

Småhusområdet Södra Lindbacken -Ett gestaltungsförslag för samägda utomhusmiljöer i ett småhusområde där människor i alla åldrar kan trivas

Lisa Blomkvist & Julia Åstrand

Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala

Examensarbete vid landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

Kurs: EX0860, Självständigt arbete i landskapsarkitektur, A2E - landskapsarkitekturprogrammet - Uppsala, 30 hp

Kursansvarig institution: institutionen för stad och land

Nivå: Avancerad A2E

© 2020 Lisa Blomkvist & Julia Åstrand

Titel på svenska: Småhusområdet Södra Lindbacken - Ett gestaltungsförslag för samägda utomhusmiljöer i ett småhusområde där människor i alla åldrar kan trivas.

Titel på engelska: Single family housing area of Södra Lindbacken - A design proposal for co-owned outdoor environments in a residential area where people of all ages can thrive.

Handledare: Johan Pries, SLU, Postdoktor vid Institutionen för stad och land; Avdelningen för landskapsarkitektur

Examinator: Thomas Oles, SLU, Professor vid Institutionen för stad och land; Avdelningen för Landskapsarkitektur

Biträdande examinator: Ulla Myhr, SLU, Universitetslektor vid Institutionen för stad och land; Avdelningen för Landskapsarkitektur

Omslagsbild: Lisa Blomkvist (2020)

Upphovsrätt: Samtliga foton och illustrationer i detta examensarbete är tagna och skapade av författarna. Kartor är publicerade med tillstånd från upphovsrättsinnehavaren.

Originalformat: A3

Nyckelord: Landskapsarkitektur, gestaltungsförslag, social hållbarhet, Uppsala, bostadsnära utemiljöer, ålderspreferenser, samfälligheter

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Innehållsförteckning

Summary	4
1. Introduktion	5
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställningar	5
1.3 Avgränsning	5
1.4 Begreppsförklaring	7
2. Metod	8
2.1 Utgångspunkter	8
2.2 Litteraturgenomgång	8
2.3 Platsinventering och enkätundersökning	9
2.4 Referensprojekt	10
2.5 Gestaltningförslaget	10
2.6 Forskningsetiska överväganden	10
3. Förstudie	11
3.1 Bakgrund	11
3.2 Preferenser och önskemål	12
3.3 Platsinventering	15
3.4 Enkätundersökning	19
3.5 Referensundersökning	20
4. Gestaltningförslag	23
4.1 Utgångspunkter	23
4.2 Gestaltning av Södra Lindbacken	23
5. Diskussion	28
5.1 Resultatdiskussion	28
5.2 Metoddiskussion	29
5.3 Slutsats	30
5.4 Våra reflektioner	30
Referenser	31
Bilagor	33

Summary

Background and aim

There are a number of different positive benefits with people spending time in green environments such as parks, neighborhood greenspace, forest and nature. Examples of these benefits can be seen in social-, economical and health areas. The social benefits can be achieved through the contact people get when spontaneously meeting each other. These spontaneous meetings can be hard to achieve in neighborhoods with one family houses where each family has their own yard. In these neighborhoods the need for sustainable and attractive common green spaces does not frame as necessary as in, for example, an urban area where people live to a greater extent in apartment houses without their own yard. In order for people in neighborhoods with one family houses to enjoy the good effects that come from these spontaneous meetings, the common green spaces must be sufficiently attractive to lure out the residents from their own yards.

The purpose of this thesis was to investigate preferences of common greenspace of the people in different ages living in small-house areas and present this in a design proposal. Furthermore, we examined if there existed any general differences in preferences between residents in small-house suburban neighborhoods and larger urban areas. This to see if people's different forms of housing could be linked to differences in preferences. The survey and design proposal were made in Södra Lindbacken, a suburb located about ten kilometers outside of Uppsala center.

Pilot study

The preliminary study was conducted in five different stages, which include a comprehensive background on the subject area, a literature review linked to preferences, a site inventory, a survey and review of reference objects. We divided people into four different age groups, which were as follows; Children, Teens, Adults and the Elderly. The results obtained from the literature review, the review of the reference objects and the survey were as follows:

Children - There is a certain correlation between the size of the play area, the number of play equipment and perceived joy in the children. On the other hand, play equipment does not have to consist solely of equipment from a toy store, but natural supplies are a good basis for the play. Natural elements complement play equipment so that children with different preferences thrive on the playground.

Teenagers - Private space, hidden spaces in common environment, spatiality, identity, training/sports, combining activity with social interaction, friends, mobile use, music and security.

Adults - In summary, the needs of adults in their common outdoor environment are interpreted as allowing the green area to be easily accessible and offer a lot of activity, as well as being well-managed.

Elderly - Nature activity, accessibility, distance, no obstacles, walking-friendly areas, good care and cleanness, mixed activities, not too much nor too little people, resting places, places to socialize, plenty and varied greenery and aesthetics.

The location inventory showed that there was a great need for more vegetation and increased variation in vegetation in Södra Lindbacken. There was also a lack of age-related variation in activities in the already created common outdoor environments. There were many green areas that were perceived as forgotten. Otherwise, there were no trash cans and clear walking paths and greenery in the street environment.

Design proposal

The design proposal consists of three different main areas that are connected by a green walking path to the nearby forest. The work areas in this thesis have been called the Plateau, the Triangle and the Meadow. These areas were mainly designed according to the preferences that emerged in the pilot study, but also according to needs that arose through the site survey and which could be linked to general wishes that were interpreted in the pilot study, these were among other things the choice of low-maintenance elements and an increased greenery.

Reflection

The result shows a design proposal with relatively standard elements such as swings, play stands, benches and the like. We investigated preferences with the assumption that if people get what they want then an attractive and well-used place emerges. However, through this thesis, we have realized that this type of design theory risks giving standardized designs and elements that risk being perceived as boring. Something we also came to realize was that the preferences of residents in residential areas and urban environments do not differ greatly. We think this could be because people have a preconceived idea of how a landscaped green space should look like and be used. This would mean that people from similar cultures would give similar answers in a preference survey, no matter what the individual's actual need was. This, too, may have caused the relatively standardized design proposal. Therefore, as future research, we propose to investigate the approach of resident consultation and generally what types of questions give and do not give what we want to call "typical answers" such as swings, playgrounds, benches and the like.

Förord

Vi vill sända ut ett stort tack till alla de som hjälpt oss på vägen under detta projekt: Till vår eminente handledare Johan Pries för ditt stöd, engagemang och goda råd under arbetets gång. Petter Åkerblom som båda bidragit med värdefulla insikter angående såväl arbetets form som innehåll. Tack!

1. Introduktion

Stadsnära park- och grönområden har sedan lång tid tillbaka i historien varit viktiga för den urbana befolkningen och redan på 1600-talet var dessa områden erkända som en viktig del i stadsplaneringen (Ward Thompson, 1998). Ungefär 200 år senare var anläggandet av allmänna parker en accepterad metod för att höja stadsbornas hälsa och sociala välbefinnande (Ward Thompson, 1998). Att människor gynnas av vistelse i gemensamma urbana utemiljöer börjar bli ett allt mer allmänt känt faktum. På senare tid har den sociala kontakt som tillgodoses tillsammans med motion och rekreation genom vistelse i dessa områden visat på en rad positiva följeffekter inom sociala, ekonomiska, ekologiska samt hälsomässiga områden (Akpinar 2016; Cohen, Marsha, Williamsona, Derosea, Martinez, Setodjia & McKenzie 2010; From 2011; Grahn & Stigsdotter 2003). Det finns exempelvis studier som visar att psykiskt välmående ökar med andelen tid som människor spenderar i sina bostadsnära grönområden (Grahn & Stigsdotter 2003), och att kvaliteten av parker i människors närområden kan bidra till en mer aktiv livsstil och på så sätt också i längden förlänga människors livslängd (Mitchell & Popham 2007). Även sociala interaktioner mellan närboende till grönområden kan öka till följd av grönytors höga attraktion (Coley, Sullivan & Kuo 1997). Studier som finner dessa positiva effekter utgår främst från gemensamma utemiljöer ur ett urbant perspektiv, medan det är få som undersöker småhusområden eller privata områden.

I privatägda områden kan täckningen av gemensamma grönytor vara mindre än i områden som är kommunalt eller statligt ägda och dessutom har socioekonomiskt starka områden generellt längre avstånd till offentliga grönytor (Barbosa, Tratalos, Armsworth, Davies, Fuller, Johnson & Gaston 2007). Enligt Barbosa et al. (2007) kan detta bero på att man förutsätter att grönytor finns i tillräcklig utsträckning på den enskilda tomten (Barbosa et al. 2007). Som Martin et al. (2004) belyser är detta problematiskt då offentliga grönområden kan erbjuda en bredd av sociala fördelar såsom mötesplatser som tillhandahåller gemenskap för olika samhällsklasser (Martin et al. 2004). Även Barbosa et al. (2007) påpekar att privata grönytor inte kan ersätta offentliga grönytor då privata trädgårdar endast i

undantagsfall erbjuder mötesplatser för spontana möten främlingar emellan (Barbosa et al. 2007). Problematiken visas ytterligare genom Folkhälsomyndighetens årsrapport (2019a) om befolkningshälsa, som beskriver hur depressiva symtom och ångest ökar med social isolation. Faktorer som social gemenskap, fysisk aktivitet och meningsfullhet i vardagen kan dessutom främja livskvalitet och förebygger såväl fysisk som psykisk ohälsa (Folkhälsomyndigheten 2019a). Detta tyder på att den enskilda tomten inte räcker för att fylla boendes behov gällande deras utemiljö utan behöver de sociala aspekterna som gemensamma grönytor kan generera. Ytterligare utmaningar tillkommer i områden som enbart utvecklas efter de nuvarande boendes önskemål. Detta då områden är föränderliga till följd av att boende åldras, flyttar och nya bostäder tillkommer i olika former.

Då studier visar att privatägda- och urbana områden skiljer sig åt finns det en oklarhet om människors användning är densamma oberoende om de bor i socioekonomiskt starka småhusområden eller urbana miljöer och därmed också om dessa ska utformas på liknande sätt eller inte. För att utnyttja de gynnsamma effekter som grönskande miljöer genererar behövs det kunskap om vad som motiverar olika människor i mindre skala att faktiskt förflytta sig från sina egna tomter. För att undersöka detta avser denna studie att granska vilka krav människor i skilda åldersgrupper ställer på gemensamhetsytor i ett småhusområde och generellt för att öka förståelsen om social hållbarhet i småhusområden där behov som både finns idag och behov som kommer att finnas i framtiden tas i beaktning.

Ett sådant privat småhusområde är den nyanlagda stadsdelen Lindbacken, belägen nordost om Uppsala stad. Lindbackens nuvarande detaljplan vann laga kraft 2010 (Stadsbyggnadskontoret 2010) och i dagsläget består majoriteten av områdets bebyggelse av privatägda småhus och radhus (Statistiska centralbyrån 2018 se Valresultat för Riksdagsvalet: Lindbacken 2018). Nödvändiga faciliteter som området tillgodoser består bland annat av en matbutik, förskolor och en skola med låg- och mellanstadium (Skola 2017). Ur ett socioekonomiskt perspektiv har boende i Lindbacken en högre medianinkomst än övriga i landet och 94 procent av de boende är sysselsatta i arbete (Statistiska centralbyrån 2018 se Valresultat för Riksdagsvalet: Lindbacken 2018). Vidare är också andelen högskoleutbildade i stadsdelen genomsnittligt högre än i övriga landet där 65 procent av de boende har en eftergymnasial utbildning (Statistiska centralbyrån 2018 se Valresultat för Riksdagsvalet: Lindbacken 2018). Området är följaktligen socioekonomiskt starkt och har en snäv demografisk fördelning vilket ses genom att det bor en stor andel unga och en låg andel äldre i området (Statistiska centralbyrån 2018 se Valresultat för Riksdagsvalet: Lindbacken 2018).

Då Lindbacken är beläget ca 10 km från Uppsala krävs det att boende har tillgång till bil eller kan ta sig till

busshållplatsen vid länsväg 288 för att transportera sig till sociala mötesplatser i staden, se figur 1 och 2. Avståndet kan utgöra en risk att de boende, framförallt äldre och tonåringar utan körkort, blir socialt isolerade i sitt hus eller på sin tomt vilket enligt Folkhälsomyndigheten (2019) kan öka risken för att drabbas av ångest. Därför är betydelsen av att erbjuda sociala mötesplatser där olika grupper kan mötas i det bostadsnära området stor.

För att skapa social hållbarhet på platsen och undersöka hur Lindbacken kan bli en förebild för liknande projekt i Sverige genomförs en litteraturundersökning där estetiska och funktionella preferenser från olika åldersgrupper undersöks. En enkätstudie genomförs för de boende på området och dessa preferenser binds slutligen samman med de från litteraturstudien och en jämförelse med referensprojekt i ett gestaltungsförslag.

1.1 Syfte

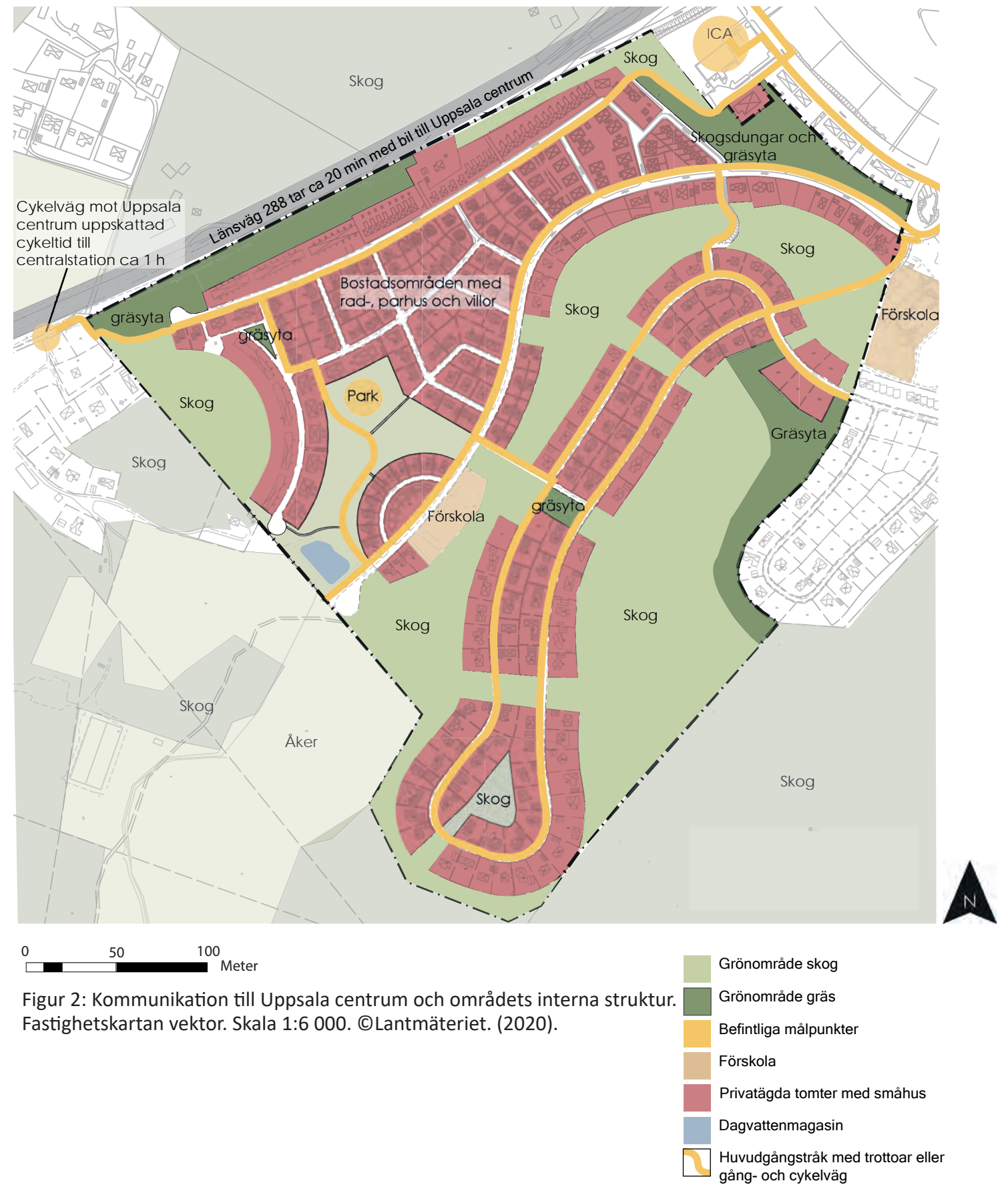
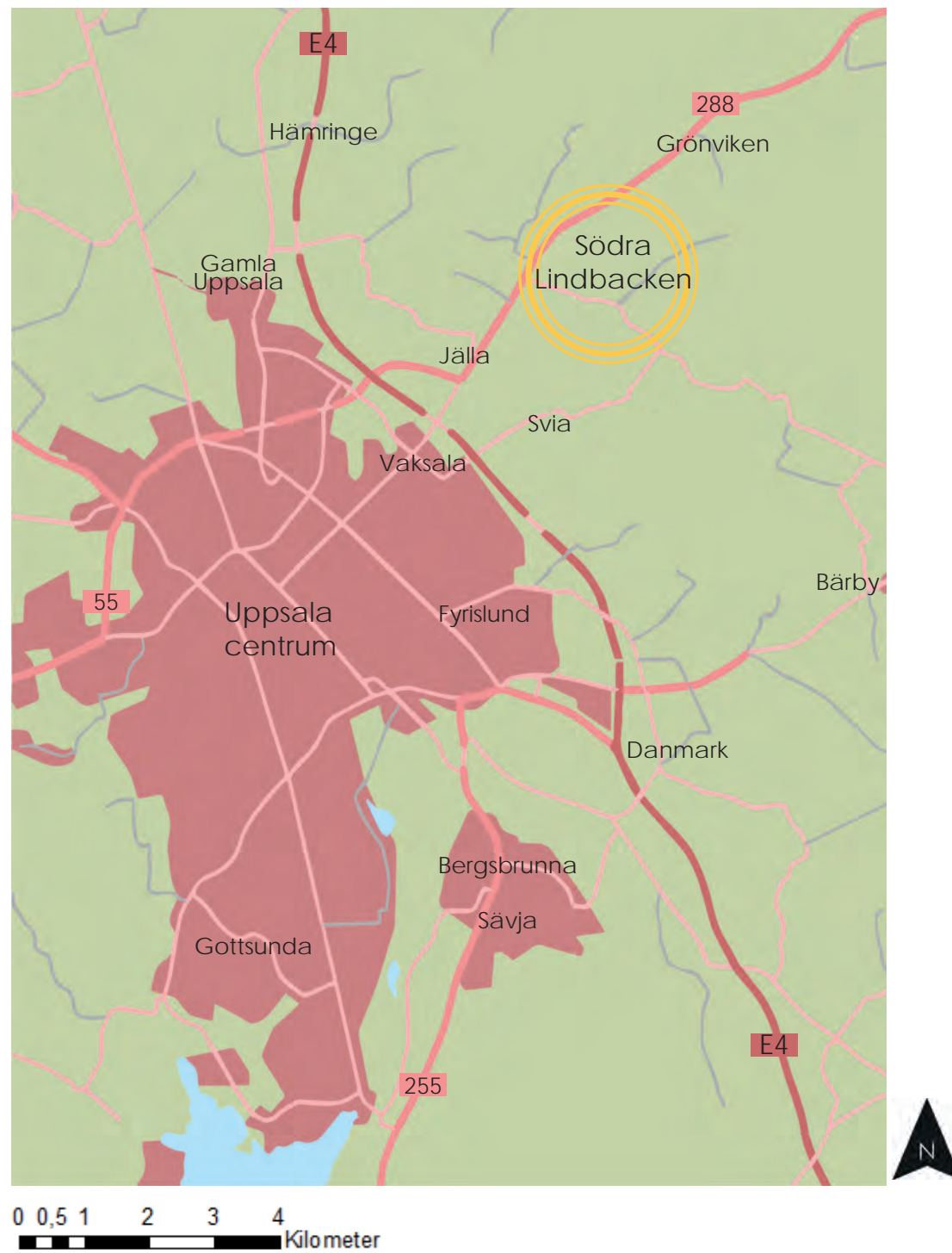
Syftet med detta arbete är att undersöka vilka preferenser människor i olika åldrar har på gemensamhetsytor i ett småhusområde och att undersöka hur ett småhusområde kan gestaltas för att uppfylla dessa preferenser. Uppsatsen har även som syfte att undersöka om dessa preferenser skiljer sig för boendes gemensamma utemiljöer i småhusområden mot de preferenser som finns i urbana områden.

1.2 Frågeställningar

- (1) Vilka preferenser har människor i olika åldrar angående sina gemensamma utomhusmiljöer?
- (2) Skiljer sig preferenser för boendes gemensamma utemiljöer mellan småhusområden mot de preferenser som finns i urbana områden?
- (3) Hur bör en gestaltning av södra Lindbackens samfälligheter se ut för att skapa gemensamma miljöer som attraherar olika åldersgrupper?

1.3 Avgränsning

Avgränsningar till detta arbete görs dels genom att endast undersöka studier som kopplar grönstruktur i urbana bostadsområden och småhusområden till hög användning alternativt ålder till preferenser av olika element i grönområden. Avgränsningen görs då en mer omfattande undersökning riskerar att bredda tidsramen och överskrida tiden för ett examensarbete motsvarande 30 högskolepoäng. Avgränsningar görs även gällande ekosystemtjänster, de positiva effekter grönområden kan generera hos närboende människor. Detta innefattar exempelvis en exklusion av ämnesområden som rör grönstrukturens påverkan på psykiskt- och fysiskt välmående och grönområdets ekonomiska påverkan på bostadspriser. Studien tar inte heller boendes fysiska- eller psykiska hälsa, kultur, etniska bakgrund, kön eller

liknande i beaktning utan undersöker endast boendes ålder och deras föredragna användning av närliggande grönområden i olika bostadsområden. Vidare görs en geografisk avgränsning med hänseende till valet av gestaltungsområde. Södra Lindbacken väljs då det är ett privat och relativt nyproducerat småhusområde och därför också saknar en sammanhängande planering för den gemensamma utemiljön. Det tillkommer även en social avgränsning som utesluter tillfälliga besökare som inte bor i området. Detta eftersom det kan vara svårt att få en klar bild av vilka behov besökare har. De kan exempelvis ha skilda syften med besöket eller komma från såväl urbana områden som små bysamhällen. Vidare görs en kulturgeografisk avgränsning kopplat till litteratur och referensprojekt där endast studier som är tillämpbara i Sverige används, detta då gestaltungsförslaget är platsbestämt och att det funna materialet på ett hållbart vis ska kunna tillämpas i södra Lindbacken Uppsala. Slutligen görs en urvalsavgränsning i enkätundersökningen till att endast undersöka ålderspreferenser hos boende i samfälligheten södra Lindbacken. Detta trots att intressanta resultat också kan komma från en boendeundersökning av fler liknande områden. Detta görs för att vi ska få en djupare inblick i vilka element som är av högre eller lägre preferens i ett småhusområdet som södra Lindbacken och som komplement användes istället en litteraturoversikt och referensprojekt för att ge en övergripande bild av generella preferenser.

1.4 Begreppsförklaring

Boendeform - I denna uppsats används boendeform främst som en benämning på om bostaden är av enfamiljshus eller flerfamiljshus.

Gemensamma ytor/miljöer - Utemiljöer i bostadsområden som kan beträdas och nyttjas av gemene man, men som i störst andel används av de närboende. Detta är skilt från begreppet offentliga miljöer som alltid till skillnad från *gemensamma ytor/miljöer* är allmänna.

Preferenser - Avser i detta arbete den enskilda åsikten hos en individ, vad personen i fråga prioriterar över andra alternativ. I detta arbete generaliseras också ordet preferens till att fungera som ett samlingsord för en större grupp av människors samlade åsikt gällande olika element som kan infinna sig i bostadsnära grönområden såsom; lekredskap, utformning av vegetationsytor, material, möblemang, gångstråk, skogsområden, rekreation, aktivitet och umgänge platser.

Småhusområde - I denna uppsats används *småhusområde* som ett samlingsbegrepp för områden bestående av enbart villor, radhus och kedjehus och är belägna utanför tätorter.

Social hållbarhet - I denna uppsats syftar *social hållbarhet* till ett fokus på att främja välbefinnande, ökar trygghet

och livskvalitet. Detta avgränsas i detta arbete till att skapa jämställda och tillgängliga miljöer som främjar möten mellan människor.

Sociala miljöer - Miljöer som uppmuntrar till interaktion mellan olika typer av människor. I detta arbete fokuseras detta begrepp på sociala miljöer utomhus.

Urban miljö/område - I denna uppsats används *urbana miljöer* som ett samlingsbegrepp för de områden som omfattas av tätorter. De kan bestå av olika boendeformer, dock främst av flerfamiljshus.

Åldersmässig elasticitet - I denna uppsats syftar begreppet åldersmässig elasticitet till ett områdes förändringsförmåga i förhållande till boendes ålder. Att ett områdes utemiljö förblir relevant gällande olika användningsområden oberoende av om boendes åldersmässiga variation förändras.

2. Metod

Detta avsnitt redovisar studiens tillvägagångssätt. Här redovisas val av metoder, material inklusionskriterier, exklusionskriterier, sökstrategier, genomförande och forskningsetiska överväganden.

2.1 Utgångspunkter

Metoden som använts i detta självständiga arbete är av kvalitativ ansats och består av fyra olika delmoment som innefattar förstudien, vilka innefattar en litteraturoversikt, platsinventering, enkätundersökning och granskning av referensprojekt. Resultatet från förstudien kommer sedan att presenteras i form av ett gestaltungsförslag. Valet av en kvalitativ ansats i denna studie grundade sig i Forsberg & Wengströms (2010, s.25) beskrivning där de menar att det kvalitativa förhållningssättet utgår från ett beroende av den enskilda individen och att det är uppbyggt enligt en social konstruktion. Kvalitativa studier har således ett anpassningsbart och subjektivt förhållningssätt samt möjliggör för tolkning av resultat på ett flertal olika vis (Forsberg & Wengström 2010, s. 25). Detta ligger till motsats från en kvantitativ ansats där en mer objektiv verklighetsbild är styrande och endast kvantifierbar data används (Forsberg & Wengström 2010, ss. 24-25). Vi ansåg att människors specifika preferenser gällande deras gröna närmiljö och enskilda element var och är ett subjektivt område vilket låg till grund för att en kvalitativ ansats valdes. Detta subjektiva antagande stöds ytterligare då preferenser kan variera mellan olika individer, åldrar, kön med fler (Ode Sang, Knez, Gunnarsson & Hedblom. 2016).

Vi valde vidare att använda en litteraturoversikt, referensprojekt och en lokal platsinventering med tillhörande enkätundersökning som metod för att både få en bred kunskapsbas och en djupare förståelse för åldersmässigt baserade preferenser att grunda gestaltningen av södra Lindbacken i. Litteraturoversikten gjordes för att få en god bild av det rådande forskningsläget gällande olika åldrars generella preferenser. Plats inventeringen med tillhörande enkätundersökning gjordes för att på en djupare nivå kunna granska ett befintligt småhusområde och kunna utvinna specifika åldersrelaterade preferenser. Referensprojekten användes för att jämföra data från liknande och skilda områden med Lindbacken för att se om det fanns olikheter mellan generella preferenser baserat på boendemiljö. Slutligen gjordes ett gestaltungsförslag av informationen från förstudien för att på ett överskådligt vis kunna redovisa resultatet från litteraturoversikten och enkätundersökningen.

2.2 Litteraturgenomgång

Detta delavsnitt innehåller en genomgång av tillvägagångssättet och kriterier som valdes till litteraturoversikten.

Urvalsförfarande: inklusions- och exklusionskriterier

I litteraturoversikten valdes studier med både kvalitativa och kvantitativa forskningsansatser att inkluderas i arbetet. Tjora (2012, s.16) menar att det är allmänt känt bland samhällsforskare att både kvalitativa- och kvantitativa forskningsansatser krävs för att uppnå robusta och allmängiltiga slutsatser. Vidare krävs de olika ansatserna då olika frågor och problemställningar pekar mot olika metodansatser (Tjora 2012, s.16). Detta gör att en kombination av kvalitativa och kvantitativa ansatser är en idealisk utgångspunkt (Tjora 2012, s.16), vilket också lade grund till att båda ansatserna användes i litteraturoversikten. Den inkluderade litteraturen behövde utöver detta vara vetenskapligt granskad eller komma från en statligt utfärdad myndighet (såsom Boverket eller Statistiska centralbyrån) detta för att arbetet skulle uppnå en önskad trovärdighet. Slutligen inkluderades endast litteratur som var skriven på engelska eller svenska till grund av begränsade språkkunskaper samt en vaksamhet kring tolkningsfel till följd av felöversättningar. Uteslutningskriterier valdes för att minska litteraturundersökningens omfattning och göra dem mer relevanta för syftet. Därför exkluderades studier som till följd av kulturella-, sociala- eller ekonomiska skillnader inte var applicerbara i Sverige. Avslutningsvis gjordes en tidsmässig exkludering där artiklar publicerade innan år 2000 inte inkluderades i arbetet. Detta då olika typer av

normer och levnadssätt kan ha ändrats över tid vilket också kan komma att påverka preferenser av gröstruktur vilket detta arbete till stor del undersöker.

Sökstrategi och utförande

Sökstrategier som användes för att finna litteratur var en boolesk sökning vilket innebär användning av *“or”*, *“and”* och *“not”* tillsammans med sökorden vilket enligt Forsberg och Wengströms (2010, ss. 35-36) ökar relevansen och precisionen i den funna litteraturen. Kombinationerna av sökord som användes var; *“barn lek”*, *“bostadsnära lekplatser”*, *“utegym”*, *“sociotop”*, *“social hållbarhet”*, *“bostadsnära utemiljöer”*, *“ålder”*, *“green structure and suburban neighborhood”*, *“private properties”*, *“ages and landscape”*, *“landscape design for children”*, *“residential landscape architecture”*, *“residential landscape design”*, *“age”*, *“recreation”*, *“resident landscape”* och *“playground near residence”*. Avslutningsvis användes även en manuell sökstrategi där adekvata artiklars referenslistor granskades för att finna mer litteratur inom samma ämnesområde.

Databaser som användes i fritextsökningarna var Primo, Google Scholar och Science Direct. De använda databaserna innehåller alla artiklar som riktar in sig mot landskapsarkitektur tillsammans med samhällsvetenskapliga frågor vilket gjorde dem till relevanta sökmotorer för studiens syfte. Litteratur valdes ut efter relevans i rubricering och abstract.

Därefter granskades och sammanfattades alla intressanta artiklar för att kunna ge en övergripande bild av vilka områden i de två frågeställningarna som täcktes. I detta skede gjordes även en innehållsanalys av den funna litteraturen där nämnda preferenser av sociala miljöer kategoriserades efter fyra olika åldersgrupper vilka var; barn 0-12 år, ungdom 13-19 år, vuxen 20-59 år och äldre 60+ år. Syftet var att försöka fastställa skillnader i användning och tycke mellan olika åldersgrupper för att sedan kunna använda detta till att skapa en gemensam och hållbar användning för olika åldersgrupper på samma plats. Litteratur som inte ansågs vara kopplad till ämnet exkluderades och områden som inte täcktes åtgärdades genom en ny litteratursökning med nya sökord.

2.3 Platsinventering och enkätundersökning

Detta delavsnitt innehåller en genomgång av tillvägagångssättet och kriterier som valdes till platsinventeringen och enkätundersökningen.

Urvalsförfarande: inklusions- och exklusionskriterier

Inklusionskriterier för urvalsgruppen som enkäten riktade sig till var att respondenterna skulle vara boende i området södra Lindbacken. Detta för att ta reda på vad de närboende saknade i sin närliggande utemiljö. Vidare

gjordes ett flertal inklusioner gällande enkätens frågor. Frågorna som inkluderades skulle i huvudsak fokusera på specifika element i området södra Lindbacken, vilka det fanns för hög eller låg kvantitet av och vad som saknades helt. Slutligen gjordes en demografisk inklusion gällande enkätfrågorna där ålder och kön togs i beaktning. Respondenternas kön inkluderades trots syftet för att vi ville undvika en allt för snedställd preferensbild och redovisa denna om sådant var fallet.

Utförande enkätundersökning

Utförandet av enkätundersökningen startade med val av enkätfrågor, se bilaga 1. Det fanns ett flertal aspekter som togs i hänsyn vid utformningen av en enkäten, detta delvis då det inte i enkäter är möjligt att ställa följdfrågor som det är i exempelvis intervjuer (Statistiska centralbyrån 2016, s.134). Det är särskilt viktigt att en enkät inleds med frågor som är lätta att besvara så att respondenten känner att uppgiften inte är för svår och avbryter undersökningen (Statistiska centralbyrån 2016, s.136). Därför inleddes enkäten med de demografiska frågor som de om ålder och kön. Därefter valdes vilken åldersfördelning som arbetet skulle utgå efter. Vid val av åldersfördelning skiljer sig många studier åt. Denna studie valde dock att sätta fyra olika åldersspann. Enligt UNICEF (2009) är människor barn upp till 18 års ålder, detta motsägs dock

av Strandler (2014) som visar att tonåringar kan ha skilda preferenser och behov från andra åldersgrupper. Detta gjorde att barn i denna studie kategoriseras in i åldern 0-12 år medan tonåringar ansågs vara 13-19 år också detta enligt Strandler (2014). Åldersspannet för vuxna och äldre skiljer sig också bland studier. Denna studie utgick från Arnberger och Eders (2011) definition av äldre där människor över 60 år hörde till gruppen. Detta resulterade i att vuxna kom att ha åldersspannet 20-59 år. När valet av åldersgrupperna var klara började arbetet med att sammanställa frågorna. Längden på enkäten bör tas i åtanke då en allt för omfattande enkät riskerar att trötta ut respondenten vilket kan resultera i att hen svarar slarvigt eller inte avslutar undersökningen (Statistiska centralbyrån 2016, s.142). Avsikten var följaktligen att skapa en kort och enkelt utformad enkät, vilket var av ytterligare vikt då den delvis riktade sig till barn. Då avsikten var att göra en så lättförståelig enkät som möjligt tillkom tre stycken motsatsfrågor där svaren fick gradera olika element mot varandra. Detta resulterade dock i tvetydiga svar som inte noterades förens efter datasammanställningen. Detta gjorde att tre frågor exkluderades från enkätsammanställningen till följd av deras ansett låga relevans, se bilaga 1.

Fortsättningsvis valdes ett flertal öppna frågor i enkäten, då Statistiska centralbyrån (2016, ss.73-86) menar att öppna svarsalternativ inte begränsar svaret till frågekonstruktörens synvinkel och dessutom kan ge information bortom socialt önskvärda normer vilket kan medföra en djupare kunskap. Vad Statistiska centralbyrån (2016, ss.73-86) ser som problematiskt är sammanställningen av data genererad av öppna frågor, detta då svarssammanställaren måste analysera svaren och lägga en egen värdering för att kunna tyda datan. Då studien undersöker individers preferenser kopplat till ålder ansåg vi att öppna frågor ändå var nödvändigt för att undersökningen skulle få högre relevans. Slutna frågor användes för att få en generell och lättsammanställd bild av olika önskemål hos de boende i Södra Lindbacken.

Enkätfrågorna sammanställdes i Google documents funktion "Formulär" och lades sedan upp på i Södra Lindbackens samfällighetsförenings slutna facebookgrupp under perioden 23/1 2020-07/2 2020. Facebook-gruppen bestod av 880 personer boende i Södra Lindbacken, varav 161 personer svarade på enkäten. Vi var medvetna om att urvalet till enkätundersökningen inte gav en representativ bild av alla de boendes behov och önskemål, men har ändå valt att utgå från att man tillsammans med litteraturoversikten och referensprojekt kunde få en omfattande förståelse av situationen.

Vid sammanställning av datan utfördes en tolkning av de öppna svar som inkommit. För att undvika snedvridet resultat utfördes en systematisk kodning av nyckelord där boendes olika benämningar sammanfattades till mer omfattande kategorier.

Enkätsvaren tolkades på var sitt håll av oss innan de jämfördes och diskuterades för att återge en så pass korrekt bild av svaren som möjligt. Vid jämförelse mellan våra olika kategoriseringar sammanställdes teman för att undvika att slutkategoriseringen blev allt för snäva eller för omfattande. Några svar eller delar av svar hamnade utanför den ställda frågan och tolkades därmed om för att hamna i rätt kategori. Exempelvis om en respondent beskrev vad som ogillades med den nuvarande utformningen istället för att berätta om sina önskemål för framtida utformning (vilket efterfrågades i frågan) tolkades svaret in och placerades efter viss överläggning under lämplig kategori. Vissa svar som enbart innehöll tecken, räknades som bortfall, se bilaga 1 för slutkategorisering av svar och svarsstatistik.

Utförande platsinventering

Platsinventeringen har i detta arbete har gjorts genom tre separata platsbesök i södra Lindbacken. Målet med besöken var att skapa en egen bild av vilka element, strukturer och potential som fanns i området och hur området användes. Detta för att vidare kunna sammanfatta vilka åldersgrupper som i vår mening var underrepresenterade och hur detta skulle kunna kompenseras. På det första besöket undersöktes platsen generellt där alla enskilda samfälligheter i området granskades. Då undersöktes generella strukturer och sammankopplingar av de olika områdena. Besök nummer två skedde efter enkätundersökningen var genomförd. Syftet var då att mer ingående undersöka de platser som noterats i enkätundersökningen av de boende och kolla på befintliga element i utemiljön. Under detta besök inventerades och dokumenterades området grundligt i foto, text och skiss där bland annat möjligheten till en utökad användning av ett skogsområde på platsen undersöktes. Besök nummer tre bestod av en detaljgranskning av områdena där olika idéer testades och utfyllnadsdokumentation togs. I analysarbetet inventerades inga specifika placeringar av vegetation, lekredskap eller belysningsarmaturer. Vidare gjordes inte heller några egna uppmätningar av ytor, istället förlitade vi oss på den geografiska data som tillhandahölls via Uppsala kommuns kartgenerator (Uppsala kommun 2020) för att få information om rymd och placering av olika objekt.

2.4 Referensprojekt

Detta delavsnitt innehåller en genomgång av tillvägagångssättet och kriterier som valdes till referensprojektet.

Urvalsförfarande: inklusions- och exklusionskriterier

De referensprojekt som inkluderades i förstudien skulle ha en distans på högst 100 km fågelväg från Uppsala till den plats där dialogen utförts. Funna dialoger som aktivt uteslöt en viss folkgrupp exkluderades. Detta då referensprojekten skulle vara jämförbara med boendeundersökningen som utfördes i Lindbacken. Vidare exkluderades boendedialoger som hade en stor tidsmässig skillnad från undersökningen som gjordes i Lindbacken år 2020. Därför exkluderades alla funna dialoger som utförts senare än 2015. Alla urvalskriterier gjordes för att minska en felmarginal som stora skillnader av distans, ålder och tid kunde medföra.

Sökstrategi och utförande

Sökandet av relevanta referensprojekt startade med val av inklusions och exklusionskriterier. Därefter användes sökmotorn *Google* för att finna tidigare medborgardialoger med en inriktning på preferenser av den bostadsnära utemiljön. Sökord som användes var; "*Medborgardialog*", "*Preferens*", "*gemensam utemiljö*" och "*Grönstruktur*", "*dialog i samhällsplanering*", "*sammanställning medborgardialog*", "*dialog sammanställning webbenkät plats*". Vidare undersöktes Uppsalas kranskommuners hemsidor för att se om medborgarundersökningar hållits i samband med exploatering. Därefter granskades de för studiens syfte mest relevanta dialogerna där ett flertal exkluderades till följd av låg relevans eller att områdena för medborgardialogerna hade för stora skillnader för att vara jämförbara med Lindbacken. De valda referensprojekten jämfördes därefter med varandra och med enkätundersökningen från södra Lindbacken. Funna preferenser från de olika områden sammanställdes i en tabell, se bilaga 1. Slutsatsen från jämförelsen mellan de boendes olika preferenser resulterade i att gestaltningen i slutändan baserades på en sammanvägning av både litteraturoversikten och enkätsvaren.

2.5 Gestaltningförslaget

Gestaltningsarbetet började med en mer ingående granskning av informationen funnen i förstudien. Funna preferenser från de olika delmomenten sorterades in i de fyra förutbestämda åldersgrupperna; Barn, Tonåringar, Vuxna och Äldre. Därefter diskuterades hur de funna preferenserna skulle kunna uppnås i en gestaltning och hur de varje enskilt områdena kunde utformas för att passa alla olika åldersgrupper simultant. Olika element valdes ut efter boendes preferenser, de generella preferenser litteraturen tillgodosåg samt vår egen tolkning av dessa två. I detta skede valdes även vilka specifika samfälligheter i södra Lindbacken som skulle gestaltas. Detta resulterade i tre olika gestaltningförslag

tillsammans med ett fåtal generella utvecklingsförslag för hela området södra Lindbacken. Utöver den sakliga grund som förstudien utgjorde tolkades och analyserades informationen samt områdena utifrån två landskapsarkitektstudenters synvinkel. Detta gjorde att vissa beslut togs genom personliga preferenser som kopplats till andras önskemål och generella estetiska riktlinjer.

2.6 Forskningsetiska överväganden

Vi har i denna uppsats gjort ett flertal etiska åtaganden då Forsberg och Wengström (2010, s. 31) och Ejlerstsson (2014, s. 32) menar att detta är av hög vikt innan en studie startar. Dessa etiska åtaganden har i detta arbete delvis gjorts genom konfidentiell eftertänksamhet där privata uppgifter såsom namn och personnummer exkluderats. Vidare gjordes forskningsetiska överväganden med hänseende till den information som delgavs urvalsgruppen i enkätstudien där de upplystes om syfte och framtida användning av enkätundersökningen samt en frivillighet att delta. Vi har vidare tagit i beaktning att vissa typer av frågor kan bedömas känsliga, närgångna eller påträngande (Ejlerstsson 2014, s. 33) och har genom utformningen av enkäten undvikit dessa typer av frågor. Slutligen har vi efter bästa förmåga genomfört detta arbete med avsedd transparens där resultat som både stödjer och stjälpjer den egna hypotesen redovisats. Vi har inte heller medvetet förvrängt forskningsresultat till gagn för det egna syftet utan genomfört analyser och undersökningar med ett objektivt synsätt.

3. Förstudie

Detta avsnitt kommer att redogöra förstudiens fem olika delar. Dessa innefattar en övergripande bakgrund om ämnesområdet, en litteraturöversikt kopplad till preferenser, en platsinventering, en enkätundersökning och referensprojekt.

3.1 Bakgrund

Bostadsmiljöns potential för trivsel och välbefinnande

Det finns en rad olika studier som belyser människors behov av social kontakt (Cars, Dethorey & Tunström 2010; Gehl 2010). Denna kontakt kan tillhandahållas på ett flertal olika sätt. Delvis genom en djupare kontakt som människor upplever genom en kontinuerlig interaktion med en annan människa. Denna djupare interaktion kan tillhandahållas genom möte med nära vänner, familj eller partner och har i regel större betydelse än svagare typer av sociala kontakter. En svagare typ av kontakt kan ges genom mer ytliga bekantskaper och slumpmässiga

möten (Cars et al. 2010). Dessa typer av sociala möten är trots det viktiga då det kan utöka en individs sociala nätverk vilket kan leda till ge nya insikter och djupare relationer (Cars et al. 2010). Den svagare typen av sociala interaktioner kan med fördel tillhandahållas i det bostadsnära grönområden som är lätt tillgängliga för människor då de naturligt rör sig på platsen (Cars et al. 2010). Att de svaga sociala interaktionerna sker förutsätter dock att platsens attraktion är tillräckligt hög för att fler människor ska vistas på samma plats vid samma tillfälle. Gehl (2010, ss. 20-25) beskriver detta fenomen genom hur kvalitet av människors utemiljö ökar chansen till sociala interaktioner mellan människor. I miljöer som anses av högre kvalitet finns det en ökad chans för att spontana sociala interaktioner sker. Detta är möjligt då dessa platser har en hög frivillig aktivitet, vilket betyder att människor vistas där utan ett specifikt syfte såsom att färdas, eller ett planerat möte (Gehl 2010, ss. 20-25).

Gestaltningssprinciper som främjar social hållbarhet

Det finns ett flertal olika aspekter som bör tas i beaktande vid gestaltning av sociala miljöer. Boverket (2010) pekar på fem centrala teman inom socialt hållbar stadsutveckling. Dessa omfattar en helhetssyn på staden där förnyelse av områden måste vara en övergripande del av stadsutvecklingen samt att kombinera fysiska och sociala åtgärder (Boverket 2010). Variation gällande funktioner, boendeformer och gestaltning (Boverket 2010). Social hållbarhet kräver också ett samband för platsen så att den länkas samman med staden (Boverket 2010). Boverket pekar även på vikten av att skapa förutsättningar för individer att knyta samman en positiv identifiering med sitt bostadsområde (Boverket 2010). Den sista punkten som Boverket pekar på för god social hållbarhet är att den fysiska förändring som sker i ett område genomförs utifrån de behov och önskemål som de som bor i området har och i samverkan mellan berörda aktörer (Boverket 2010). Daniel (2001) skriver att landskap sedan 1950-talet har gestaltats genom två huvudsakliga strategier. Den första utgår från en expertbaserad metod och den andra baseras på offentlig uppfattning eller perception. Dessa två huvudsakliga metoder har använts parallellt med estetiska åtaganden. Ett landskaps kvalitet kan således bero på förhållandet som uppstår mellan egenskaper och effekterna som dessa egenskaper har på åskådaren. En studie som vidare undersöker detta kollar på vad det är som gör vissa platser mer populära att besöka än andra (Cohen et al. 2010). Studien undersöker detta genom andel organiserade aktiviteter eller föreningsverksamheter (exempelvis träningsgrupper eller olika typer av sportevenemang), upplevd säkerhet, enskilda element och lekredskap. Vad som kan utvinnas ur studien är att det finns en relativt låg

koppling mellan enskilda element och högt besökarantal och att det genom detta också pekar på en svårighet att öka besökarantal genom att addera ett enskilt element i ett grönområde. Något som däremot kan ses ha en positiv koppling till välbesökta grönområden är en så kallad “unik kvalitet” (Cohen et al. 2010). Områden som besitter någon typ av element som människor upplever vara “speciellt” har enligt studien en starkare koppling till högt besökarantal än områden som inte har det. Dessa unika inslag kan förekomma som bland annat storskaliga vattenelement, attraktiva gångvägar och stora sjöar.

En annan studie har undersökt hur effekterna av naturlighet i högt använda grönområden och vilken koppling det har till besökarna (Ode Sang et al. 2016). Resultatet visar att människor som upplever sitt närområde grönt och mer naturligt anser det vara mer estetiskt tilltalande vilket också gör att de är mer aktiva på platsen. Vidare indikation på hur sociala miljöer kan utformas för att trigga användning visas genom en rapport från Statens Folkhälsoinstitut (Faskunger 2007) som undersöker den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet. Närhet till sociala rum som exempelvis parker spelar en stor roll i hur boende rör sig i området. Attraktiva målpunkter inom en rimlig närhet från bostaden har en positiv effekt på ökad vardagsmotion. Vidare pekar rapporten på sambandet mellan tillgänglighet till platser för fysisk aktivitet och människors aktivitetsnivå, som innebär att ju fler anläggningar för aktivitet det finns inom närområdet desto mer utnyttjas resursen regelbundet av de boende (Faskunger 2007). Även Boverket (2007) och Grahn och Stigsdotter (2003) finner ett samband mellan närhet till ett grönområde och hur ofta området används.

Tillgänglighet är både en svårdefinierad och svårutformad aspekt i gestaltningssammanhang. Det kan dock vara en viktig del i ett socialt utrymme då det möjliggör för olika människor med olika förutsättningar och bakgrund att vistas där. En del som kan gynna det sociala rummet är den upplevda tryggheten. Detta kan ses genom Boverkets (2007) rapport som visar att upplevd trygghetskänsla är en viktig aspekt i utemiljön och pekar på att om de boende lär känna varandra genom ökad social gemenskap kan rädsla för att bli utsatt för våld minska. Alingsås kommun (2010) utgår från fem huvudsakliga principer som de menar styr hur trygghet upplevs på en plats. Dessa är befolkning, fönster och entréer, överblickbarhet, orienterbarhet samt skötsel. Generellt upplevs dessutom befolkade platser som tryggare än folktomma platser (Alingsås kommun 2010). Det finns dock en skillnad i vilken typ av människor som vistas på platsen där exempelvis en homogen grupp av människor såsom ett gäng tonårspojkar kan upplevas hotande. Fönster och entréer ger en känsla av närhet till andra människor och att de som finns i huset kan överblicka det som sker i gaturummet (Alingsås kommun 2010). Överskådligheten på platsen ökar trygghetskänslan

ytterligare då man kan upptäcka potentiellt hotfulla eller obehagliga situationer. Om överblicken störs av bländande belysning eller avsaknad av ljus minskar trygghetskänslan (Alingsås kommun 2010). Vidare är det viktigt att kunna orientera sig på en plats för att kunna välja vägar och därmed undvika obehagliga situationer (Alingsås kommun 2010). Det är även väsentligt att visuellt skilja på offentliga och privata miljöer så att människor lättare kan förstå hur platsen kan användas (Alingsås kommun 2010). Genom att anlägga annan markbeläggning, belysningsarmatur, vegetation och utrustning markeras platsen tydligt och upplevs som mer omhändertagen (Alingsås kommun 2010). Vegetation kan dock hindra befintlig ljussättning om den inte sköts, vilket även det kan påverka hur platsen upplevs (Alingsås kommun 2010). Det är därför viktigt att motverka och åtgärda vandalisering och nedskräpning (Alingsås kommun 2010). En annan aspekt som bör tas i beaktande gällande social hållbarhet vid gestaltning är föränderlighet. From (2011) beskriver generationsperspektivet som undersöker vilken roll ålder spelar in när det gäller gemenskap och tillgång till ett socialt hållbart liv (From 2011). För att uppnå social hållbarhet genom utveckling måste dagens behov tillsammans med framtida behov tas i beaktning (From 2011).

Vår användning av bakgrunden

Det vi tar med oss till gestaltungsarbetet att social hållbarhet kan uppnås på ett flertal olika sätt och det finns många aspekter att ta i beaktning. De spontana mötena spelar stor roll vilket ofta kräver att man lämnar sin tomt. En annan viktig aspekt att ta med är att det inte verkar finnas några enskilda element ökar en plats användning och genom det också ökar den sociala hållbarheten. För att uppnå detta behövs zoner som är lättillgängliga och där många olika människor känner sig trygga och välkomna. Atmosfärer som består av många olika aktiviteter för olika användargrupper ger rätt förutsättningar för att fler människor ska mötas och skapar således en bra grund för social hållbarhet.

3.2 Preferenser och önskemål

Studier visar att preferenser av grönområden mellan olika åldersgrupper från samma kultur i huvudsak är samspelade, men att variationer finns mellan de olika åldersgrupperna (Arnberger & Eder 2011; Payne, Mowen, & Orsega-Smith 2002; Ozer & Baris 2013). Däremot menar Payne et al. (2002) att relativt få studier har undersökt rekreation och beteenden i parkområden kopplat till preferenser om grönområden hos olika åldersgrupper. Detta kan bero på att åsikter gällande element som färg, struktur, form, belysning och tillgänglighet kan variera med olika stadier i människans utveckling (Ozer & Baris 2013). Polat och Akay (2015) menar på ett liknande sätt att det är en komplicerad process att förstå och utvärdera visuella kvaliteter i landskap då dessa

bygger på både individuella och miljömässiga variabler. De menar dock att studier pekar på att vatten och vegetation i såväl naturlig som designad landskapsarkitektur generellt verkar ha en positiv effekt på individens perception av en plats. Vidare understryker de att det finns komponenter, som exempelvis storleken på vattendraget, trottoarens bredd, växtsammansättning samt kompositionen av färgen på växter, som ytterligare påverkar uppfattningen av platsens estetik i positiv riktning. Studien visar även på att element såsom ytbeläggningar och valet av växter utan blomning inte har nämnvärd effekt på landskapets visuella kvalitet. Detta går i linje med Ozer och Baris (2013) studie som visar att människor önskar mer färgglad blomning och att växtlighets blomning har större vikt än andra växtegenskaper såsom lukt, storlek, form och textur (Ozer & Baris 2013). Ozer & Baris (2013) studie visar vidare en övergripande preferens hos alla åldersgrupper gällande naturliga material. Där gräs är det mest föredragna underlaget för parkmark och trä eller jord likt underlag var det mest föredragna materialet i gångvägar. En generell preferens visas också i studien gällande sittunderlag där alla åldrar föredrar träbänkar mer än exempelvis järn- eller betongbänkar. Deras resultat visar även att öppna gräsytor föredras till lika stor del som trädklädda områden och att trappor verkar ha en negativ effekt på parkbesökare, där alla människor över 26 år generellt sett ser trappor som ett negativt inslag i grönområden.

Payne et al. (2002) utförde en studie som undersökte relationen mellan ålder, etnicitet och bostadsområde med fyra olika frågeställningar: medborgarnas upplevda behov av ytterligare parkmark, preferenser för önskad funktion av parkmark (exempelvis bevarande mot rekreation), preferenser för rekreativstil (mer anlagda områden kontra mer naturbaserade) och besökarantal i lokala och befintliga parker. Likt Ozer och Baris (2013) visar också denna studie att naturliga miljöer är de miljöer människor i allmänhet föredrar mest.

Utöver estetiska preferenser människor har för grönområden finns även funktionella preferenser och upplevelsevärden. Yngre människor tenderar att värdesätta funktion i sin gröna miljö framför estetik, medan äldre åldersgrupper oftast värdesätter estetik framför funktion (Ode Sang et al. 2016). Något de flesta besökare dock använder grönområden till är att promenera (Ozer & Baris 2013), även om många också cyklar, rastar hundar eller joggar (Arnberger & Eder 2011). Ytterligare något merparten av besökarna har gemensamt är att de föredrar ostördhet i en variationsrik miljö, naturpräglad miljö, möjlighet till återhämtning och trygghet i en välskött miljö (Boverket 2007).

Barns preferenser

Statens Folkhälsomyndighet pekar på lekplatser och bostäders närmiljöer som oerhört viktiga platser för barns fysiska aktivitet såväl som för utvecklingen av deras sociala, mentala och motoriska utveckling (Faskunger 2007). I en bok utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting beskrivs leken som en central del av barns mentala, sociala och fysiska utveckling (Harvard 2006, ss.6-7). Harvard (2006, ss.6-7) skriver vidare att lekplatsen behöver uppfylla krav på kreativitet, flexibilitet och estetik för att vara lockande för barn. Författaren konstaterar även att man med fördel kan kombinera lekredskap för barn som är för små för att leka med exempelvis höga klätterställningar med lekredskap för barn med funktionshinder (Harvard 2006, ss.6-7). Det finns även fördelar med lekplatser för de som inte själva utnyttjar den. En studie från Melbourne, Australien, visar att fastigheter med byggnader värderas upp till ca fem procent högre om en lekplats tillkommer inom 300 m (Breunig et al. 2019) vilket stöds av studier från andra länder som fått liknande resultat. (Yilmaz et al. 2008; Livy & Klaiber 2016)

I bokavsnittet Leka i verklighetens utkanter påpekar Mårtensson (2009) att barnens lek inte sällan består av att utnyttja de naturliga elementen som finns i den gemensamma utemiljön (Mårtensson 2009, ss. 174-175). Författaren pekar på vikten av att *greja* i barnens lek som ofta består av att pilla med snö, vatten och löv (Mårtensson 2009, s. 174). Detta skapar en kontakt mellan barnet och den fysiska miljön vilket i förlängningen skapar en platsrelaterad lustfylldhet hos barnen (Mårtensson 2009, s. 174). Det finns således en stark koppling mellan löst naturligt material och fantasifull lek och skapande aktiviteter (Mårtensson 2009, s. 185). Då nya lekfulla element placeras i utemiljöer kan lekknoder skapas som riktar sig till barns konkreta och lekfulla sätt att ta sig fram genom miljön

Intervjuer och möten med barn har hållits för att få deras perspektiv på utomhusmiljön (Jansson 2015; Caro et al. 2016). Jansson (2015) fann att barn mellan 6-11 år främst uppskattade utmaningar, möjligheten till egen påverkan samt att kunna göra platsen sin egen (Jansson 2015). Jansson skriver att utmaningar på en lekplats kunde innebära hög fart och höga höjder, exempelvis att klättra i träd (Jansson 2015), vilket stöds av en studie från Nederländerna av Caro et al. (2016) där det står att barn gillar utmanande lekutrustning, exempelvis klätterväggar, klätterställningar och studs mattor (Caro et al. 2016). Jansson fann även att många barn gillar att använda lekplatsers utrustning på många andra sätt än det var uttänkt till och möjligheterna till detta hade en stark koppling till hur mycket barnen gillade att vara på lekplatsen, speciellt i åldersspannet 9-11 (Jansson 2015). Att barnen manipulerade sin lekmiljö handlade enligt Jansson till viss del att undvika tristess (Jansson 2015). Caro et al. (2016) menar att finns det en koppling mellan upplevd glädje och möjlighet till fysisk aktivitet på lekplatsen (Caro et al. 2016). När det gällde de fysiska

egenskaperna på platsen ansåg barnen att storleken på lekplatsen hade stor betydelse, och större var bättre då det ofta finns mer utrustning på stora lekplatser och samtidigt finns det utrymme mellan redskapen att springa på (Caro et al. 2016). Vidare skriver Caro med flera att barn uttryckligen uppskattar en variation av lekutrustning då många har olika intressen, är i olika åldrar och ändå vill leka på samma yta (Caro et al. 2016). Utrustning som kompisgungor och breda rutschkanor som flera barn kunde utnyttja samtidigt höjde ytterligare barnens entusiasm för en lekplats (Caro et al. 2016). Gungor kan även utgöra viktiga platser för socialt umgänge mellan barn (Ivarsson 2003 se Mårtensson 2009). Förutom att gungan utgör en god miljö för förtroliga samtal och andra uttrycksfulla aktiviteter kan stimuleringen av det vestibulära sinnet skapa behagliga känslor hos barnen (Ivarsson 2003 se Mårtensson 2009).

När det gäller estetik så uttryckte många barn från den Nederländska studien att neutrala eller livliga färger var att föredra framför gråa toner (Caro et al. 2016). Barnen i studien uppskattade naturmiljöer såväl för dess skönhet som för de lekmöjligheter de kan bidra med, exempelvis gömställen till kurragömmalekar (Caro et al. 2016).

Den generella lärdom som tas vara på i denna uppsats för vad som utgör barns preferenser är en viss korrelation mellan lekytans storlek, antal lekredskap och upplevd glädje hos barnen. Däremot behöver inte lekredskap enbart utgöras av utrustning från en leksaksaffär utan naturlig rekvisita utgör en bra stomme för leken. Vi tolkar därför att en lekplats med många naturliga element kompletterar lekutrustning så att barn med olika krav trivs på lekplatsen.

Tonåringars preferenser

Användningen av gemensamma ytor bland tonåringar är stor då de kan fungera som en typ av fristad där ungdomar kan umgås utan föräldrars uppsikt (UN-Habitat 2015). Utformningen av sociala utrymmen kan vara problematiska då tonåringars föredragna användning delvis kan vara en motpol mot andra åldersgrupper. Detta visar Standler (2014) i sin studie där tonåringars preferens för vistelsen i gemensamma miljöer beskrivs. Strandler (2014) menar att tonåringar föredrar att vistas på platser där de är osynliga för omgivningen men samtidigt kan observera andra. Utkanten på parker är därför en populär vistelseplats för tonåringar där det är lugnt men fortfarande aktivt. Vidare krav ungdomar generellt ställer på sina gemensamma ytor är att de innefattar någon form av rumslig ram eller avgränsning, detta för att de har ett större behov än andra åldersgrupper att finna en egen social trygghet och identitet på sin valda vistelseplats och

därmed göra platsen till sin egen (Standler 2014). När tonåringar känner sig välkomna och säkra på en plats kan identifieringen med platsen öka och således också uppmuntra till återbesök (Smaniotto Costa, Batista, Almeida & Menezes 2020). Tonåringars föredragna fritidsaktiviteter i gemensamma miljöer kan variera men består grundläggande av olika typer av kommunikation, sociala kontakter och träning/sport (Standler 2014; UN-Habitat 2015; Smaniotto Costa et al. 2020). Tonåringar föredrar att utföra sina aktiviteter i grupp (Standler 2014) och vistas oftast i gemensamma miljöer i sällskap av vänner (Smaniotto Costa et al. 2020). Vidare är det vanligt att tonåringar kombinerar olika typer av aktiviteter och socialt umgänge (Standler 2014). En annan vanlig användning av gemensamma miljöer visas genom en studie av Smaniotto Costa et al. (2020) där tonåringar berättar om sin mobilanvändning. Studien visar att 100 procent av de förfrågade tonåringarna har tillgång till en smartphone och att de används flitigt i gemensamma utemiljöer (Smaniotto Costa et al. 2020). Största användningsområdena är att lyssna på musik och kommunikation med vänner (Smaniotto Costa et al. 2020). Andra preferenser för tonåringars användning av gemensam utemiljöer gäller även trygghet. Där tonåringar i åldrarna 12-18 år anser att parkområden ska vara helt upplysta, detta står i motsats till andra åldersgrupper som anser att grönområden ska vara delvis mörklägda men kan tänka sig en större variation i belysningsgrad över samma grönområde (Ozer & Baris 2013).

Sammanfattningsvis hittar vi ett flertal övergripande preferenser som vi senare använder i gestaltningen med på platser gestaltade med tonåringar i åtanke, dessa preferenser tolkar vi som följande; privat utrymme, gömda utrymmen i gemensam miljö, rumslighet, identitet, träning/sport, kombinera aktivitet med socialt umgänge, vänner, mobilanvändning, musik och trygghet.

Vuxnas preferenser

Tillgänglighet är en viktig faktor för den vuxna åldersgruppen där närhet till parkområden i synnerhet påverkar de yngre vuxna, då avstånd till parken hade en negativ korrelation med dess användning (Ozer & Baris 2013). Vidare indikerar aktiva vuxna ofta ett ökat behov av tillägg av ytterligare parkmark (Payne et al. 2002). Vuxna vistas ofta i grönområden med sina barn och det huvudsakliga färd sättet är gång medan äldre vuxna ofta rastar hund eller tränar genom stavgång, cykling eller joggning (Arnberger & Eder 2011). Äldre vuxna föredrar vidare rekreationsvärden i parkmiljö mot ett bevarande av den befintliga miljön (Payne et al. 2002). Vuxna föredrar även skräpfria områden där hundar inte

får gå lösa (Arnberger & Eder 2011). Jämfört med andra åldersgrupper är vuxna mer påverkade av omgivningen runt omkring dem, exempelvis miljön runt gångvägar (Arnberger & Eder 2011).

Som Payne et al. (2002) påpekar så finns det relativt få studier som undersöker preferenser om grönområden hos olika åldersgrupper (Payne et al. 2002) och av de studier som finns av detta slag läggs minst fokus på den vuxna åldersgruppen. Detta kan bero på att denna åldersgrupp ofta är överrepresenterad i andra undersökningar. För att inte blanda in studier utan klara åldersspann för vuxna i denna uppsats har vi valt att hålla oss till de få studier vi fann vilket är orsaken till att detta stycke är kortare än i de andra åldersgrupperna. Sammanfattningsvis tolkas de behov som ställs av vuxna i deras gemensamma utemiljö som att grönområdet ska vara lättillgängligt och erbjuda mycket aktivitet, samt vara välskött.

Äldres preferenser

För äldre är det jämfört med andra åldersgrupper mindre sannolikt att besöka grönområden vilket gör att det är viktigt att möta deras preferenser (Payne et al. 2002). En aktivitet äldre mer frekvent utövar i grönområden är dock naturrelaterade vilket visar att det finns ett behov av att behålla en typ av naturlighet i grönområden (Ozer & Baris 2013). Vidare är estetiska värden högt prioriterade bland äldre (Ozer & Baris 2013). Även säkerhet är en avgörande aspekt för huruvida äldre ska ta sig ut i sin närmiljö. I Folkhälsoinstitutets rapport beskriver de att trygghet är en nyckelfaktor, och att exempelvis ojämnheter och kanter på trottoarer kan utgöra riskfaktorer för en äldre population (Folkhälsomyndigheten 2019b). En annan studie visar dessutom att äldre människor helst inte vistas i parker under vintersäsongen till följd av rädsla för halka (Ozer & Baris 2013). Folkhälsoinstitutet påpekar att det är viktigt med anläggningar som skapar förutsättningar för utomhusvistelse och service på bekvämt avstånd från den egna bostaden för att främja äldres vardagsmotion (Folkhälsomyndigheten 2019b). Detta ligger delvis i motsats till Ozer och Baris (2013) studie där de menar att äldre i mindre utsträckning påverkas av avståndet till grönområden. Detta då denna grupp har mer tid till följd av deras låga sysselsättning (många i detta åldersspann är pensionerade) än andra åldersgrupper och kan således vara mer restriktiva i vilka miljöer de föredrar och därmed också besöker (Ozer & Baris 2013). Eftersom åldrande människor med tiden blir allt mindre mobila (Schwanen & Páez 2010) begränsas fortfarande deras sociala interaktioner och tillfällen för aktivitet med åren (Lang 2001). Detta ställer högre krav på att närliggande grönområden till äldres bostäder kan tillgodose de behov som finns. Exempelvis har äldre ett

området. Trots de relativt stora grönområdena av skog uppfattas många delområden kala och sterila, vilket till stor del beror på avsaknaden av vegetation, men framförallt avsaknaden av vegetation i varierad höjdskala i gaturummen. Centralt i området finns det en kommunalt ägd lekplats där den huvudsakliga målgruppen är 3-5 år. I närhet av denna finns även ett utegym.

Det finns ett flertal samfälligheter i området som antingen är för små för att säljas som tomt eller som av andra anledningar finns kvar utan specificerade användningsområden. Tre av dessa samfälligheter kommer härnäst att benämnas som *Platån*, *Triangeln* och *Ängen* och är de områden som bearbetas mer noggrant medan övriga samfälligheter överses med mer generella åtgärder.

Ängen

I den södra änden av Storstensvägen där vägen övergår i en gång och cykelväg finns idag ett vändplan med en grusdepå som syns på bilderna nedan. Området längs gång- och cykelvägen är plant och beväxt med olika sorters ogräs. Längs bullerplanket som skiljer Lindbacken från länsväg 288 finns en påtaglig höjdskillnad. På grund av länsvägen är denna plats märkbart utsatt för buller. På den södra delen av gång- och cykelvägen är topografin av varierande karaktär med kullar av berg i dagen vilket ger ett dynamiskt intryck i kontrast till ängens plana yta. Vegetationen består av blandskog med bland annat skogsek, tall, björk och andra trädslag typiska för det omkringliggande landskapet. Norr om gång- och cykelvägen är topografin utjämnad och vegetationen undanröjd vilket gör närheten till Länsväg 288 mer påtaglig då platsen domineras av synen av bullerplanket samt ljudet från förbipasserande trafik.

Figur 3 (föregående sida). Flygbild över området. Arbetsområdesgränsen för detta arbete sammanfaller med områdesgränsen för samfällighetsföreningen Södra Lindbacken. Ortofoto. ©Lantmäteriet. (2020).

Figur 5: Ängen som den ser ut idag, mars 2020, sett från väst. Ängen ger ett ovårdat intryck för på grund av det vilda lågväxta gräset. Detta påverkar främst fotgängare och cyklister då gång och cykelvägen till Uppsala börjar här.

Figur 6: Ängens vändplan som den ser ut idag, mars 2020, sett från öst. Det vita huset ligger utanför Södra Lindbacken och arbetsområdet för detta arbete.

Triangeln

Mellan Lindbackens befintliga lekplats och Ängen finns idag en plan yta med gräs som delvis används som gästparkering till de omkringliggande husen. Denna kvarglömda gräsplätt känner många boende i Lindbacken till som "Triangeln". Denna yta som syns i figur 7 nedan saknar annan vegetation än gräs och/eller ogräs vilket tillsammans med den omkringliggande asfalteringen ger ett kallt intryck. Avsaknaden av träd och buskar gör även att vinden får fart genom bostadsområdet vilket bidrar till ett dragigt mikroklimat på platsen. Platsen har dock stor potential då den delvis är karakteristiskt formad som en triangel tillsammans med att den har en naturlig rumsbildning då den omgärdas av husfasader i alla riktningar. Att anlägga platsen skulle dessutom öka sammankopplingen mellan södra Lindbackens grönytor då Triangeln ligger placerad mellan ängen och den befintliga lekplatsen.

Figur 7: Triangeln som den ser ut idag, mars 2020. Ytan används i dagsläget främst som parkering. Bakom de gröna huset syns träden från en skogsduge i den kommunala parken.

Platån

Platån är en upphöjd gräsmatta med två bänkar som syns i figur 8 är lokaliserad mellan Brattstigen och Brattbacksvägen. På grund av den upphöjda topografin har den under arbetets gång kallats Platån. Upphöjningen av området skapar en fysiskt otillgängligt för äldre och föräldrar med barnvagn, vilket kan förhindra användning. Platsen ger en utsikt över området som delvis syns i figur 8 och 9 och skogen bakom. Som en kil mellan två skogspartier ligger Platån väl placerad för att koppla samman Lindbackens grönområden då skogen används till såväl kojbygge och promenadled och många människor passerar platsen varje dag. Dock är ingången till den omkringliggande skogen delvist igenväxt och det är besvärligt att ta sig in eller ut vid Platån. Platsens har därmed stor potential att kopplas samman med övriga grönområden i södra Lindbacken och skapa en sammanhängande grönstråkspromenad genom hela området.

Figur 8: Platån som den ser ut idag, mars 2020. Gräsmattan på Platån är ovårdad och de två parkbänkarna som är placerade vid tomtgränsen är svåråtkomlig för människor med nedsatt rörelseförmåga, som ofta är de i störst behov av bänkar.

Figur 9: Den upphöjda topografin på Platån bidrar till en utsikt över grannskapet, men gör även att platsen är utsatt för vind.

3.4 Enkätundersökningen

De svarande bestod av 95 (59%) kvinnor och 65 (40,4%) män, samt 1 (0,6%) som svarade "Annat alternativ". Majoriteten 62,3% av de svarande var i åldern 30-40 år, 1,9% av de svarande var yngre än 20 år och 1,2% av de svarande var äldre än 60 år. Att åldersfördelningen på respondenterna i huvudsak var i den ålderskategori som i denna uppsats klassificeras som vuxna är det svårt att utläsa åldersspecifika önskemål och preferenser ur enkätsvaren. För att se hela sammanställning av enkätsvaren, se bilaga 2.

De som har kommenterat vegetation har många gånger pekat på att de önskar en mer strukturerad närmiljö med fler blommande träd och perenner, men även växter som ger frukt, nötter och bär. Det finns även en önskan om bättre skötsel av grösyrtorna och skogsområdena. Nio personer har svarat att de vill ha en ökad parkkänsla i området, en person föreslår en labyrint av häckar, en annan ser stadsträdgården i Uppsala som en bra inspirationskälla. De sju kommentarer som hamnat under kategorin belysning har innehållit orden belysning eller eljusspår och är riktade för att öka tillgängligheten på de mörka timmarna av dygnet. Av de kommentarer som placerats under skräpkorgar och uthyrningshus är dessa element just vad de svarande anser att det finns för lite av på platsen. En annan aspekt många anser viktig är att området ska vara rent, fint och välskött och lägger stor tyngd på att det som anläggs ska vara lättskött och att det ska finnas allmänna soptunnor, gärna i närheten av lekplatser och motionsspår.

Några av de boende önskar att dammarna i området var renare. Detta främst av estetiska och odörmässiga skäl, medan vissa vill att dammarna ska vara rena nog att bada i alternativt att man tillför ytterligare en vattentäkt med tillräckligt rent vatten för att barn ska kunna bada.

Säkerhet och trygghet är en aspekt som nämns av några, och då ofta i trafikhänseende. Belysning är en trygghetsaspekt som nämns av ytterligare några, men som benämns separat i diagrammet eftersom den även bidrar med andra aspekter. En annan trygghetsaspekt är att man inte vill att det ska bildas platser där ungdomar hänger på kvälls- och nattetid, vilket även kan höra samman med att några inte vill att aktiviteter ska störa grannarna. Nerhuggna träd och stora stenblock har även nämnts som en riskfaktor och ett fåtal svarande anser viktigt att åtgärda.

Skog nämns i olika situationer, men ofta i bevarande hänseenden, att den ska bli mer lättillgänglig eller att dess utnyttjandefunktioner ska ökas med exempelvis en hinderbana i skogsmiljö. Det finns det de som vill att utemiljön ska inspirera barn och unga att komma ut och i tillägg anser att olika sportaktiviteter, exempelvis cykelbana och skatebana är det viktigaste som

borde tillföras Lindbacken. Till sist pekar de svarande på gräsmattor på en viktig aspekt i närmiljön, att de sköts om och kan användas till såväl lugna som aktiva aktiviteter.

Barn

Då svarsfrekvensen i enkätundersökningen är låg kommer barns preferenser till största del baseras på informationen som kan ses genom litteraturöversikten då utemiljön i Lindbacken gestaltas. De önskemål som kunde utläsas ur enkäten var en önskan om beachvolleybollplan, uthyrningshus samt fler soptunnor. Dock svarade många föräldrar å deras barns vägnar och ur de svaren kan en önskan om fler och en större åldersvariation på lekredskap i området utläsas, exempel som ges är bland annat bebisgunga och en utmanande klätterställning.

Det finns vidare stöd i forskningen som visar på att äldre barn gillar utmaningar som att klättra i träd eller på klätterställningar (Caro et al. 2016; Jansson 2015). Det finns också stöd för en koppling mellan fysisk aktivitet på lekplatser och upplevd glädje (Caro et al. 2016) vilket kan kopplas samman med det enkätsvar där beachvolleybollplan efterfrågas.

Det finns även stöd i tidigare forskning för föräldrarnas önskan att få en större åldersspridning på lekredskapen. Caro et al. (2016) menar att barn gärna vill leka på samma yta som andra barn, trots att de inte leker med samma utrustning.

När det gäller estetik kan vi se att barn mellan 0-13 år tenderar att föredra mer färgglada material över naturtrogna material vilket skiljer sig från resterande åldersgrupper i Lindbacken. Detta stämmer till viss del överens med resultaten från litteraturstudien som pekar på en fördel för livliga färger i barns lekmiljöer (Caro et al. 2016).

Tonåringar

Då svarsfrekvensen i enkätundersökningen är låg kommer tonåringars preferenser till största del baseras på informationen som kan ses genom litteraturöversikten då utemiljön i Lindbacken gestaltas. Den information som tillhandahålls via enkäten är dock en önskan om ökad sportaktivitet vintertid genom en skridskobana och mer variation i grönområdena gällande höjd, material och utformning. Vidare läggs hög vikt på växter och grönska generellt samt ett intresse för väl uttänkta sittplatser och en önskan om solstolar. Individen föredrar naturtrogna material, trä och skapandet av nya element framför ett bevarande. Önskan om utökad sportaktivitet i området ligger i linje med det som finns via litteraturöversikten där både Folkhälsomyndigheten (2019a), Standler (2014), UN-Habitat (2015) och Smaniotto Costa et al. (2020) menar att sportaktivitet antingen är en av de mest föredragna fritidsaktiviteterna i gemensamma miljöer eller den

som generellt sett ökar aktivitet mest bland tonåringar. Som motsats till detta pekar litteraturöversikten mot en preferens bland tonåringar av lugnare, identitetsskapande ytor i avgränsade rum (Standler 2014). Detta kan kopplas samman med det enkätsvar där en önskan om solstolar och större variation i den gröna miljön kan nyttjas för att skapa identitet och rumsbildande ytor. Då tonåringar enligt Smaniotto Costa et al. (2020) generellt vistas i grönområden med vänner och Standler (2014) menar att vistelsen i huvudsak sker till följd av kommunikation finns det ett behov hos tonåringar för umgängesytor där social kontakt gynnas.

Vuxna

Det som kan utläsas ur enkätsvaren är att respondenterna i högst grad önskar fler och bättre lekmiljöer åt barnen i området, vilket majoriteten pekat ut som det viktigaste i deras nära gemensamma utemiljö. Många belyser det begränsade åldersspannet för den befintliga lekplatsen och önskar fler lekredskap för såväl spädbarn som för äldre barn (+5 år). Ett flertal förslag på lekredskap framkommer varav det vanligaste är hinderbana följt av klätterställning. Även bebisgunga är ett vanligt förekommande förslag. Andra uppslag är roterande gungkarusell, gungbräda, sandlåda, studsatta samt linbana. Att redskapen önskas vara i trämaterial kommenteras ett flertal gånger. Det finns en önskan om bättre åldersspridning i området och många kommentarer är riktade specifikt till lekplatserna som de boende idag anser har en alltför snäv målgrupp. Många önskar att det finns en lekplats där alla generationer i familjen kan ha något att göra. Förslag att kombinera lekplats och gym har exempelvis lagts fram.

Ett annat inslag som är högt prioriterat bland respondenterna är sportaktiviteter. Här finns ett flertal specifika förslag varav de mest frekventa är cykelbana och isbana, följt av skateboardbana och motionsstråk. Utöver dessa aktivitetsytor önskades även gemensamhetsytor som sociala mötesplatser, exempelvis picnic-platser eller grillplatser. Även bastu och plats att fira midsommar och valborg på faller in under denna kategori.

Äldre

Då äldres svarsfrekvens i enkätundersökningen var låg grundas gestaltningförslaget kopplat till äldre till stor del i litteraturöversikten då utemiljön i Lindbacken gestaltas. I enkäten framkommer det dock att åldersgruppen 60 år och uppåt önskar aktiviteter åt barn, delvis genom en simbassäng och delvis genom en utökning av lekplatser med fler redskap. Här visas även en preferens för utökad skötsel i befintliga områden där vildvuxen mark och skogspartier förslagsvis rensas upp och nyttjas. Äldre föredrar enligt enkätsvaren naturtrogna material i trä och rekreativsmöjligheter framför träning. Det finns

få likheter med svaren från enkätundersökningen och litteraturöversikten, en av dem är dock vad som pekar mot en preferens för områdenas upplevda renlighet. Detta ses genom litteraturöversikten som visar att äldre har låg preferens för skräpiga områden (Arnberger & Eder 2011) tillsammans med att sociala interaktioner bland äldre ökar med nivån upplevd renlighet i ett område (Kemperman & Timmermans 2014). Vad som inte kan kopplas till litteraturöversikten är preferensen äldre i enkätsvaren verkar ha för aktiviteter avsedda för barn. Däremot pekar både enkätsvaren och litteraturen mot en relation mellan äldres preferens av aktiviteter avsedda för barn och närhet till bostaden. Detta ses dels genom vikten folkhälsoinstitutet lägger på bostadsnära och tillgängliga utomhusanläggningar för äldre (Faskunger 2007) tillsammans med att äldre blir allt mindre rörliga med åren (Schwanen & Páez 2010). En av respondenterna verkar även stödja detta genom att klargöra varför hen önskar en specifik aktivitet för barn vilket lyder "Simbassäng så barnen kan lära sig simma. Slipper åka långa vägar för att bada". Svaret antyder att det ligger en problematik i att ta sig utanför området Lindbacken för att utöva aktivitet med barn vilket också kan indikera på en preferens bland äldre för tillgänglighet av faciliteter. Vidare visar litteraturen att det kan vara fördelaktigt att försök höja den upplevda nivån av grönska i nära äldres bostäder vid syfte att öka sociala kontakter mellan boende (Kemperman & Timmermans 2014).

För äldre är säkerhet en avgörande faktor för huruvida de ska ta sig ut i sin närmiljö. I rapporten *Den byggda miljös påverkan på fysisk aktivitet* beskriver Folkhälsoinstitutet att trygghet är en nyckelfaktor, och att exempelvis ojämnheter och kanter på trottoarer kan utgöra riskfaktorer för en äldre population (Faskunger 2007). En annan studie visar dessutom att äldre människor helst inte vistas i parker under vintersäsongen till följd av rädsla för halka (Ozer & Baris 2013). Exempel på dessa behov är att äldre sätter större krav än andra åldersgrupper på sittplatser samt umgängesplatser i sin närmiljö som främjar sociala möten (Faskunger 2007). En studie av Kemperman & Timmermans (2014) undersöker grönområden i närhet till äldres bostad och huruvida omfattningen av natur kan påverka den fysiska och sociala miljön för åldrande generationer. Resultatet visar att den upplevda nivån av grönt tillsammans med tillgänglighet av träd och gräs ökar social kontakt mellan grannar (Kemperman & Timmermans 2014). Samma studie pekar dessutom mot en koppling mellan kvalitet och i synnerhet renhållning av grönområdet och ökade sociala interaktioner hos de äldre. Studien menar vidare att säkerhet med detta stärker kontakten mellan grannar och genom det också samhället som helhet (Kemperman & Timmermans 2014). Även Arnberger & Eder (2011) finner att människor över 60 år har en låg preferens för skräpiga områden men menar utöver detta att äldre istället föredrar områden med en medelhög besökarnivå

och blandade användningsområden. Studien visar även att den huvudsakliga orsaken för besök i bostadsnära grönområden bland äldre främst är för promenader (Arnberger & Eder 2011).

3.5 Referensundersökning

De flesta utredningar som ligger till grund för litteraturöversikten i detta examensarbete är utförda i urbana miljöer. För att säkerställa om dessa utredningar kan vara tillämplbara i Lindbacken kan det finnas ett värde att jämföra Lindbacken med de slags områden som utredningarna från litteraturöversikten utgår från. Nedan undersöks således ifall de preferenser som framkommit i enkätundersökningen av generell karaktär eller specifika för Lindbacken. Detta genom en jämförelse mellan svaren från enkätundersökningen med tidigare utförda medborgardialoger från områden med såväl likartad som skild socioekonomisk ställning och kan ses i figur 10.

Av de medborgardialoger med syfte att utreda boende i tätortsområdets önskemål och åsikter om deras närmiljö som har undersökts inför detta arbete har medborgardialoger från Stockholm Stad, Ekeby i Södertälje kommun och Knivsta kommun valts ut. Enkäten från Stockholm Stad undersöker Skärholmen, vilket är ett gammalt miljonprogramsområde som nu ska genomgå en förnyelse och därav har denna enkät utförts (Stockholm Stad 2016). Skärholmen valdes ut som referensprojekt då stadsdelen i kontrast till Lindbacken är ett urbant bostadsområde där merparten av de boende bor i hyreslägenheter och medianinkomsten är hälften så stor som i Lindbacken vilket är under genomsnittet i Sverige (Statistiska centralbyrån 2017/2018 se *Valresultat för Riksdagsvalet: Skärholmen 19*). Som motvikt till det första referensområdet och i likhet med Lindbacken är det andra referensområdet, Ekeby, en villaförort. Ekeby ligger några kilometer utanför Södertälje, består till största delen av enfamiljshus och medianinkomsten är 16% lägre än i Lindbacken och har därmed över genomsnittsinkomsten i Sverige (Statistiska centralbyrån 2019 se *Valresultat för EU-valet: Enhörna-Ekeby 2019*). Båda dessa referensprojekt är områden med planerad exploatering och i samband med det har boendes önskemål för den nya bebyggelsen undersöktes (Stockholm Stad 2016; Södertälje kommun 2018). Det tredje referensområdet omfattar Knivsta där människor är bosatta i olika bostadsformer (Arvidsson 2016) och medianinkomsten är över genomsnittet i Sverige, dock 10% lägre än i Lindbacken (Statistiska centralbyrån 2018).

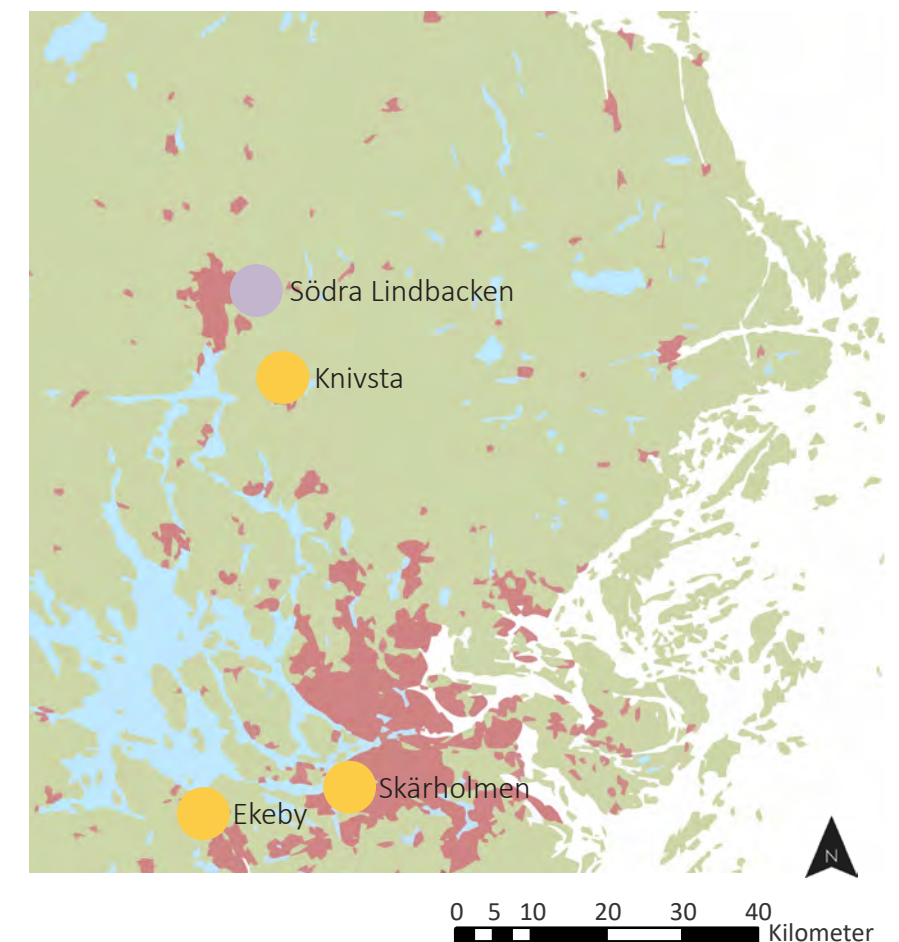
Skärholmen (Skild socioekonomisk ställning)

Stockholm Stad utformade en webbenkät där respondenter fick beskriva platser med hjälp av förvalda kategorier och därefter utveckla en beskrivning i fritext

(Stockholm Stad 2016). Enkäten marknadsfördes via olika medier, bland annat via stadens egna hemsida och annonsering i lokaltidningen (Stockholm Stad 2016). Det inkom 476 svar på webbenkäten som Stockholm Stad utförde för att få in medborgarnas åsikter och önskemål om Skärholmen (Stockholm Stad 2016). Det var en relativt jämn fördelning mellan män och kvinnor, där 55% var kvinnor och 38% män. Åldersfördelningen pekar på att det främst var medelålders personer som svarade på enkäten, då 64% var mellan 30-59 år gamla. 11% var mellan 20-29 år, 7% under 19 år och 17% var över 60 år gamla (Stockholm Stad 2016).

Det som efterfrågas av respondenterna är i första hand nya bostäder och ökad trygghet, samt bättre skötsel och underhåll av offentliga ytor (Stockholm Stad 2016). Det som främst uppskattas i Skärholmen idag är kvaliteter som naturupplevelser, lugn, ro och tystnad, lekplatser, mötesplatser, bra sittplatser, verksamheter, kultur och nöjen samt idrottsplatser (Stockholm Stad 2016).

Då Stockholmsområdet växer snabbt och så även Skärholmen vid tidpunkten då enkätundersökningen utfördes så har trycket på de befintliga bostäderna och offentliga utrymmen ökat kraftigt (Stockholm

Figur 10: Södra Lindbackens och Referensområdenas placering. Översiktskartan vektor. Skala 1:1 000 000. ©Lantmäteriet. (2020).

Stad 2016). Detta kan vara anledningen till att många av respondenterna främst ville ha nya bostäder och tryggare omgivningar kring deras bostad (Stockholm Stad 2016). Den otrygga känslan i området grundades främst på de många gäng bestående av unga killar som dominerade utemiljön(Stockholm Stad 2016). Många platser i Skärholmen var enligt respondenterna i stort behov av skötsel och underhåll, och förslag kom fram att man genom att förbättra trafikplaneringen på så vis även skulle förbättra trygghetskänslan i området (Stockholm Stad 2016). De förbättringsåtgärder som önskades var att underlätta fordonsfri transport som bättre gång och cykelvägar, men även bättre kollektivtrafik(Stockholm Stad 2016). Andra åtgärder var att öka antalet arbetsplatser samt fler butiker och service för att skapa mer liv i stadsdelen(Stockholm Stad 2016). Förbättrad belysning och estetiskt tilltalande belysningsarmatur pekades ut för att lysa upp samtidigt som det blev fint för att ytterligare förbättra tryggheten i området (Stockholm Stad 2016).

Barn och ungdomar i åldern 0-19 år ville öka antalet lekplatser och parker i området (Stockholm Stad 2016). Det fanns en önskan från denna åldersgrupp att anlägga en konstgräsplan för fotboll i anknytning till en park för att få större ytor till lek och idrott(Stockholm Stad 2016).

Ekeby (Likartad socioekonomisk ställning)

Medborgardialogen bestod av två så kallade cafésittningar samt en webbenkät med 375 respondenter (Södertälje kommun 2018). Under de två cafésittningarna deltog 85 respektive 92 boende i Ekeby och diskuterade ämnen i mindre grupper tillsammans med en politiker som ledde samtalet (Södertälje kommun 2018). Det gjordes inte en ordentlig utredning av köns- eller åldersfördelning av dialogdeltagarna, men den data som insamlades pekade dock på att flertalet av dialogdeltagarna var män över 50 år (Södertälje kommun 2018).

Webbenkäten hade en jämn könsfördelning mellan män och kvinnor där kvinnor stod för 50% av svaren och 2% valde svarsalternativen “annat” eller att inte svara (Södertälje kommun 2018). De flesta som svarat på webbenkäten var medelålder då 34% av respondenterna var 36-50 år gamla och 32% kvar mellan 51-67 år gamla. 15% var över 68 år, 16% var mellan 20-35 år och de resterande 3% var antingen under 19 år eller utelämnade svar.

Många ekebybor pekar på att det generellt finns för få platser för ungdomar inom området samt att lekplatser behöver utvecklas (Södertälje kommun 2018). Det finns många platser som de boende har en positiv anknytning till, och dessa är en pulkabacke, en idrottsanläggning, olika lekplatser och badplatser samt ett flertal gröna miljöer som diverse ängar, skogar och naturreservat(Södertälje kommun 2018). Dock

behöver vissa lekplatser rustas upp, och de boende ser att man gärna anlägger ett utegym i anknytning till någon av lekplatserna (Södertälje kommun 2018). Andra mötesplatser som många av de boende i området anser saknas i området är spontanidrottsplats, sittplatser, boulebana, grillplatser och lekplatser (Södertälje kommun 2018). Det beskrivs en önskan om fler aktiviteter för äldre såväl som för ungdomar, samt samlingsplatser där flera generationer kan mötas och umgås(Södertälje kommun 2018). Det finns även en önskan om fler verksamheter, möjlighet till inomhusidrott om vintern samt ett servicehus med snickeri(Södertälje kommun 2018). Några respondenter önskar att det fanns odlingslotter och kolonilotter som är anpassade för den äldre generationen, samt att det ska finnas fler planteringar med blommor och papperskorgar(Södertälje kommun 2018). Övriga förslag som framkom var att öka underhållet för basketplanen och fotbollsplanen, samt att spola fotbollsplanen med vatten på vintern för att skapa en isbana (Södertälje kommun 2018).

Det verkar finnas en konflikt i Ekeby mellan de som använder den omkringliggande skogen för rekreation och de som kör motocross i skogen(Södertälje kommun 2018). En ny plats för motocross har således önskats av ekebyborna(Södertälje kommun 2018).

Angående trygghet är trafik den huvudsakliga källan till rädsla bland de boende i Ekeby, då bilarna på de dåligt underhållna vägarna omkring Ekeby kör för fort (Södertälje kommun 2018). En annan oro finns för att behöva flytta från Ekeby (Södertälje kommun 2018). Källan till denna oro beror till viss del att befolkningen blir äldre och att det idag inte finns möjlighet något bra alternativ till villa, och 65+ lägenheter önskas dit äldre kan flytta vid behov(Södertälje kommun 2018). En av frågorna i webbenkäten eftersöker vilken typ av bostäder som de boende i Ekeby anses saknas idag, och svaren pekar på att det främst är bostäder för äldre som saknas, men småhus var det näst mest populära alternativet (Södertälje kommun 2018). Därefter kom alternativet hyresbostäder tätt följt av bostäder för unga (Södertälje kommun 2018). Det finns dock även en viss rädsla som i viss mån grundas i ovissheten om hur området kommer att förändras vid en förtätning och nya människor flyttar in i samhället (Södertälje kommun 2018). Ett förslag som lades fram av respondenterna var att bygga mindre byggnadskomplex och se hur efterfrågan ter sig för lägenheter i området, och respondenterna såg helst att husen max skulle bli fyra våningar höga (Södertälje kommun 2018).

Knivsta

Medborgardialogen hölls av Knivsta kommun och bestod av ett möte där boende från Knivsta tätort fick svara på frågor som vad som är bra och vad som kan bli bättre i centrala Knivsta (Knivsta Kommun 2018). Detta gjordes genom att kommunen ställde upp affischer i offentlig

miljö där förbipasserande fick chansen att framföra sin åsikt genom att placera en post-it-lapp med en kommentar på varje affisch. Affischerna förmedlade fem huvudämnen som var “Mötesplatser i Knivsta”, “Karta över centrala Knivsta, “Trygghet i Knivsta”, “Knivsta - En modern småstad” och “detaljplaneprocessen”(Knivsta Kommun 2018). Det som framkom genom en sammanställning kommunen gjorde var att parkmiljöer och lekytor prioriterades högst, men att mötesplatser och verksamheter också var viktiga och i behov av förbättring (Knivsta Kommun 2018). Det som var viktigt var en aktivitetsvariation i parkerna, som dessutom gärna fick ha inslag av konst och kultur(Knivsta Kommun 2018).

Park och grönytor presenteras som den mest viktiga aspekten i respondenternas ögon, där såväl grönska som aktivitetsytor ska samspela (Knivsta Kommun 2018). Här nämns också glädjen över statyn av Carl Milles och en önskan om fler statyer samt fontäner.

Lek och aktivitet är viktigt för de boende i Knivsta, och lek för olika åldrar samt lekyta i centrum nämns ofta under dialogen (Knivsta Kommun 2018). Önskvärda aktiviteter är bowling, fotboll, parkour, skatepark, volleyboll, tennisbanor, utegym samt badhus(Knivsta Kommun 2018). Vid lek önskas en temalekplats där lekplatsen i Uppsalas stadspark läggs fram som inspiration.

Trygghet nämns endast som en av många aspekter att ta hänsyn till då ett nytt kvarter ska tillkomma i centrum(Knivsta Kommun 2018). Andra aspekter refererade till hur höga husen i detta kvarter borde vara, vilka material och former som bör användas, men också framkommer en önskan om att det ska finnas generationsboende i centrum(Knivsta Kommun 2018).

Gällande trafik ligger mest fokus på att gång och cykelvägar ska fungera i hela kommunen, att det finns en önskan om fler tåg och att bussarna bör vara gratis(Knivsta Kommun 2018).

Då dialogen grundades på eget engagemang från de förbipasserande finns det en stor grupp människor som troligen inte blivit hörda då många människor troligen inte var bekväma med att gå fram och notera sin åsikt. Då dialogen även var platsbestämd gör det att människor som inte råkade befinna sig på platsen hade möjlighet att uttrycka sin åsikt.

En jämförelse mellan Lindbacken och referensprojekt

Medborgardialogerna varierar i utformning, men har en gemensam grund i att försöka ta reda på vad boende önskar förändra eller bevara i sin nära utemiljö. På grund av medborgardialogernas olika utförande görs nedan en helhetsbedömning istället för en jämförelse av specifika frågor från de olika platserna.

Fler bostäder är ett önskemål från boende i de

tätortsna områdena Skärholmen (Stockholm Stad 2016), och Knivsta (Knivsta Kommun 2018) men inte i Ekeby(Södertälje kommun 2018) och Lindbacken (Bilaga 1) och är den aspekt som särskiljs mest i dialogerna. Istället har goda lekmiljöer har högst prioritet i såväl Ekeby (Södertälje kommun 2018) som Lindbacken (Bilaga 1), men har också hög prioritet i Skärholmen, efter naturupplevelser och lugn och ro (Stockholm Stad 2016). God skötsel är en viktig funktion på samtliga områden, likaså mötesplatser och folkliv som har högt värde på samtliga platser. Det finns även generella önskemål om gröna miljöer med blommande växter och god tillgång på såväl papperskorgar som sittplatser(Stockholm Stad 2016; Södertälje kommun 2018; Bilaga 1). Idrott och aktivitet är viktiga funktioner på samtliga områden, och en variation för att anpassa aktivitetsytor till flera åldersgrupper återfinns i Ekeby(Södertälje kommun 2018) samt Lindbacken(Bilaga 1), medan aktiviteter i Skärholmen inte hade specifika målgrupper (Stockholms Stad 2016). Kultur är viktigt för såväl Skärholmsborna som önskar större kulturutbud och kulturhus (Stockholm Stad 2016) som för Ekebyborna som pekar på Ekeby som ett kulturarv värt att bevara (Södertälje kommun 2018).

Samtliga områden pekar på trafik som en riskfaktor i olika utsträckning, och Ekeby och Skärholmens respondenter önskar förbättrad transportnät för gång och cyklister samt kollektivtrafik (Stockholm Stad 2016; Södertälje kommun 2018) medan respondenterna i Lindbacken endast påpekar trafiksäkerheten som i behov av upprustning. Ett problem som påpekas i Ekeby är mängden motocrossförare som tagit över skogsområdet och utgör en risk för de som promenerar i skogen (Södertälje kommun 2018).

Det som särskilt skiljer svaren mellan de som bor inne i en tätort från de som bor i utkanten eller utanför tätorter är önskan om kultur och konst i den nära utemiljön samt att man i tätorterna i större utsträckning anmärker på bostadshusen i området (Knivsta Kommun 2018; Stockholm Stad 2016; Södertälje kommun 2018).

Sammanfattningsvis finns det tydliga trender i vad boende från olika bostadsområden önskar till sin nära utemiljö trots de kontrasterande områdenas förutsättningar. Dessa trender omfattar trygghet och goda förutsättningar för lek och annan aktivitet i närområdet. Den slutsats som dras av denna jämförelse är att människor oavsett ekonomisk ställning och boendeform har jämförelsebara önskemål för deras nära utemiljö.

Genom denna jämförelse framkommer att områdena trots vissa skillnader i huvudsak är relativt lika varandra. Det är svårt att skilja på vad som är platsspecifika önskemål och vad som. Det som skiljer sig mest åt är önskan om fler bostäder och ökad trygghet i Skärholmen.

4. Gestaltungsfor-slag

I denna del presenteras tre gestaltungsfor-slag som utformats utifrån for-studien. Vidare redovisas varfor de olika elementen i varje delområde valdes och vilka aldersgrupper de huvudsakligen riktar sig till.

4.1 Utgangspunkter

Målet med gestaltungsningen är att i linje med detta arbetets syfte skapa platser som var for sig kan uppskattas av flera aldersgrupper i ett småhusområde anlagt utanfor staden likt södra Lindbacken. Gestaltungsningen tar i hänsyn de olika forutsättningar som delområdena i södra Lindbacken ger, men grundar sig huvudsakligen på informationen som framkommer i for-studien. Denna information avser de önskemål boende i södra Lindbacken har, de villkor som olika aldersgrupper generellt kräver for att trivas på en plats tillsammans med information som framkommit under tidigare boendeundersökningar i referensprojekt. Utöver detta har samfällighetsforeningen har en begränsad budget vi förhåller oss till.

All denna information analyseras under arbetsprocessen till en grundstomme som baseras på att generella behov ska tillgodoses på de gemensamma platserna. Litteraturöversikten ger oss en övergripande blick över de generella behov som finns for olika aldersgrupper. I vissa fall har vi gjort avvägningar gällande svar som uppkommit i enkäten. Exempel på detta är när storlek, användarbehov eller ekonomi inte är kompatibelt med given preferens ur enkäten. I dessa fall har vi försökt se bakomliggande behov till preferenser och tillgodose dessa behov genom en alternativ lösning. For att kunna fastställa om en sådan lösning fyller ett behov hos någon av de satta användargrupperna tar vi stöd av litteraturöversikten. I de fall då enkätundersökningen och litteraturöversikten går i linje med varandra gällande ett element har vi värderat detta element högre än om det endast stöds av enkätundersökningen. En lucka som vi ser efter första delen av for-studien är att vi inte kan styrka att de preferenser som verkar vara gemensamma for Lindbacken och tidigare studier nödvändigtvis stämmer överens med preferenser som kan finnas i småhusområden allmänt. For att vidare uppfylla vårt huvudsakliga syfte, att undersöka de behov som ställs i småhusområden, anser vi att vi behöver slå fast om det finns någon skillnad mellan de behov som finns på gemensamma utemiljöer i urbana områden jämfört med de som finns i småhusområden. Därför använder vi referensobjekt i gestaltungsningen for att öka tillförlitligheten i gestaltungsningens element. Referensobjekten har alltså en avgränsande roll, där preferenser som inte överensstämmer med tidigare boendeundersökningar förkastas. Referensobjekten fyller även en inkluderande roll då vissa preferenser

som framkommer i enkätundersökningen och som inte stöds av litteraturen faktiskt stöds av ett eller fler referensobjekt. I dessa fall har vi valt att bortse från litteraturöversikten då vi anser att det är mer sannolikt att enkäten och referensobjekten fyller de preferenser och behov som kan finnas i ett småhusområde. Detta till följd av geografiska, demografiska och ekonomiska likheter mellan referensobjekten och Södra Lindbacken. Slutsatsen av detta är att samtliga delar av for-studien fyller en viktig funktion i gestaltungsningen och det går inte att utesluta någon av delarna. I hänseende till framtida utveckling kan slutresultatet av denna uppsats endast gälla i den mån att Lindbacken förblir ett småhusområde och inte utvecklas till ett urbant samhälle. Detta eftersom att de ytor som gestaltats kan bli för små for en ökad befolkning i området.

4.2 Gestaltning av södra Lindbacken

Områdena i som gestaltas är *Triangeln*, *Platån* och *Ängen* eftersom dessa tillsammans bildar ett grönt stråk som binder samman den gröna omgivningen som omger södra Lindbacken vilket är illustrerat i figur 11.

Figur 11: Illustration av det tänkta gröna stråket genom Södra Lindbacken. Fastighetskartan vektor. ©Lantmäteriet. (2020).

En punkt som fått stort utrymme i gestaltningen är skötsel. Skötsel är en faktor som båda referensprojekten tillsammans med Lindbacken och tidigare forskning visar spelar en stor roll när det kommer till preferenser av fler olika åldersgrupper. Detta ses i planförslaget genom att platserna gestaltats för att vara så skötsleffektiva som möjligt. Samtliga områden har för platsen lämpliga växter för att skapa täta planteringar där så lite ogräs behöver rensas som möjligt. De buskar som valts ut har en för planteringen lämplig storlek för det avsedda syftet och på så sätt minskar skötseln då de inte behöver klippas. Vid behov kan dock viss föryngringsbeskärning krävas, då med ett par års mellanrum. För att vidare minska skötselbehovet har de gräsytor som inte i huvudsak är avsedda för aktivitet konverterats till ängsytor där växter som vallmo, blåklint och prästkrage kan beskådas och plockas av de boende i området. Dessa ytor behöver ej klippas 8 gånger per år som brukgräsmattor kräver, utan skötseln består av att ängen slåttas 1 gång per år mellan 15e juli - 15e augusti (Bergil & Sjöstedt 2017 ss. 99-101). De första åren innan ängen har etablerat sig och växterna förökar sig själva kan fröspridning vara nödvändigt på våren (Bergil & Sjöstedt 2017 ss. 99-101). Ytterligare en sak som påverkar en fungerande skötsel är avfallshantering på gemensamma ytor vilket är en funktion som saknas i Södra Lindbacken idag. Detta kan vara ett problem då besökarna på samfälligheterna kan befinna sig lång från sitt hem och inte är bekväm med att slänga skräp hos grannen. Därför är papperskorgar utplacerade i alla delområden. Slutligen placeras ett förråd i anslutning till vändplatsen på Ängen där diverse nödvändiga skötsel- och trivselsredskap förvaras för en smidig och lätthanterlig användning.

Materialval var en annan sak som de olika åldersgrupperna generellt sett var överens om i boendeundersökningen men även i den funna litteraturen. Där det generellt föredragna temat är naturliga material. Därför är de olika delområdena gestaltade för att efterlikna naturliga element. De naturliga materialvalen sammankopplar dessutom redan befintliga delar i utemiljön med de nyanlagda områdena då exempelvis det befintliga utegymmet är gjort av trä. Lekställningar och möblemang är därför gestaltade i varma träslag och fallunderlag i träflis.

Barn

Litteraturen tillsammans med boendeundersökningen visar att det finns ett behov av utmanande inslag i den sociala utemiljön för att barn ska använda platsen. Även de boende i Lindbacken verkar funnit detta problem i den befintliga utemiljön då de önskar en större åldersvariation på lekredskapen. Fokus gällande barn i de olika områdena ligger därmed på att fylla de lite äldre barnens behov som annars är underrepresenterade på den befintliga lekplatsen samtidigt som alla olika åldrar av barn ska få

Figur 12: Perspektivbild över platåns lekplats med lekutrustning som kompletterar den befintliga lekplatsen och där många åldersgrupper kan befinna sig på platsen samtidigt. I bakgrunden skymtar skogen som ska rensas upp från undervegetation för att möjliggöra såväl motionsspår som ytterligare lekmiljöer här.

sin egna plats. Lekställningen på Platån som är illustrerad i figur 12 skapar större utmaning för äldre barn då den har klätter- och balanselement. Vidare rensas skogsområdets entré vid Platån från sly för att möjliggöra barns fria lek då barn enligt litteraturen föredrar lättmanipulerade områden och fri lek. Här har större barn möjlighet till att i grupp leka olika gemensamma lekar som "Kurragömma", "Tjuv och Polis" eller "Dunken" vilka kräver större ytor, exempelvis den stora bruksgräsytan som kan ses i figur 13 på sida 23. Området fyller även ytterligare utmaningar genom spring, klättring och kojbygge. Boendeundersökningen visar även att barn är intresserade av sportaktivitet vilket ytterligare kan ses som den typ av utmaning litteraturen beskriver. I gestaltungsförslagen är detta representerade i Triangeln som ett pingisbord och på ängen som en grusplan som spolas till skridskobana på vintern. Dessa två sportområden är menade att fungera

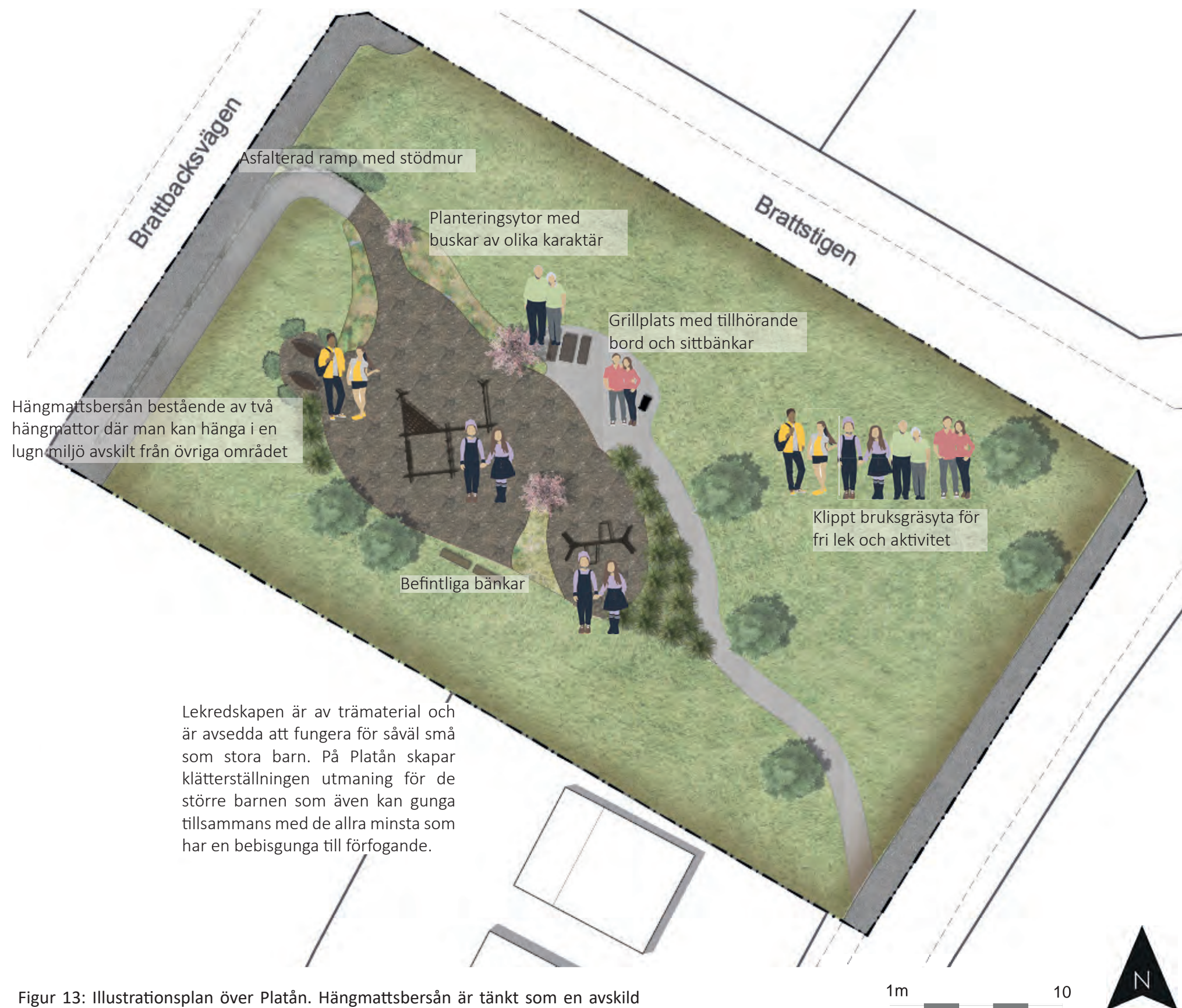
åldersöverskridande där både barn, vuxna, tonåringar och äldre ska ha möjlighet att socialisera med gemensamma aktiviteter. För de riktigt små barnen finns det även en bebisgunga på både platån och triangeln tillsammans med vanlig gungor för att barn i olika åldrar ska kunna gunga tillsammans. Även vegetationen fyller leksyften där de anlagda ängarna på Ängen och Triangeln är menade att fungera som en aktivitet genom att barn gärna under blomstersäsong får plocka de färgglada örterna. Annan vegetation är utvald med lekvärden i syfte där det finns gott om växter med kottar och bär som barnen kan leka med och plocka.

Tonåringar

Tonåringar har även de fått ta en plats i gestaltungsforlagetets olika områden. På platån finns det ett mindre rum med två hängmattor som delvis är avgränsat från övriga området. Denna plats är huvudsakligen avsedd för tonåringar. Tanken med platsen är att den ska vara identitetsskapande då inslaget av hängmattorna är relativt unikt i en gemensam utemiljö. Detta tillsammans med att platsen ska ge känslan av att vara privat och omslutande vilket ska uppmuntra tonåringar till att använda denna del av Platån som ett eget socialt rum, vilket kan ses på illustrationsplanen i figur 13. Då litteraturen visar att det finns en preferens bland tonåringar att delvis vara privata i allmänna miljöer tillsammans med att kommunikation och sociala kontakter är en av de saker som lockar ut åldersgruppen mest är *Hängmattebersån* gestaltad för att uppfylla dessa premisser där tonåringarna kan gunga och umgås samtidigt utan större uppsikt av vuxna. Även Ängen och Triangeln håller liknande ytor men med skillnaden att det två sistnämnda både håller sociala lugna och aktiva ytor. Då tonåringar enligt litteraturen även verkar ha en preferens för att umgås i sin utemiljö genom en aktivitet. Detta uppfylls på både Triangeln och Ängen där ytor för sportaktivitet som kan göras i grupp finns. På Triangeln finns en kombinerad social och aktivitetsyta i form av ett pingisbord med bredvidliggande solstolar där tonåringar kan spela pingis medan kompisarna hänger och kollar på i solen. Detta är illustrerat i perspektivbilden i figur 14 samt illustrationsplanen i figur 15 på sida 24.

På Ängen finns som tidigare nämnt en skridskobana/grusplan som kan användas för sportaktivitet i grupp såsom ishockey på vintern, se figur 16. På ängen finns även ett tak utan väggar som går ut från förrådets västra sida med underliggande sittbänkar. Då litteraturen visar att mobilanvändning är det tonåringar gör mest utomhus är platsen avsedd för tonåringar och deras naturliga användning av sin utemiljö. Under taket finns därför wifi-anslutning och ett högtalarsystem där tonåringar kan hänga lyssna på musik och dela inlägg och diskutera olika händelser med varandra även under lite sämre väder.

Figur 13: Illustrationsplan över Platån. Hängmattebersån är tänkt som en avskild miljö där tonåringar kan se vad som händer omkring dem, utan att synas allt för mycket. Lekutrustningen sänder en signal för barn att Platån är till för att leka på. Föräldrar kan delta i leken eller ha uppsikt vid sidan av, eller förbereda lunchen på grillen. Den aktiva äldre kan även denne delta i barnbarnens lek, nyttja Platån som en del av sin motionsrunda eller under sommartid njuta av den grönskande omgivningen. För utförlig mark- och planteringsplan se Bilaga 3.

Vuxna

Valet av de tre områdena Triangeln, Platån och Ängen grundar sig i att en anläggning av dessa tillsammans med områdets redan befintliga sociala miljöer och skogspartiet skapar en grön slinga genom hela bostadsområdet. Detta är önskvärt då boendeundersökningen visar att motionsspår och promenadstråk är önskvärt hos vuxna i området. Litteraturen visar dessutom att vuxna generellt använder grönområden till att promenera, rasta hund eller jogga, vilket med fördel kan göras om grönstråket är längre och dessutom innefattar ett skogsparti som tillför en variation i miljön för stråket. En förlängning av Lindbackens grönområde ökar dessutom träffytan och genom det närheten till bostäderna vilket enligt litteraturen är en premis för att de ska användas av unga vuxna. Gångvägarna i de tre gestaltungsforlagen följs av vegetation i olika uttryck och former för att försköna promenadens olika vyer och genom det också höja det rekreationella värdet. En sak som framgår tydligt i boendeundersökningen är att vuxna har en preferens för barnredskap och barnaktiviteter i grönområden. Detta tolkar vi som att vuxna för sin egen del föredrar att umgås i den gemensamma utemiljön med sina barn. För att vuxna ska uppskatta sin utemiljö även för sin egen del gestaltas utöver önskade lekområden även åldersöverskridande aktivitetsområden där vuxna kan umgås tillsammans med sina barn eller själva. På Platån har därför en grillplats anlagts med tillhörande bord och bänkar intill lekredskapen, se figur 13. Här ska hela familjen kunna umgås, grilla och spela spel på gräsmattan framför. Även på Ängen är tanken att föräldrar ska kunna

Figur 14: Perspektivbild över triangeln där lugna och aktiva platser har kombinerats i en social mötesplats.

lyssna på musik och åka skridskor med eller utan sina barn och på Triangeln kan man lära barnen spela pingis och skjutsa på sina barn på gungorna, se figurerna 14 och 18.

Figur 15: På triangeln överskrider de flesta aktiviteter åldergruppernas preferenser. Här kan unga och gamla att spela pingis samtidigt som minstingarna får skjuts i babygungan. Även hängplatser i form av två solstolar finns centralt placerade i området där man kan sitta och njuta av den vackert doftande och blommande magnolian. De icke aktiva ytorna har ängsblommor vilket ger liv och färg på platsen. För utförlig mark- och planteringsplan se bilaga 4.

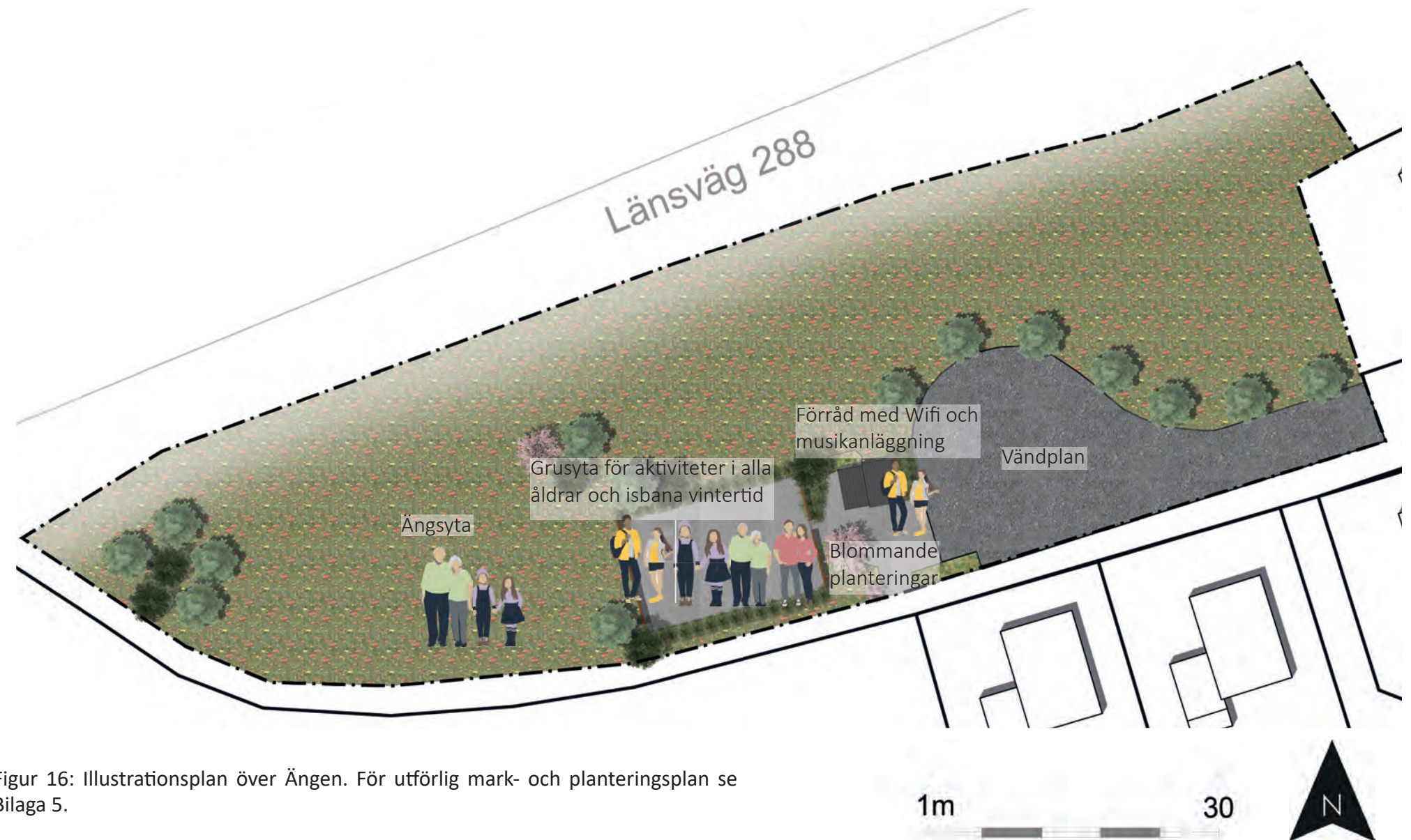
Äldre

På de olika delområdena har äldre fått utrymme genom de många sittplatser och sociala ytor med vackra utblickar som de tre olika områdena distribuerar. Äldre verkar ha en stark preferens för estetik och rekreationella områden vilket ges i gestaltningen genom områdenas växtval som består av en stor del blommande- och vintergröna arter samt arter med starka höstfärger. Utöver detta byts som tidigare nämnt många gräsytor ut mot blommande ängar vilket ytterligare ska öka platsernas estetiska värden.

I gestaltungsforlaget uppmanas även plantering av vegetation i befintlig gatumiljö i exempelvis refuger som i dagsläget endast är fyllda med smågrus för att höja hela områdets estetiska intryck. En annan preferens äldre verkar ha är att de föredrar naturrelaterade aktiviteter. Därför rensas skogsområdets entré i anslutning till Platån från sly och diverse hinder för att möjliggöra en ökad användning av skogsområdet där äldre kan promenera, plocka bär och svamp.

Ytterligare ett incitament utöver de som föredras av den vuxna åldersgruppen för att koppla samman de sociala utemiljöerna i södra Lindbacken är att även de äldres behov av närhet till grönområden tillgodoses. Sammankopplingen av de sociala ytorna ökar dessutom möjligheten för äldre att vila under promenader då varje enskilt område har bänkar. Detta är nödvändigt då äldre generellt föredrar att promenera som aktivitet i sina grönområden, en aktivitet som kan hindras ifall sittplatser inte finns tillgängligt. Enkätundersökningen tyder vidare på att äldre, likt vuxna ofta vistas i grönområden med barn och att det finns en önskan om närliggande faciliteter för barn, vilka tillgodoses genom de olika lekredskapen.

Områdena gestaltas med alla åldersgrupper i åtanke som användargrupper vilket även är en preferens hos de äldre som vill att deras utemiljö ska ha blandad användning. Även tillgänglighet är en spelande faktor som avgör hur bekväma äldre är med din utevistelse detta tillgodoses genom tillgängliga gångvägar och en ramp som leder in till Platån för att kompensera för höjdskillnaden. Slutligen avses två av de fria ytorna (gräsmattan på Platån och grusplanen på Ängen) dels till äldre där de pigga kan ägna sig åt sociala aktiviteter som boule och kubb, som illustreras i figurerna 17 och 19.

Figur 16: Illustrationsplan över Ängen. För utförlig mark- och planteringsplan se Bilaga 5.

Figur 17: Grusplanen kan användas till många olika aktiviteter, exempelvis boule eller fotboll.

Figur 18: Kalla vintrar kan grusplanen spolas med vatten och göras om till isbana.

5. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras frågor kring både gestaltungsförslag och arbetsprocess. Genom överväganden och diskussion motiveras vidare de val som legat till grund i detta arbete samt vad som kunde ha gjorts annorlunda. Även reflektion över huruvida vi med gestaltungsförslaget uppnått syftet med arbetet.

5.1 Resultatdiskussion

Gestaltningen

Förstudien pekar genom likheter i referensprojekten, enkätundersökningen och litteraturoversikten på att det inte är en avsevärd skillnad mellan människors övergripande preferenser av deras gemensamma utemiljö i småhusområden jämfört med urbana miljöer. Detta ledde till att vi gjorde ett antagande i att använda generella ålderspreferenser som designriktlinjer i vårt gestaltungsarbete. Vi uppmärksammar att trots de övergripande likheterna kan finnas olikheter och att andra faktorer än endast platsens element som kan påverka hur en plats upplevs och används, exempelvis kan en plats ha en yttre påverkan som är svårt att gestalta bort. Ett exempel på detta kunde vi se genom medborgarundersökningen i Skärholmen som visade ett samband mellan upplevd otrygghet och de många killgäng som befann sig i området (Stockholm Stad 2016). Som Alingsås kommun (2010) beskriver är det viktigt med god överblick, bra skötsel och belysning för att minska vandalisering, vilket vi försökt att uppnå genom att undvika stora högväxta buskage, utan växter som behåller en låg profil utan överdriven skötsel. Vi har även satsat på belysningsarmatur som möjliggör att människor får god sikt även på dygnets mörkare timmar. Vi har genom vårt gestaltungsarbete försökt att undvika att skapa platser som främjar att en homogen grupp ska ta över en plats. Genom att integrera olika åldersgrupper preferenser på ett och samma område tror vi att detta problem kan undvikas. Det finns dock delar i gestaltningen som eventuellt kan bli riskområden för att en homogen folksamling ska bildas. En av dessa är musikanläggningen och bänkarna på Ängen som är tänkt att locka ungdomar. Trots att gestaltningen är grundad på bevisade preferenser för olika åldersgrupper krävs det en uppföljande undersökning för att bekräfta om utformningen i realiteten ökar det totala användandet av utemiljöerna. Vidare bör det undersökas ifall omkringliggande omständigheter såsom problematiken kring upplevd otrygghet till följd av homogena användargrupper förringar resultatet. Detta innebär att vi än så länge varken kan bekräfta eller dementa om

Figur 19: Perspektiv över platåns fria gräsyta.

samtliga åldersgrupper känner sig välkomna och trivs i den nya utemiljön. Allt vi med säkerhet kan fastställa är att vi skapat en möjlig gestaltning för utemiljön där ingen åldersgrupp blivit exkluderad.

Vi har under arbetets gång ifrågasatt vad som sker när hela fokuset ligger på en specifik aspekt av utomhusmiljön, i detta fall åldersspecifika preferenser. Vi fann att vi som landskapsarkitektstudenter besitter en medvetenhet som belyser aspekter som exempelvis det ekologiska värdet av biologisk mångfald. Detta gör att vi undermedvetet gjort val som inte endast kopplas till social hållbarhet utan även ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Det är omöjligt att urskilja vad i resultatet som påverkats av vår bakgrund, och ifall detta har haft en positiv eller negativ påverkan på åldersanpassningen. Ett fall där vi valt ett naturligt material är på Platån där flis använts som fallskydd istället för mer tillgängliga underlag som exempelvis gummiastfalt. Detta var ett undermedvetet val som utan diskussion valdes på grund av de många fördelar som vi vet sedan tidigare att flis har i jämförelse med mer konstgjorda material.

En annan fråga som varit central under arbetets gång är hur man ska utveckla utemiljöer i småhusförorter som Lindbacken där befolkningen har en egen tomt. Vi ser genom arbetet för denna uppsats att önskemålen och preferenser för grönområden inte skiljer sig märkbart åt mellan socioekonomiskt skilda områden. Borde då inte alla utemiljöer i Sverige utvecklas på likartat sätt? Trots att småhusägare har en egen tomt att röra sig på krävs det offentliga eller semi privata områden där grannar kan ses på spontana möten. Genom detta arbete kan vi inte se någon skillnad mellan utemiljöer i anslutning till småhusområden jämfört med utemiljöer i områden med flerfamiljshus. Detta resultat bör dock tolkas med en viss försiktighet då studien är av litet omfång och inkluderar studier från andra instanser med andra ansatser och tillvägagångssätt än de som använts i vår enkätstudie. Vi kan tänkas tro att grundbehoven för bra utemiljöer kopplat till ålder är gemensamma för alla människor oavsett boplat, men att de specifika önskemålen på element skiljer sig mer till följd av tillgång. Det bör göras en mer ingående kvantitativ undersökning där utemiljöerna inventeras mer noggrant mellan de olika områdena för att sedan jämföras med vad boende vill ha på platsen. Frågan om vad som lockar ut människor kvarstår, och vidare kan man undra ifall en ökad användning av områdena beror på att människors tillgång till olika aktivitetsredskap eller ifall en eventuell ökning kommer att bero på att människor uppehåller sig längre i en miljö de trivs i. Det kan tänkas finnas en koppling till studien som utfördes av Cohen et al. (2010) som pekar på att områden som besitter en unik kvalitet blir mer besökta (Cohen et al. 2010). Vår gestaltning kan tyckas vara standardiserad i utformning, men som en plats i Lindbacken sticker områdena ut sig från de privata tomterna. Vidare studier inom detta område kan vara att i

större utsträckning undersöka hur utemiljöer skiljer sig åt mellan småhusområden och urbana områden i Sverige.

Något som framkommit i efterhand då vi analyserat resultatet är de problem som skapas av gestaltningar där man i huvudsak fokuserat på att tillfredsställa specifika åldersgruppers behov och önskemål. Det finns en risk i att fastna i designriktlinjer grundade på ålderspreferenser vid gestaltning av en plats eftersom de i förlängningen kan resultera i att skapa standardiserade platser. Det är svårt att utforma utemiljöer på ett nytänkande sätt och samtidigt koppla designen till empirisk forskning eftersom tidigare studier baseras på miljöer som redan finns. För att skapa intresseväckande utemiljöer bör därför landskapsarkitekten våga gå utanför ramen och testa att skapa miljöer som man inte vet ifall de kommer att uppskattas av en viss åldersgrupp eller inte. Den insikt som framkommit genom detta är att man inte bör fokusera på en viss aspekt för mycket utan att landskapsarkitekten ska våga förlita sig på sin egen gestaltsförmåga.

Vårt mål har till stor del varit att förbättra den sociala hållbarheten på området. Vår förhoppning var att lyckas minska de risker som beskrivs i Folkhälsomyndighetens årsrapport (2019a) som menar att social isolation kan skapa depressiva symtom och ångest bör minska då förhoppningsvis fler i området finner motivation till att lämna sin egna tomt (Folkhälsomyndigheten 2019a). Det finns dock en risk att vår gestaltning inte uppfyller målet att uppnå spontana möten på grund av tidpunkten för användningen av olika element. Ett sannolikt scenario på Ängen skulle kunna vara att boulebanan används av en grupp klockan 15 medan bänkutrymmet med musikanläggning används av en annan grupp klockan 20 och att dessa grupper därmed aldrig möts. Eventuellt kan detta dock ha positiva konsekvenser då eventuella sammanstötningar gällande användning av området undviks.

I Södra Lindbacken har den kommunalt ägda lekplatsen en väldigt snäv målgrupp, det vill säga små barn mellan åldern 3-5 år. Denna lekplats är den mest centrala delen av Södra Lindbackens gemensamma utemiljö. Tack vare den stora ytan och centrala placeringen hade denna plats troligen varit den mest optimala platsen att utveckla och samla alla åldersgruppers preferenser på samma område. Vi anser dock att det är viktigt att sprida ut aktivitetsytor över hela Södra Lindbacken för att öka tillgängligheten till grönyttorna. På så sätt kan människor hitta sin plats och området får en bättre helhet där grönyttor sammankopplas vilket även skapar ett sammanhängande promenadstråk. Vi vill däremot belysa att den sociala hållbarheten hade förbättrats ifall kommunen utökar användar målgruppen på denna lekplats då barn i olika åldrar kunde stimuleras på samma område. Detta hade underlättat för hela familjen eftersom de hade kunnat

stanna kvar på samma plats under längre perioder. För att inte riskera att lekande barn gör illa sig på lekplatsen har vi valt att arbeta med CE-märkta lekredskap från företag som tillverkar dessa. Detta har vi valt att kombinera med lekvänliga naturmaterial som kottar, bär och blommor som kan plockas på de olika områdena vilket uppmuntrades av Mårtensson (2009). Att barn tar material från levande växter kan viss del tänkas gå emot tanken om en välkött miljö som värdesätts högt enligt rapporter av Boverket (2007) och Alingsås kommun (2010), men det ska finnas tillräckligt med lekmaterial på varje område så detta slags slitage inte skapar ett ovårdat intryck på områdena.

Enkät

I denna uppsats har olika åldersgruppers preferenser för den gemensamma utemiljön undersökts och så även möjligheten att implementera dessa preferenser i ett småhusområde nordost om Uppsala. I enkätstudien som genomfördes blev underlaget för preferenser mellan olika åldersgrupper varken bekräftade eller dementerade då en åldersgrupp blev överrepresenterad (Bilaga 1). Detta innebär att enkätresultatet snarare visar på de preferenser som boende i ett småhusområde med över medelinkomsttagare har. Jämförelsen mellan enkätresultatet och referensprojekten visar att preferenser inte skiljer sig nämnvärt mellan områden med olika ekonomisk status eller boendeform. Genom detta drog vi slutsatsen att vi under detta arbete kunde stödja oss på studier från områden som har en annan socioekonomisk ställning och geografi sk placering än vad Lindbacken har.

Trots att svaren vi fick från enkätstudien är intressanta är det viktigt att poängtera att svaren är svårtolkade då många föräldrar svarade i sina barns ställen. Då dessa svar förmodligen inte baseras på vad barnen själva berättat utan snarare utgår ifrån föräldrars iakttagelser kan det ifrågasättas vad dessa svar egentligen innebär. Är det föräldrarnas önskemål eller barnens, och försummar dessa föräldrar i så fall sina egna önskemål till gagn för ingen alls då de endast fokuserar på vad de tror att deras barn vill ha? Kanske är det så att föräldrar flätar ihop sina egna önskemål med de från sina barn. Svaren bör således behandlas med viss försiktighet då dessa svar kanske inte är representativa varken för vad barn eller vuxna vill ha. Ytterligare problematiken tillkommer då det dessutom finns vuxna utan barn som hamnar i skymundan i dessa typer av undersökningar då föräldrar mestadels önskar olika typer av lekutrustning och aktiviteter som de upplever att barn vill ha.

I enkäten var det många som svarade att de gärna ville ha en pulkabacke eller isbana i området, vilket också infriades i gestaltningen genom en isbana. Det är dock inte säkert att dessa är inslag som boende egentligen

önskar högre än något annat element som i enkätsvaren framstod som mindre viktigt. Detta då pulkabacke och isbana kan ha fått extra stort utslag i svaren till följd av att enkäten utfördes under vintersäsongen. För att säkerställa att funna preferenser inte enkom var säsongsbundna eller enbart baserade på dagens befolkning grundades gestaltningen till stor del i en sammanvägning mellan boendes önskemål och vetenskapligt granskad forskning. Att vi inte valde att gestalta en cykelbana i området trots det stora genomslaget i enkäten baseras exempelvis på osäkerheten i framtida nyttjande då användargruppen är väldigt snäv och att vi inte heller finner tillräckligt vetenskapligt stöd att motivera anläggningen med.

Varje plats som ska gestaltas är unik vilket gör att platsinventeringar och boendeundersökningar är av hög vikt då information om platsens faktiska förutsättningar framkommer. Detta upplevde vi genom vår enkätundersökning där lokala och väldigt konkreta problem och preferenser framkom, exempelvis ett specifikt skogsparti där boende ville att man skulle rensa upp för ökad användning. Det kan alltså vara riskabelt att försumma den kunskap som erfarenheter från en plats ger. Detta eftersom man som konsult sällan har de förutsättningar som krävs för att på djupet uppleva alla aspekter från ett område som Lindbacken även om det i framtiden kommer tydligare ramverk och designriktlinjer om exempelvis preferenser.

Det finns även viss problematik kring hur olika åldersgrupper delas upp eftersom människor, trots generella slutsatser om större åldersgrupper, skiljer sig mycket åt. Inte minst gäller detta barn under de första levnadsåren där en treåring och en sjuåring har olika behov från sin omvärld. Trots det omfattas de båda av begreppet barn, vilket gör att vissa av dessa mindre åldersskillnader kan missas. I gestaltning är detta väldigt viktigt att ha i åtanke då alla lekredskap inte passar alla barn.

Medborgardialoger

Totalt har fyra olika medborgarundersökningar jämförts med enkätundersökningen. Trots det begränsade underlaget har vi i detta arbete dragit slutsatsen att; skilda boendeförhållanden inte har en avgörande betydelse när det kommer till grundläggande preferenser av den gemensamma utemiljön. En fråga som uppkommer genom denna slutsats är varför det inte är större skillnader mellan boendes preferenser i urbana miljöer där människor har mindre tillgång till grönområden och de miljöer där människor bor i småhus med tillhörande tomt. En förklaring kan vara att människor från samma kultur boende i Sverige har en förutfattad bild av vad en utemiljö bör innehålla, exempelvis lekplats, vegetation, vattenelement, sittplatser med fler. Det kan även vara så att landskapsarkitekter som skapar utomhusmiljöer är ensidiga i sin utformning vilket byggt upp en mental bild bland de boende i Sverige av vad en bra nära utemiljö

bör vara. En risk finns även att de fackmän som utformar enkäter i dessa ändamål är rutinmässiga eller riktade i frågeformuleringen vilket resulterar i samstämmiga svar.

Då medborgardialogerna inte utförts på samma sätt i de olika städerna var vi tvungna att tolka dessa sammanställningar för att kunna jämföra dem. Med detta innebär att precisionen av hur högt en grupp människor värderar vissa element gått förlorad för att istället ger en mer schematisk bild av situationen. Det är även viktigt att beakta det faktum att vi i denna jämförelse inte tagit hänsyn till huvudsakliga strukturer i stadsbyggnaden och den socioekonomiska statusen hos de boende i områdena. Detta innebär att vi endast redogör för ytlig kunskap om hur de olika områdena fysiskt och demologiskt skiljer sig från varandra. Det enda vi således kan fastställa med granskningen av referensprojekten är att boende i olika orter kan ha liknande huvudsakliga önskemål om hur deras nära utemiljö ska utvecklas samt att en viss platsspecifik variation finns.

5.2 Metoddiskussion

Litteraturöversikt

Den inledande litteratursökningen gav en god grund och var essentiell för utförandet av denna uppsats. Det finns dock en risk att utgången hade sett annorlunda ut om vi sett till fler aspekter än endast vad boende önskar eller behöver i sin gemensamma utemiljö. Exempelvis hade det varit intressant att även undersöka vad boende inte önskar i sin gemensamma utemiljö. Detta hade kunnat ökat litteraturöversiktens relevans då en sådan infallsvinkel kunnat avgränsa specifika element som generellt ogillas hos boende. En annan sak som kunnat förbättra litteraturöversiktens relevans hade varit om vi jämfört de funna studiernas olika tillvägagångssätt. Genom att göra detta hade vi kunnat urskilja olikheter i resultat mellan olika studier och då också mer sakligt kunnat argumentera för varför en källa skulle vara mer eller mindre relevant.

Enkäten

Metoden som valdes att grunda gestaltningen i var en kombination av en litteraturöversikt och en enkätundersökning. Efter genomförandet av enkätundersökningen framkom ett flertal frågetecken kring varför den funna datan till viss del framstod som snävt fokuserad kring små barns och deras föräldrars önskemål. Ett av dessa frågetecken förklarades genom kopplingen till den låga svarsfrekvensen bland äldre, tonåringar och barn. Ett möjlig anledning till detta är att på grund av att enkäten var webbaserad kunde endast de boende i Lindbacken som är aktiva i Facebookgruppen och besitter viss datorvana hade de förutsättningar som krävdes för att svara på enkäten. Detta kan därmed ha lett

till en oönskad exkludering av äldre. Vidare problematik finns då enkäten lades upp i en sluten grupp och medlemmarna fick välja själva om de skulle svara eller inte, därmed får man inte in de åsikter från människor som har lågt intresse i ämnet. Den låga svarsfrekvensen bland barn berodde troligen på att det krävdes läs- och skrivkunskaper för att kunna själv svara på enkäten vilket också gjorde barn behövde ta hjälp av vuxna för att kunna delta i undersökningen. Detta är också en trolig orsak till att många vuxnas svar baserades på element som gynnade deras barn, där många önskemål bland vuxna exempelvis var lekplats, pulkabacke, gunga med fler.

Anledningen till den låga svarsandelen bland tonåringar kan tolkas på olika sätt, men en teori är att de inte är medlemmar i föreningens Facebook-grupp och att föräldrar inte på samma sätt som de gör med sina yngre barn önskar redskap och umgängesplatser åt sina äldre barn då de är mer självständiga. En annan möjlighet till det låga utfallet bland tonåringar är att det för tillfället bor en låg andel tonåringar i området eller att de tonåringar som bor i området har lågt intresse av att påverka sin utemiljö. Vi belyser därmed att den högst svarande gruppen (vuxna) också är starkt överrepresenterade bland de boende i södra Lindbacken vilket ses som en mycket trolig anledning till att svarsandelen var så hög i just denna grupp. Eftersom syftet var att skapa en större åldersmässig elasticitet i områdets gemensamma miljöer inför ett kommande generationsskifte togs därmed stort stöd i litteraturöversikten när det gällde de lågrepresenterade åldersgrupperna (barn, tonåringar och äldre) i södra Lindbacken. Ett annat alternativ för att fylla de åldersmässiga luckor som blev underrepresenterade i enkätundersökningen kunde varit att genomföra samma undersökning i liknande bostadsområden där fördelningen av ålder var mer varierad. Detta gjordes dock inte, dels till följd av en tidsmässig begränsning, dels då vi ansåg att komplement med en liknande undersökning hade resulterat i en förminskning av de huvudsakliga undersökningsresultaten från södra Lindbacken.

Eftersom enkätundersökningen var skriven på svenska finns det en risk att nysvenskar och utländska medborgare som bor och vistas på området kan ha exkluderats i denna undersökning. Då enkäten av etiska skäl var anonym finns det en risk att samma person kan ha svarat flera gånger vilket kan ha gett resultatet en felaktig bild av generella önskemål i området. Att enkäten var anonym kan dock även ha haft positiva effekter då respondenten kunnat ge sina personliga åsikter utan att dessa kunnat kopplats tillbaka till denne. Det finns dock en risk att människor som generellt sett är missnöjda med sitt närområde svarar i högre frekvens än de som är nöjda, vilket kan göra att svaren ger en övergripande bild av en vilja att se en stor förändring av området. Vilket kanske inte varit fallet om svarsfrekvensen varit mer randomiserad sett till den generella “nöjdheten” hos de svarande.

Slutligen ser vi även att enkätfrågorna kunde formulerats på ett alternativt sätt vilket eventuellt kunde försett oss med mer “fria svar”. Ett exempel på en fråga som vi i efterhand önskat att vi ställt är “Vad vill du göra i din nära utemiljö?” till skillnad från “Vad vill du ha i din nära utemiljö”. Detta för att undvika att vi som arkitekter inte ska bli lika låsta i att tanken på att förse de boende med specifika redskap de vill ha vilket vi eventuellt riskerat med att ställa den typ av riktade frågor som gjorts i denna undersökning. Den alternativa frågeformuleringen ger arkitekten friheten att förse de boende med den funktion de vill ha men behåller samtidigt fantasin igång i hur funktionen ska gestaltas. Det är svårt att avgöra hur enkätsvarens formulering påverkat oss som landskapsarkitekter i gestaltningen som slutligen gjordes.

5.3 Slutsats

Syftet med detta arbete har varit att undersöka vilka krav människor i skilda åldersgrupper ställer på gemensamhetsytor i ett småhusområde och generellt för att öka förståelsen om social hållbarhet i småhusområden. Detta grundas på antagandet att social hållbarhet ökar med ökad användning av gemensamma miljöer.

Vi har genom detta arbete kunnat se att preferenser hos boende i urbana områden och småhusområden utanför staden i stort inte skiljer sig. En bra utgångspunkt för att skapa socialt hållbara miljöer är att utgå från åldersmässiga behov. Dessa behov innebär bland annat att de gemensamma utemiljöerna ska vara lättillgängliga, ha åldersvarierade lekredskap, riklig grönska och att platserna ska ha stark identitet. Vi vill dock belysa vikten av att dessa behov enbart utgör en grund som man måste arbeta vidare med för att skapa en god gestaltning.

Vidare studier inom detta område kan vara att i större utsträckning undersöka hur utemiljöer skiljer sig åt mellan småhusområden och urbana områden i Sverige. Det är vidare av hög vikt att utveckla en nationell metod för hur medborgardialoger ska utföras. Detta för att undvika standardiserade svar och där samtliga medborgare får sin röst hörd.

5.4 Våra reflektioner

Vi har lärt oss att man inte kan göra ett antagande där man enbart fokuserar på ett enskilt fokusområde, exempelvis åldersgruppers preferenser. Detta kan resultera i standardutförande vid gestaltning. Detta kan vi se genom vårt arbete då vi funnit att de flesta människor vill ha samma saker i sina gemensamma utemiljöer. I medborgardialoger föreslår sällan de boende något som inte redan finns på marknaden det blir således landskapsarkitektens roll att hitta på nya lösningar och

upptäcka nya sätt som engagerar fler än en åldersgrupp, vilket är vår huvudsakliga lärdom från arbetet med denna uppsats.

Referenser

- Alingsås kommun (2010). Tryggt ljus. Alingsås. Tillgänglig: https://www.alingsas.se/sites/default/files/tryggt_ljus_principer.pdf
- Akpinar, A. (2016). How is quality of urban green spaces associated with physical activity and health? Urban Forestry & Urban Greening, vol. 16, ss. 76–83
- Arnberger, A. & Eder, R. (2011). The influence of age on recreational trail preferences of urban green-space visitors: a discrete choice experiment with digitally calibrated images. Journal of Environmental Planning and Management, vol. 54 (7), ss. 891–908
- Arvidsson, T. (2016). Bostadsförsörjningsprogram för Knivsta Kommun
- Barbosa, O., Tratalos, J.A., Armsworth, P.R., Davies, R.G., Fuller, R.A., Johnson, P. & Gaston, K.J. (2007). Who benefits from access to green space? A case study from Sheffield, UK. Landscape and Urban Planning, vol. 83 (2), ss. 187–195
- Boverket (2007). Landskapets upplevelsevärden: vilka är de och var finns de?. Karlskrona: Boverket. Tillgänglig: https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/landskapets_upplevelsevarden.pdf
- Boverket (2010). Socialt hållbar stadsutveckling - en kunskapsöversikt. (IJ2009/1746/I). Karlskrona. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/socialt-hallbar-stadsutveckling.pdf>
- Breunig, R., Hasan, S. & Whiteoak, K. (2019). Value of playgrounds relative to green spaces: Matching evidence from property prices in Australia. Landscape and Urban Planning, vol. 190, s. 103608
- Caro, H., Altenburg, T.M., Dedding, C. & Chinapaw, M.J.M. (2016). Dutch Primary Schoolchildren's Perspectives of Activity-Friendly School Playgrounds: A Participatory Study Tillgänglig: <https://www.mdpi.com/1660-4601/13/6/526/htm> [2020-02-10]
- Cars, G., Dethorey, S. & Tunström, M. (2010). Mötesplatser i Stockholmsregionen. (2:2010). Stockholm: Regionplanekontoret, Stockholms läns landsting.
- Cohen, D., Marsh, T., Williamson, S., Derose, K.P., Martinez, H., Setodji, C. & McKenzie, T. (2010).

- Parks and physical activity: Why are some parks used more than others? Preventive medicine, vol. 50 (Suppl 1), s. S9
- Coley, R., Sullivan, W. & Kuo, F. (1997). Where Does Community Grow? The Social Context Created by Nature in Urban Public Housing. Environment and Behavior, vol. 29, ss. 468–494
- Daniel, T.C. (2001). Whither scenic beauty? Visual landscape quality assessment in the 21st century. Landscape and Urban Planning, vol. 54 (1), ss. 267–281 (Our Visual Landscape: analysis, modeling, visualization and protection)
- Ejlertsson, G. (2014). Enkäten i praktiken : En handbok i enkätmetodik. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Faskunger, J. (2007). Den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet — Folkhälsomyndigheten. (R 2007:3). Folkhälsomyndigheten. Tillgänglig: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/d/den-byggda-miljons-paverkan-pa-fysisk-aktivitet/> [2020-01-23]
- Folkhälsomyndigheten (2019a). Folkhälsans utveckling – årsrapport 2019. (18130). Solna. Tillgänglig: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/f/folkhalsans-utveckling-arsrapport-2019/> [2020-03-03]
- Folkhälsomyndigheten (2019b). Äldre – psykisk hälsa. Tillgänglig: <http://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/aldre--psykisk-halsa/> [2020-03-03]
- Forsberg, C. & Wengström, Y. (2010). Att göra systematiska litteraturstudier [Elektronisk resurs]. Natur & Kultur.
- From, L. (2011). Hållbar stadsutveckling: forskningsöversikt. Stockholm: Forskningsrådet Formas.
- Gehl, J. (2010). Cities for People. Washington, DC: Island Press.
- Grahn, P. & Stigsdotter, U.A. (2003). Landscape planning and stress., 2003.
- Harvard, I. (2006). Mer åt fler på lekplatsen: bra lekplats för barn med funktionshinder blir bättre lekplats för alla. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.
- Jansson, M. (2015). Children's perspectives on playground use as basis for children's participation in local play space management. Local Environment, vol. 20 (2), ss. 165–179
- Kemperman, A. & Timmermans, H. (2014). Green spaces in the direct living environment and social contacts of the aging population. Landscape and Urban Planning, vol. 129, ss. 44–54

- Knivsta Kommun (2018). Sammanställning medborgardialog Knivsta. Tillgänglig: <https://docplayer.se/126670250-Sammanstallning-medborgardialog-knivsta.html> [2020-04-25]
- Lang, F.R. (2001). Regulation of Social Relationships in Later Adulthood. *The Journals of Gerontology: Series B*, vol. 56 (6), ss. 321–326
- Livy, M.R. & Klaiber, H.A. (2016). Maintaining Public Goods: The Capitalized Value of Local Park Renovations. *Land Economics*, vol. 92 (1), ss. 96–116
- Mårtensson, F. (2009). Lek i verklighetens utmarker. *Leka För Att Lära*. Lund: Studentlitteratur, 1. uppl.
- Ode Sang, Å., Knez, I., Gunnarsson, B. & Hedblom, M. (2016). The effects of naturalness, gender, and age on how urban green space is perceived and used. *Urban Forestry & Urban Greening*, vol. 18, ss. 268–276
- Ozer, B. & Baris, M.E. (2013). Landscape Design and Park Users' Preferences. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol. 82, ss. 604–607
- Payne, L., Mowen, A. & Orsega-Smith, E. (2002). An Examination of Park Preferences and Behaviors Among Urban Residents: The Role of Residential Location, Race, and Age. *Leisure Sciences*, vol. 24, ss. 181–198
- Polat, A.T. & Akay, A. (2015). Relationships between the visual preferences of urban recreation area users and various landscape design elements. *Urban Forestry & Urban Greening*, vol. 14 (3), ss. 573–582
- Schwanen, T. & Páez, A. (2010). The mobility of older people – an introduction. *Journal of Transport Geography*, vol. 18 (5), ss. 591–595 (Special issue: The mobility of older people)
- Statistiska centralbyrån (2018). Sammanräknad förvärvsinkomst per kommun 2000 och 2016-2018. Medianinkomst i 2018 års priser. Statistiska Centralbyrån. Tillgänglig: <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/tabell-och-diagram/inkomster-individer-lankommun/sammanraknad-forvarvsinkomst-per-kommun-2000-och-2016-2018-2018-preliminar-medianinkomst-i-2018-ars-priser/> [2020-04-25]
- Smaniotta Costa, C., Batista, J.S., Almeida, I. & Menezes, M. (2020). Exploring teenagers' spatial practices and needs in light of new communication technologies. *Cities*, vol. 98, s. 102574
- Stadsbyggnadskontoret (2010). Detaljplan för Vaksala-Lunda 1:12 m fl., (2001–20070). Uppsala: Uppsala kommun. Tillgänglig: <https://riksmaklaren.se/estates/CMTOMT4QS2HB6Q2CAI5CCL/documents/CFIL4QT2P2AQLOJTTHLN.pdf>
- Standler, K. (2014). Open Spaces for Young People – Teens_Open_Space. *International Journal of Contemporary Architecture The New ARCH*, (1), ss. 1–7
- Statistiska centralbyrån (2016). Frågor och svar – om frågekonstruktion i enkät och intervjuundersökningar. Örebro: SCB-Tryck.
- Stockholm Stad (2016). Fokus Skärholmen Tillgänglig: <https://docplayer.se/46352655-Pm-sammanstallning-av-webbenkat-dialog-fokus-skarholmen.html> [2020-03-20]
- Sveriges television (2018). Valresultat för Riksdagsvalet: Lindbacken. Tillgänglig: <https://valresultat.svt.se/2018/103800360.html> [2020-03-18]
- Sveriges television (2019a). Valresultat EU-valet 2019: Enhörna-Ekeby. Tillgänglig: <https://valresultat.svt.se/2019/01810435.html> [2020-03-20]
- Sveriges television (2019b). Valresultat för Riksdagsvalet: Skärholmen 19. Tillgänglig: <https://valresultat.svt.se/2018/101804019.html> [2020-03-20]
- Södertälje kommun (2018). Sammanställning dialog Ekeby inför kommande planeringsprojekt. Stadsbyggnadskontoret,. Tillgänglig: https://www.sodertalje.se/globalassets/politiska-dokument/enhorna-kommundelsnamnd/2018-sammantradeshandlingar/2018-12-10/arende-5-sammanstallning-dialog-ekeby_komprimerad-version.pdf
- Thompson, C.W. (1998). Historic American Parks and Contemporary Needs. *Landscape Journal*, vol. 17 (1), ss. 1–25
- Tjora, A.T. (2012). Från nyfikenhet till systematisk kunskap :kvalitativ forskning i praktiken. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- UN-Habitat (2015). Global Public Space Toolkit: From Global Principles to Local Policies and Practice. Nairobi: United Nations Human Settlements Programme.
- UNICEF (2009). Barnkonventionen - FN:s konvention om barnets rättigheter. Stockholm: UNICEF Sverige. Tillgänglig: <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin.helhet.pdf> [2020-03-19]
- Yılmaz, H., Bulut, Z., Temurlenk, M.S. & Yesil, P. (2008). Determination of the impact of parks and playgrounds on house prices in the city of Erzurum, Turkey. *International Journal of Natural and Engineering Sciences*, vol. 2 (1), ss. 47–51

Utveckling av Lindbacken Uppsala

Detta är en enkät utformad för att ta reda på önskemål om den framtida utvecklingen av utemiljön i Lindbacken, Uppsala. Enkäten riktar sig till samtliga boende i Lindbacken och vi önskar därför att alla i boendet ger sina åsikter och önskemål. Hjälp gärna era barn och tonåringar att genomföra enkäten så att även deras ställningstagande kommer fram.

Utöver ålder och kön är enkäten anonym.

* Required

1. Kön *

Mark only one oval.

☐

Kvinna

☐

Man

☐

Annat alternativ

2. Ålder *

Mark only one oval.☐ Under 13 år☐ 14-20 år☐ 20-30 år☐ 30-40 år☐ 40-50 år☐ 60-70 år☐ 70-80 år☐ 80-90 år☐ 90-100+ år

3. Betygsätt nedanstående förslag utifrån vad du hade uppskattat mest i gemensamma uterum i Lindbacken. *

Mark only one oval per row.

	1 Låg prioritet	2	3	4	5 Hög prioritet
Dansbana	☐	☐	☐	☐	☐
DJ-bås (musikanläggning i utemiljö)	☐	☐	☐	☐	☐
Kompisgunga	☐	☐	☐	☐	☐
Gemensam grillplats	☐	☐	☐	☐	☐
Pulkabacke	☐	☐	☐	☐	☐
Skulpturer	☐	☐	☐	☐	☐
Stora bruksgräsytor	☐	☐	☐	☐	☐
Varierad grönska	☐	☐	☐	☐	☐
Rik blomning över säsongen	☐	☐	☐	☐	☐
Odlingslotter	☐	☐	☐	☐	☐
Tennisbana	☐	☐	☐	☐	☐
Boulebana	☐	☐	☐	☐	☐
Promenadstråk	☐	☐	☐	☐	☐

4. Utöver de övergripande förslag som nämndes i föregående fråga, vad har du för egna önskemål gällande nya inslag i den gemensamma utemiljön?

5. Vad skulle du säga är viktigast i gemensamma utrymmen i utemiljön nära ditt hem?

6. Vad anser du saknas i de gemensamma utrymmen i utemiljön nära ditt hem? *

7. Vilka element anser du att det finns för mycket av i de gemensamma utrymmena i utemiljön nära ditt hem? *

8. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Funktionalitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Estetik

9. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Lekplatser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Rekreationsytor

10. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Träningsområden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Rekreationsytor

11. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Bevara naturliga element	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Skapa nya element

12. Hur värderar du olika material mot varandra? *

Placera punkten närmast det material du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Sten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Trä

13. Hur värderar du olika material mot varandra? *

Placera punkten närmast det material du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Färgglada material	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Naturtrogna material

14. Övriga kommentarer

Har du övriga önskemål eller kommentarer som inte omfattats av detta formulär, vänligen lämna några rader nedan eller kontakta oss på mejl: labt0001@stud.slu.se Tack för ditt deltagande!!

15. Kön *

Mark only one oval.

- ☐ Kvinna
- ☐ Man
- ☐ Annat alternativ

16. Ålder *

Mark only one oval.☐ Under 13 år☐ 14-20 år☐ 20-30 år☐ 30-40 år☐ 40-50 år☐ 60-70 år☐ 70-80 år☐ 80-90 år☐ 90-100+ år

17. Betygsätt nedanstående förslag utifrån vad du hade uppskattat mest i gemensamma uterum i Lindbacken. *

Mark only one oval per row.

	1 Låg prioritet	2	3	4	5 Hög prioritet
Dansbana	☐	☐	☐	☐	☐
DJ-bås (musikanläggning i utemiljö)	☐	☐	☐	☐	☐
Kompisgunga	☐	☐	☐	☐	☐
Gemensam grillplats	☐	☐	☐	☐	☐
Pulkabacke	☐	☐	☐	☐	☐
Skulpturer	☐	☐	☐	☐	☐
Stora bruksgräsytor	☐	☐	☐	☐	☐
Varierad grönska	☐	☐	☐	☐	☐
Rik blomning över säsongen	☐	☐	☐	☐	☐
Odlingslotter	☐	☐	☐	☐	☐
Tennisbana	☐	☐	☐	☐	☐
Boulebana	☐	☐	☐	☐	☐
Promenadstråk	☐	☐	☐	☐	☐

18. Utöver de övergripande förslag som nämndes i föregående fråga, vad har du för egna önskemål gällande nya inslag i den gemensamma utemiljön?

19. Vad skulle du säga är viktigast i gemensamma utrymmen i utemiljön nära ditt hem?

20. Vad anser du saknas i de gemensamma utrymmen i utemiljön nära ditt hem? *

21. Vilka element anser du att det finns för mycket av i de gemensamma utrymmena i utemiljön nära ditt hem? *

22. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Funktionalitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Estetik

23. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Lekplatser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Rekreationsytor

24. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Träningsområden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Rekreationsytor

25. Hur värderar du olika värden mot varandra? *

Placera punkten närmast den funktion du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Bevara naturliga element	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Skapa nya element

26. Hur värderar du olika material mot varandra? *

Placera punkten närmast det material du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Sten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Trä

27. Hur värderar du olika material mot varandra? *

Placera punkten närmast det material du värdesätter högst

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Färgglada material	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Naturtrogna material

28. Övriga kommentarer

Har du övriga önskemål eller kommentarer som inte omfattats av detta formulär, vänligen lämna några rader nedan eller kontakta oss på mejl: lbt0001@stud.slu.se Tack för ditt deltagande!!

This content is neither created nor endorsed by Google.

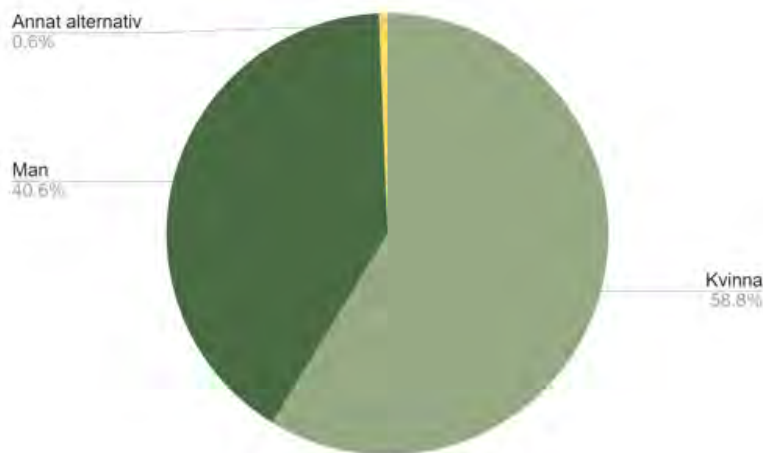
Google Forms

Sammanställning enkätundersökning Lindbacken

De svarande bestod av 95 (59%) kvinnor och 65 (40,4%) män, samt 1(0,6) som svarade “Annat alternativ”. Majoriteten 62,3% av de svarande var i åldern 30-40 år, 1,9% av de svarande var yngre än 20 år och 1,2% av de svarande var äldre än 60 år.

Figur 1: Könsfördelning

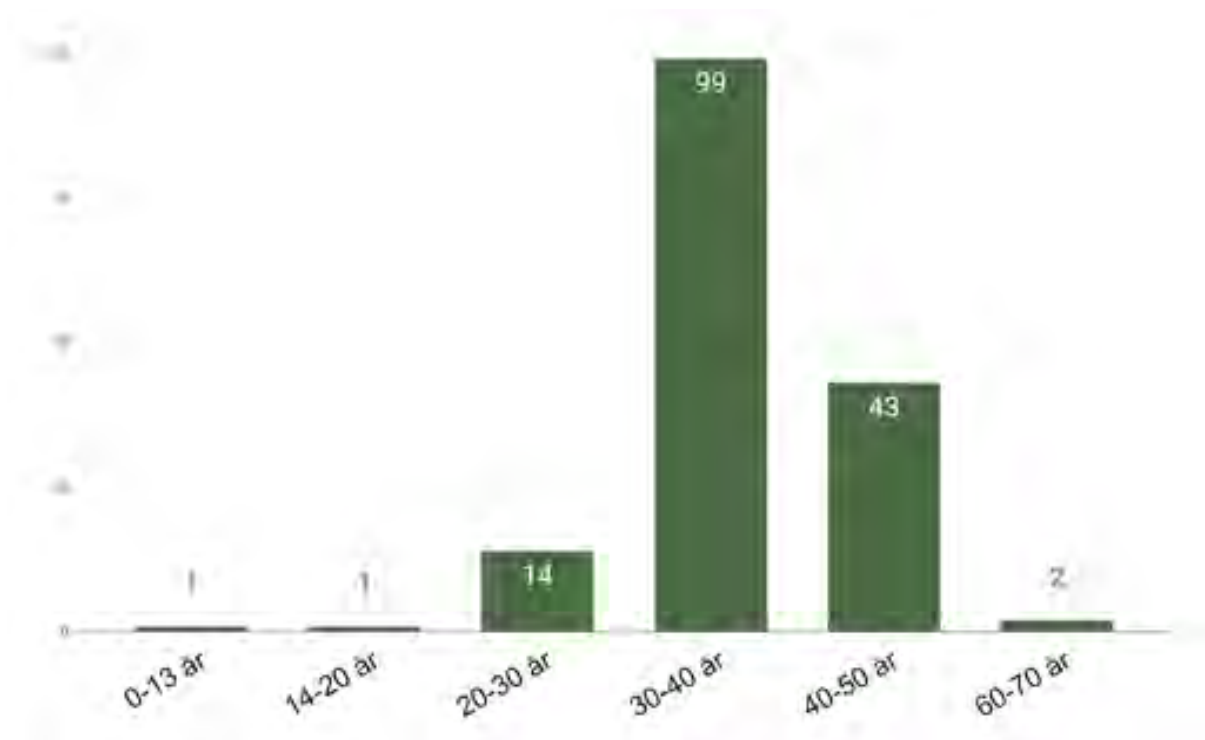
Diagrammet visar respondenternas procentuella könsfördelning av kvinnor, män och annat alternativ.

Figur 1 visar att majoriteten (59%) av de svarande är kvinnor, 40,4% är män och 0,6% svarade “Annat alternativ”. Svarsfrekvensen bland respondenterna är 100%.

Figur 2: Åldersfördelning

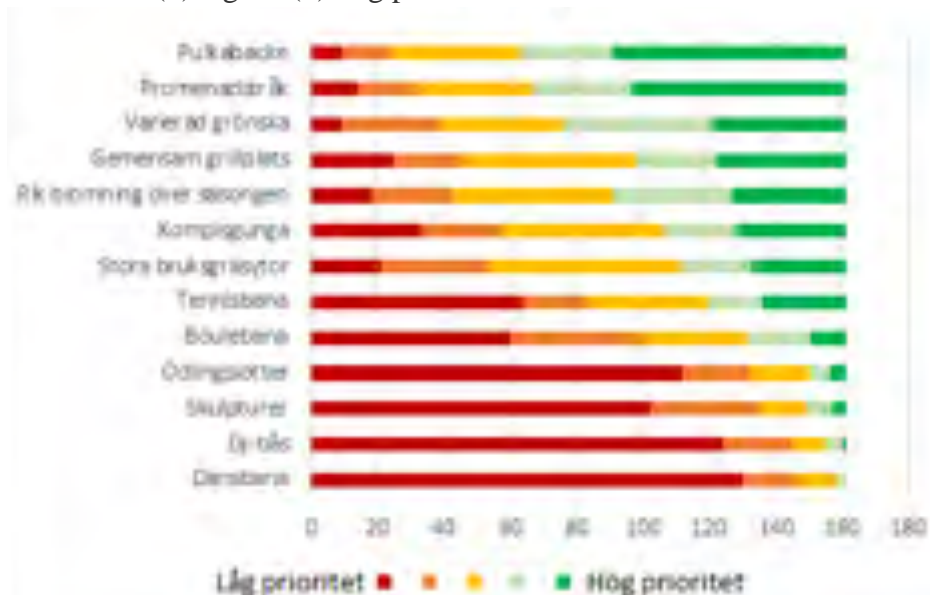
Diagrammet visar åldersfördelningen i antal. Svartalternativen var 0-13 år, 14-20 år, 20-30 år, 30-40 år, 40-50 år, 50-60 år, 60-70 år, 70-80 år samt 90-100+ år.

Figur 2 visar att 99 av de 161 respondenten, det vill säga 61,5% är mellan 30-40 år, men en stor andel (26,7%) är mellan 40-50 år.

Figur 3: Prioritering av element

Diagrammet visar hur respondenterna prioriterar olika element utifrån en ordinalskala med 5 nivåer från (1) låg till (5) hög prioritet.

Figur 3 visar en prioriteringslista där förslag som flest respondenter ansåg ha hög prioritering överst i diagrammet. Listan är generell för de svarande och redovisar inte ålder. Det vi kan se är

att många av respondenterna i Lindbacken ser pulkabacke som något önskvärt i deras närmiljö. Flest personer röstade på *dansbana* som ett lågt prioriterat alternativ.

Figur 4: Prioritering enligt minoritetsgrupperna av respondenterna

Figur 4 visar de fem svar som representerar åldersgrupperna 0-13(två personer), 14-20(en person) och 60-70 år (två personer).

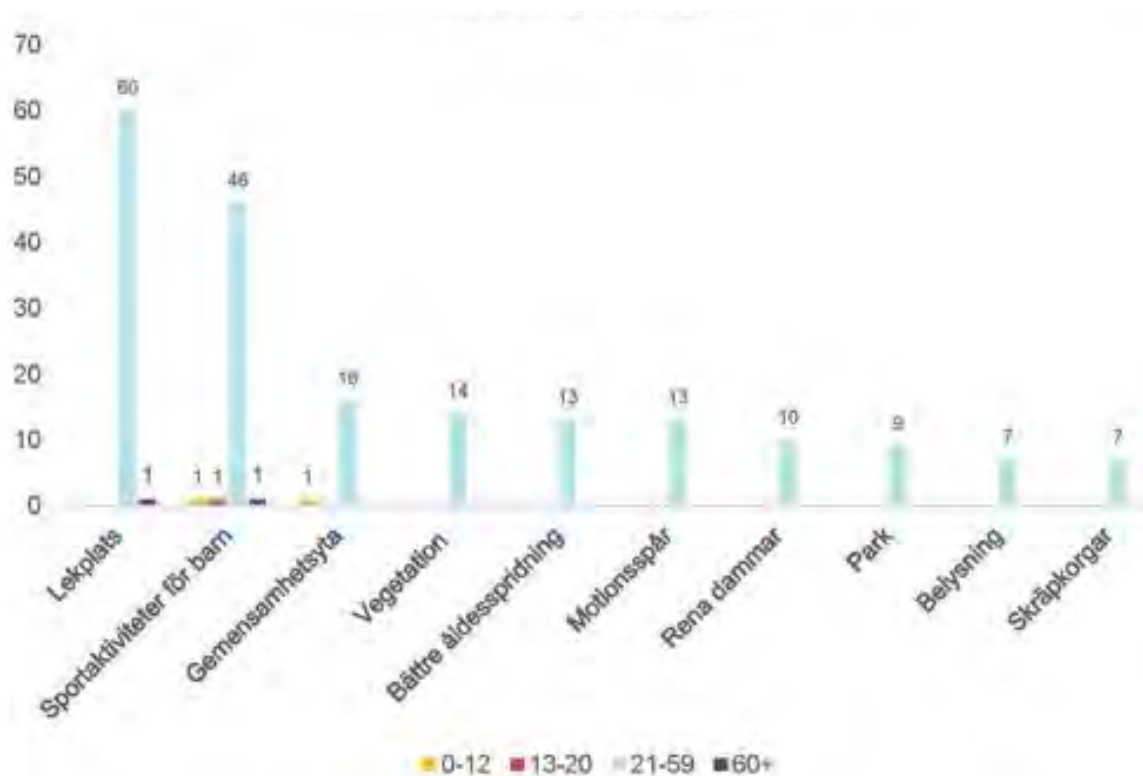

Det som kan utläsas ur diagrammet är att promenadstråk är det förslag som får högst prioritet bland 0-13 år. Vi kan se att personen som fått representera åldern 14-20 generellt sett inte är begeistrad i något av de angivna förslagen, medan de två personer som representerar åldern 60-

70 år är måttligt positiva till promenadstråk och varierad grönska. Samtliga åldersgrupper, ej 21-59 år inkluderade, ser odlingslotter som det lägst prioriterade förslaget.

Figur 5: Respondentens egna önskemål om deras närmiljö

I diagrammet nedan redovisas de kategorier av svarsalternativ som minst 5 respondenter med egna ord beskrivit deras önskemål angående deras närmiljö. För att skapa en bättre överblick har de svar som färre än 5 av de boende i åldern 21-59 har kommenterat inte tagits med i diagrammet. Följande kategorier har kommenterats av 4 svarande: "Helhet", "Hundrastgård samt "Sittplats". Kategorin "Skugga" kommenterades av 2 svarande. Kategorierna "Bygga koja" och "Parkering" kommenterades var sin gång. Kategorin "Uthyrningshus" har kommenterats 2 gånger, 1 gång i ålderskategorin 0-13 år samt 1 gång i ålderskategorin 21-59 år.

Det som kan utläsas ur enkätsvaren är att flest respondenter önskar fler och bättre lekplatser i området. Det vanligaste förslaget på lekredskap var hinderbana följt av klätterställning. Även bebisgunga är ett vanligt förekommande förslag. Andra uppslag var roterande gungkarusell, gungbräda, sandlåda, studsmatta samt linbana. Att redskapen ska vara i trämaterial har kommenterats ett flertal gånger. På andra plats finns sportaktiviteter och även här har ett flertal förslag kommit in. De absolut vanligaste kommentarerna var cykelbana och isbana, följt av skateboardbana. Andra förslag som lagts fram minst två gånger är basket, innebandy, hockey, parkour, multicourt, discgolf, utegym. Beachvolleybollplan och aktivitetsbana i skogen har lagts fram vars en gång.

Gemensamhetsytan är ett samlingsnamn för sociala mötesplatser, exempelvis picnic-platser eller grillplatser. Även bastu och plats att fira midsommar och valborg på faller in under denna kategori. En person vill ha en plats med tak på.

De som har kommenterat vegetation har många gånger pekat på att de önskar en mer strukturerad närmiljö med fler blommande träd och perenner, men även växter som ger frukt, nötter och bär. Det finns även en önskan om bättre skötsel av gräsytor och skogsområdena.

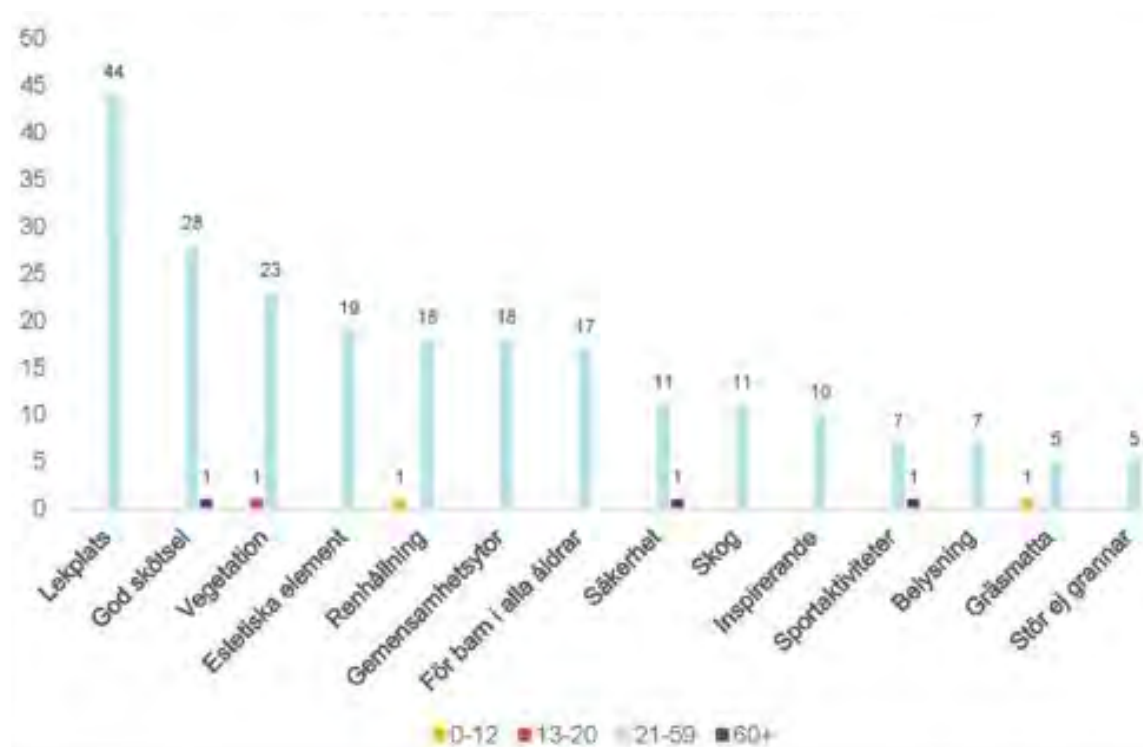
Kategorin bättre åldersspridning riktar sig främst till lekplatserna som de boende idag anser har en alltför snäv målgrupp. Många önskar att det fanns en lekplats där alla generationer i familjen kan ha något att göra. Förslag att kombinera lekplats och gym har lagts fram.

Några av de boende önskar att dammarna var rena av estetiska och odör-mässiga skäl, och några vill att dammarna ska vara rena nog att bada i, alternativt att man tillför ytterligare en vattentäkt med tillräckligt rent vatten att låta barnen bada däri.

Nio personer har svarat att de vill ha en ökad parkkänsla i området, en person föreslår en labyrint av häckar, en annan ser stadsträdgården i Uppsala som en bra inspirationskälla. De sju kommentarer som hamnat under kategorin belysning har innehållit orden belysning eller elljusspår och är riktade för att öka tillgängligheten på de mörka timmarna av dygnet. Av de kommentarer som placerats under skräpkorgar och uthyrningshus är dessa element just vad de svarande anser att det finns för lite av på platsen.

Figur 6: Vad de boende anser är viktigast i sin närmiljö

I diagrammet nedan redovisas de kategorier av svarsalternativ som minst 5 respondenter med egna ord nämnt som viktigast i deras närmiljö. För att skapa en bättre överblick har de svar som färre än 5 av de boende i åldern 21-59 har kommenterat inte tagits med i diagrammet. Svar som färre än 5 boende har kommenterat är "sittplatser"(4 svar), "promenad/löpspår"(4 svar) och "triangeln"(1 svar).

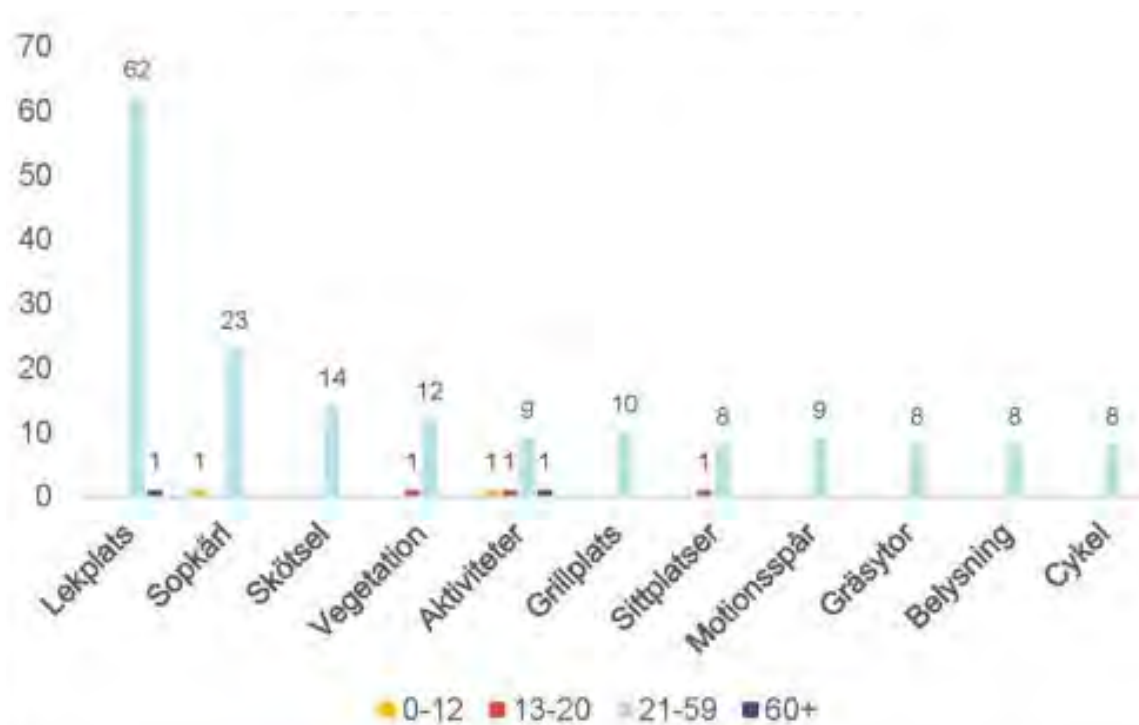
Generellt anser de boende som svarat att en bra lekplats är det viktigaste för dem i deras närmiljö. Många belyser det begränsade åldersspannet för den befintliga lekplatsen och önskar fler lekredskap för såväl spädbarn som för äldre barn (+5 år). En annan aspekt många anser viktig är att området ska vara rent, fint och välskött och lägger stor tyngd vid att det som anläggs ska vara lättskött och att det ska finnas allmänna soptunnor, gärna i närheten av lekplatser och motionsspår.

Säkerhet och trygghet är en aspekt som nämns av några, och då ofta i trafikhänseende. Belysning är en trygghetsaspekt som nämns av ytterligare några, men som benämns separat i diagrammet eftersom den även bidrar med andra aspekter. En annan trygghetsaspekt är att man inte vill att det ska bildas platser där ungdomar hänger på kvälls- och nattetid, vilket även kan höra samman med att några inte vill att aktiviteter ska störa grannarna. Nerhuggna träd och stora stenblock har även nämnts som en riskfaktor och ett fåtal svarande anser viktigt att åtgärda.

Skog nämns i olika situationer, men ofta i bevarande hänseenden, att den ska bli mer lättillgänglig eller att dess utnyttjandefunktioner ska ökas med exempelvis en hinderbana i skogsmiljö. Det finns det de som vill att utemiljön ska inspirera barn och unga att komma ut och i tillägg anser att olika sportaktiviteter, exempelvis cykelbana och skatebana är det viktigaste som borde tillföras Lindbacken. Till sist pekar de svarande på gräsmattor på en viktig aspekt i närmiljön, att de sköts om och kan användas till såväl lugna som aktiva aktiviteter.

Figur 7: Vad de boende anser saknas i sin närmiljö

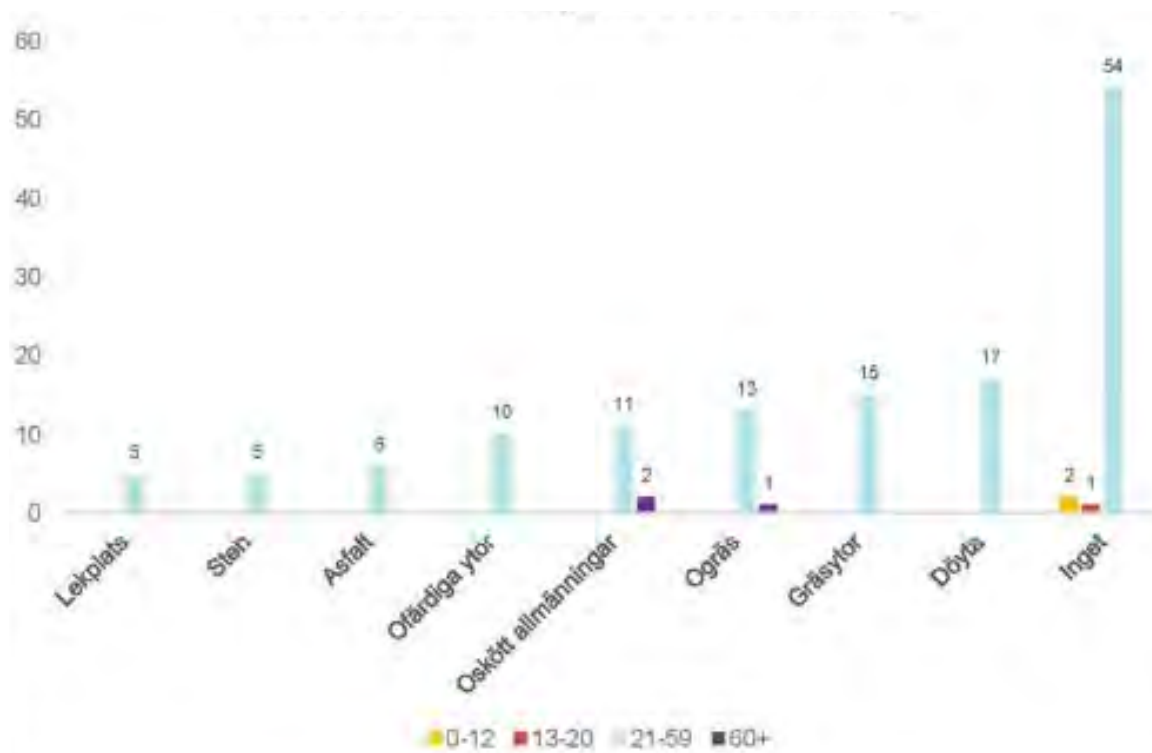
I diagrammet nedan redovisas de kategorier av svarsalternativ som minst 5 respondenter med egna ord nämnt saknas i deras närmiljö. För att skapa en bättre överblick har de svar som färre än 5 av de boende i åldern 21-59 har kommenterat inte tagits med i diagrammet. Följande kategorier har kommenterats av 4 svarande: "gemensamhetsytor", "inget", "isbana", "skatebana" och "pool". Följande kategorier har kommenterats av 3 svarande: "skötsel av dammen", "tennisbana" och "trafiksäkerhet". Följande kategorier har kommenterats av 2 svarande: "gästparkering", "pulkabacke" och "tak/skugga". Resterande svar har funnits med i 1 kommentar: "dansbana", "fotbollsplan", "höjdskillnader", "klotterplank", "parkour", "utegym", "uthyrningsstuga"(0-13 år), "volleybollplan"(0-13 år) och "skyltar".

Det som kan utläsas ur figur 7 är att de flesta respondenterna saknar lekmiljöer då de anser att den befintliga lekplatsen antingen är för dåligt utrustad eller placerad för långt bort från den svarande. Många pekar på att åldersspannet för den befintliga lekplatsen är för 3-5-åringar och att det är svårt att aktivera och umgås med hela familjen där. För yngre önskas många gånger en bebisgunga, och för äldre önskas främst cykelbana eller höga klätterställningar. Samstämmigt med svaren från föregående fråga anser många att det saknas sopkärl och skötsel för att få och bevara området fint.

Figur 8: Vad de boende anser att det finns för mycket av i sin närmiljö

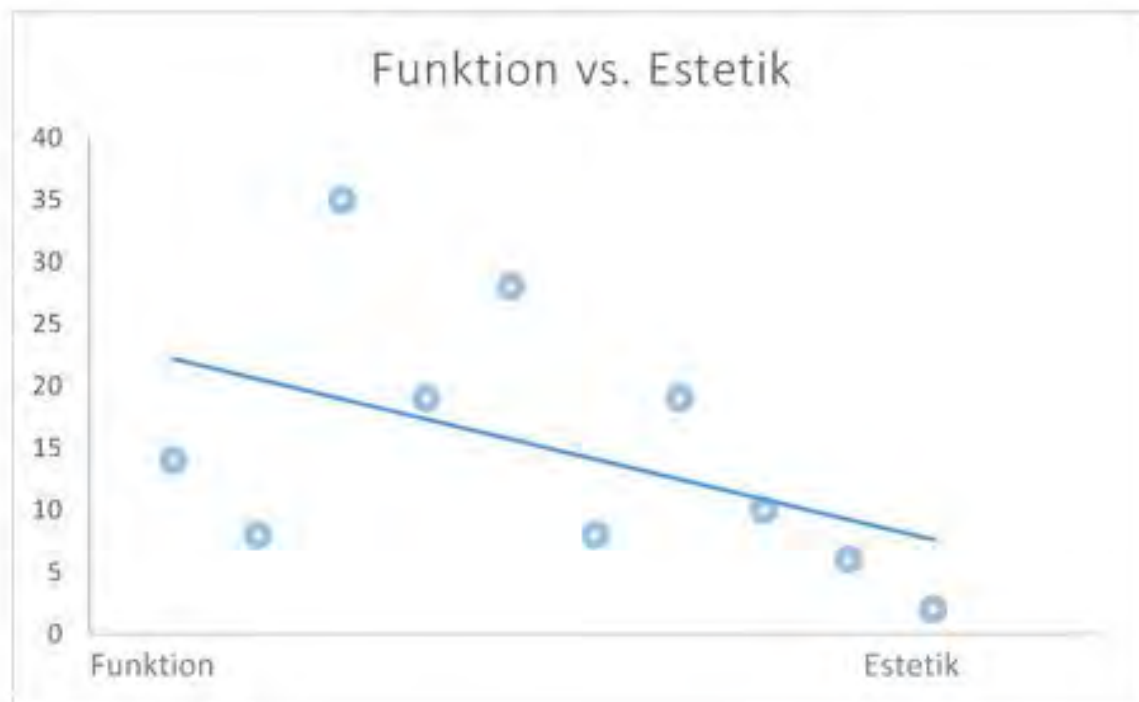
I diagrammet nedan redovisas de kategorier av svarsalternativ som minst 5 respondenter med egna ord nämnt att det finns för mycket av i deras närmiljö. För att skapa en bättre överblick har de svar som färre än 5 av de boende i åldern 21-59 har kommenterat inte tagits med i diagrammet. 4 personer har svarat "Hus". Kategorierna "Smutsiga dammar" och "Parkerade bilar" har 3 kommentarer vardera. Följande kategorier har kommenterats av 2 personer: "Nöjd", "Vegetation" och "Snabba bilar". Följande kategorier har fått en kommentar vardera: "Avsaknad av belysning", "Fotbollsplaner", "Tallrar" samt "Trånga vägar".

Figur 8 visar att respondenterna generellt sett inte anser att det finns för mycket av ett särskilt element i sin omringliggande utomhusmiljö. Det går att tolka att respondenterna ser sin närmiljö som döda, övergivna och dåligt skötta ytor som är alltför tomma.

Figur 9a: Värdera Funktionalitet vs. Estetik

Diagrammet nedan visar hur respondenterna prioriterar två olika värden mot varandra på en tiogradig skala där (1) är funktionalitet och (10) är estetik.

Ur figuren går det att utläsa en tydlig trend mot att de boende i Lindbacken värdesätter god funktionalitet över estetiska värden.

Fråga 9b: Värdera Lekplatser vs. Rekreatiionsytor

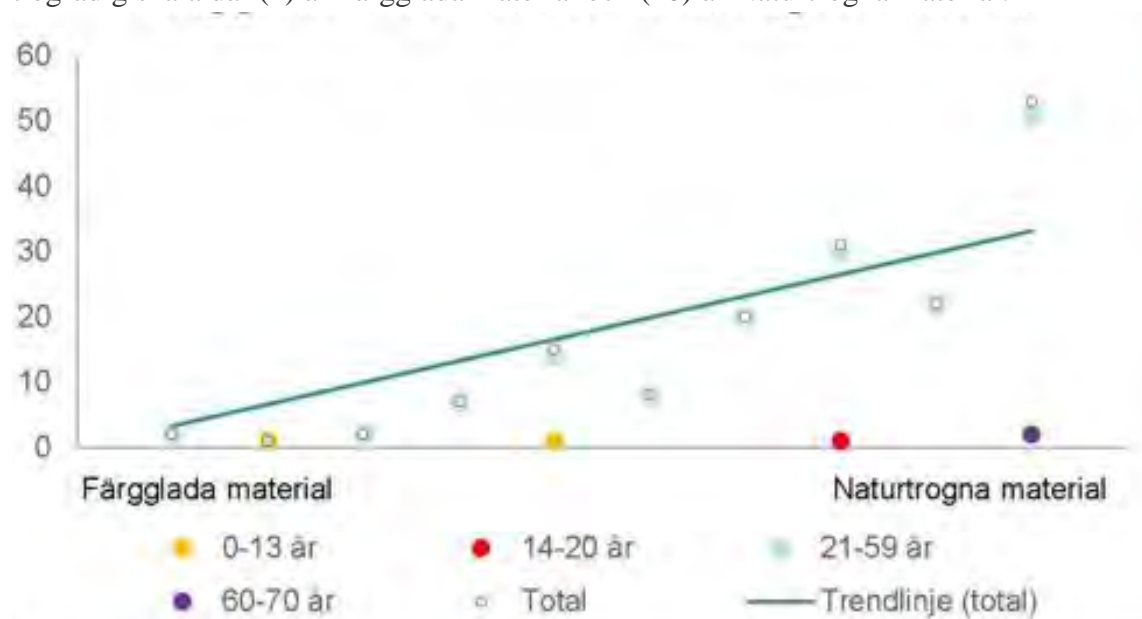
Diagrammet nedan visar hur respondenterna prioriterar två olika värden mot varandra på en tiogradig skala där(1) är Lekplatser och (10) är Rekreatiionsytor.

Figur 9b visar en tydlig trend att respondenterna värdesätter lekplatser högre än rekreatiionsytor.

Figur 9c: Värdera Färgglada material vs. Naturtrogna material

Diagrammet nedan visar hur respondenterna prioriterar två olika värden mot varandra på en tiogradig skala där (1) är Färgglada material och (10) är Naturtrogna material.

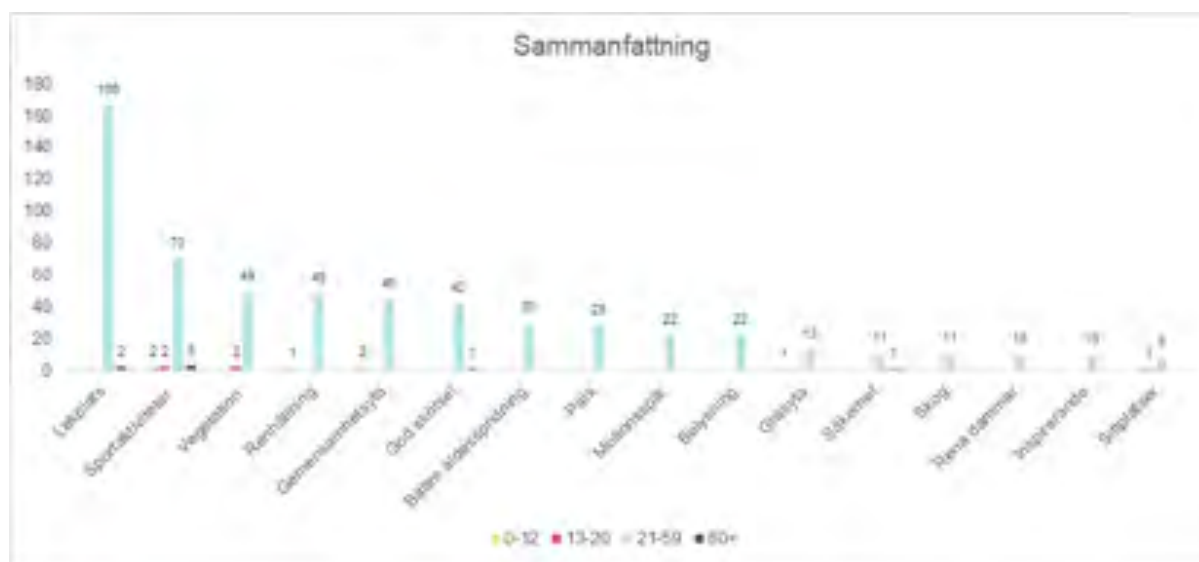
Figur 9c visar en tydlig trend att respondenterna värdesätter naturtrogna material högre än färgglada material.

Övriga kommentarer

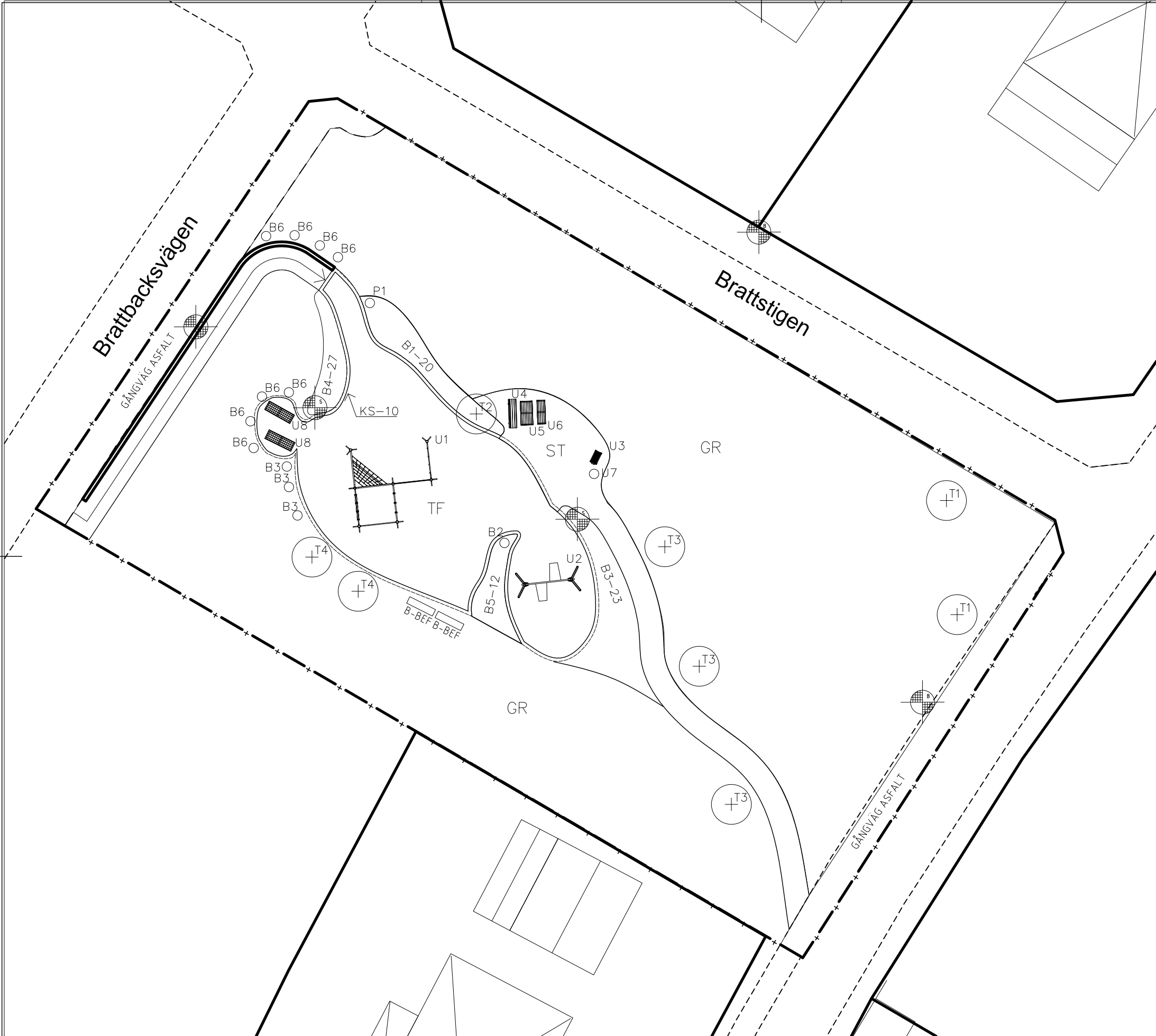
23 svar registrerades i fältet för övriga kommentarer, varav två innehöll endast tecken och därmed noterades som bortfall. Fem av kommentarerna innehöll glada tillrop och erkännande av bra initiativ att göra något med samfälligheterna. Ytterligare fem kommentarer innehöll uppfordran om att städa upp i området och rensa skogsdungarna från sly och dylikt, plus en kommentar som anser att skogsdungarna vid södra parken är mycket viktiga att bevara. Tre av kommentarerna pekar på en önskan om bättre lekmiljöer, varav en specifikt pekar på lekmiljöer för äldre barn och ungdomar. Två av de svarande beskriver att de vill ha bättre träningsmöjligheter. En kommentar pekar på en önskan om badmöjligheter. En annan svarande skriver att det hade varit bra med en karta över vilka områden som är samfällighetens då det är kunskap inte alla boende besitter. En svarande önskar sänkt hastighet mellan Lindbacken och Jälla så att stadsbussar kan ta sig ut till området. En svarande vill inte att det ska tillkomma en lekplats nära dennes hus och den sista kommentaren säger att de boende gemensamt borde ta kontakt med kommunens politiker för att göra något med marken omkring ICA.

Figur 10: Sammanfattande diagram

I diagrammet nedan har samtliga svar som fått över 5 kommentarer i frågorna gällande vad de boende i Lindbackens önskemål är, vad som är viktigaste för de boende samt vad de anser saknas i sin närmiljö i sammanfattats. Det är här tydligt att lekplatser värderas högst i åldern 21-59 och samtliga åldersgrupper önskar mer sportaktiviteter.

Enligt de svar som kan utläsas ur enkäten så har lekplatser generellt sett högst fokus för de boende i Lindbacken, helst med redskap för olika åldersgrupper på samma lekplats, exempelvis hinderbana, klätterställning och bebisgunga (se fråga 4). *Sportaktiviteter* är viktigt i många ögon och har kommenterats av samtliga åldersgrupper, ofta i samband med *bättre åldersspridning* då den befintliga lekplatsen endast tillgodoser kraven hos en snäv åldersgrupp.

TECKENFÖRKLARING

GRÄNSER OCH MARKFÖRHÅLLANDEN

+

+

ARBETSOMRÅDESGRÄNS

FASTIGHETSGRÄNS

SKULJELINJE YTSKIKT

VÄGKANT

KS-00

KANTSTÖD MED HÖJDANGIVELSE, KORTENSTÅL

STÖDMUR TILL RAMP (BEHÖVER DETALJRITNING)

ASFALTERAD RAMP

A

ASFALT

GR

GRÄSMATTA

ST

STENMJÖL

TF

TRÄPLIS 300 MM DJUP

VEGETATION OCH BYGGDA DELAR

T0

B0

B1-00

TRÄD SOM PLANTERAS

ENSKILDA VEGETATIONSEXEMPLAR PLANTERAS I UNDERLIGGANDE MARKTÄCKARE

PROJEKTERAD BUSKE, ART -ANTAL

B-BEF

BEFINTLIG BELYSNING

SPOTLIGHTBELYSNING, FAGERHULT POLELITE ANTRACITGRÅ 305003-329

BEFINTLIGA SITTBÄNKAR BEHÅLLS

U1

U2

U3

U4

U5

U6

U7

U8

KLÄTTERSTÄLLNING, LAPPSET 175595

GUNGSTÄLLNING, LAPPSET 175575 (EN BABYGUNGA OCH EN GUNGA FÖR ÄLDRE BARN)

GRILLBORD, HAGS 8072859

SOFFA & BÄNK, LAPPSET SCANDINAVIA MÖRKBRUN NF2271 & NF2531M

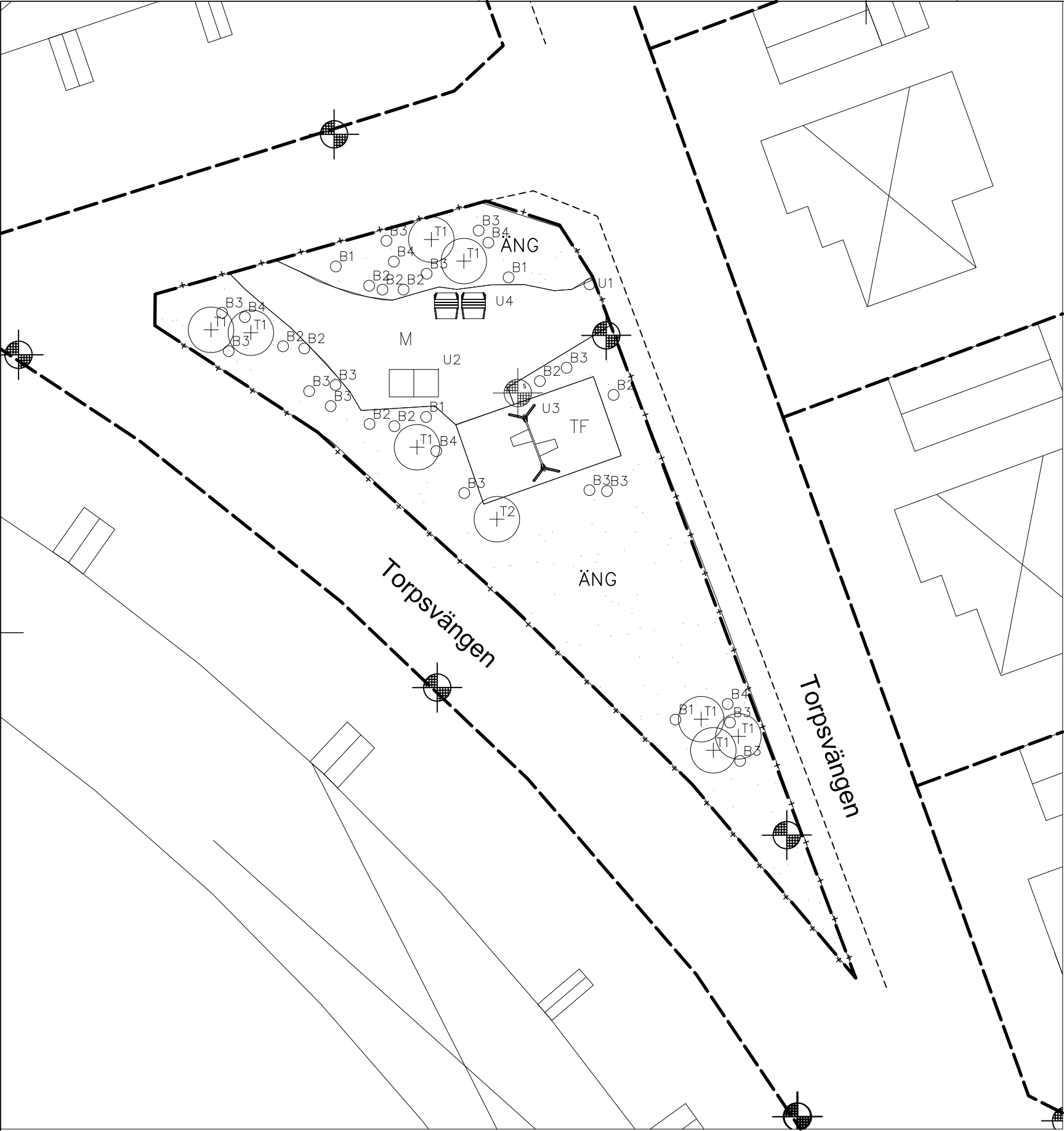
BORD, LAPPSET SCANDINAVIA MÖRKBRUN NF2291M

PAPPERSKORG, HAGS 8000130

HÄNGMATTA

VÄXTFÖRTECKNING					
art	antal	latinskt namn	svenskt namn	c-c	kvalitet
TRÄD					
T1	2	Acer platanoides	skogslönn		utr 200-250 C
T2	1	Magnolia kobus	japansk magnolia		sol 80-100 K
T3	1	Prunus 'Accolade'	prydnadskörsbär		utr 150-200 C
T4	3	Tilia cordata	skogslind		hst 8-10 K
T5	2	Tilia tomentosa	silverlind		hst 8-10 K
BUSKAR					
B1	20	Coloneaster x suecicus 'Skogholm'	skogholmsoxvår	90 cm	20-30 C
B2	1	Hydrangea paniculata 'Grandiflora'	syrenhortensia		busk C5
B3	26	Pinus mugo var. pumilio	balkanbergstall	100 cm	20-25 C
B4	27	Spiraea japonica 'Little Princess' E	sort av praktspirea	60 cm	busk C2
B5	12	Symphoricarpos x chenaultii 'Hancock'	sort av hybridnöbär	90 cm	busk C2
B6	4	Syringa vulgaris	syren	00 cm	busk C5

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
BYGGHANDLING				
Södra Lindbacken				
L	Lisa Blomkvist Julia Åstrand		Tel 0720 030 393 Tel 0704 499 577	
UPPDRAG NR 1		RITAD AV LB / JA		
DATUM 2020-03-30		ANSVARIG LB / JA		
PLANTERINGS-/UTRUSTNINGSPÅN plan				
SKALA 1:250/A3		NUMMER XX		BET

TECKENFÖRKLARING

GRÄNSER OCH MARKFÖRHÅLLANEN

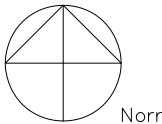
ARBETSSOMRÅDESGRÄNS	
FASTIGHETSGRÄNS	
ÄNGSGRÄSMATTA	
MUNKSTENSYTA	
TRÄFLISYTA	

VEGETATION OCH BYGGDA DELAR

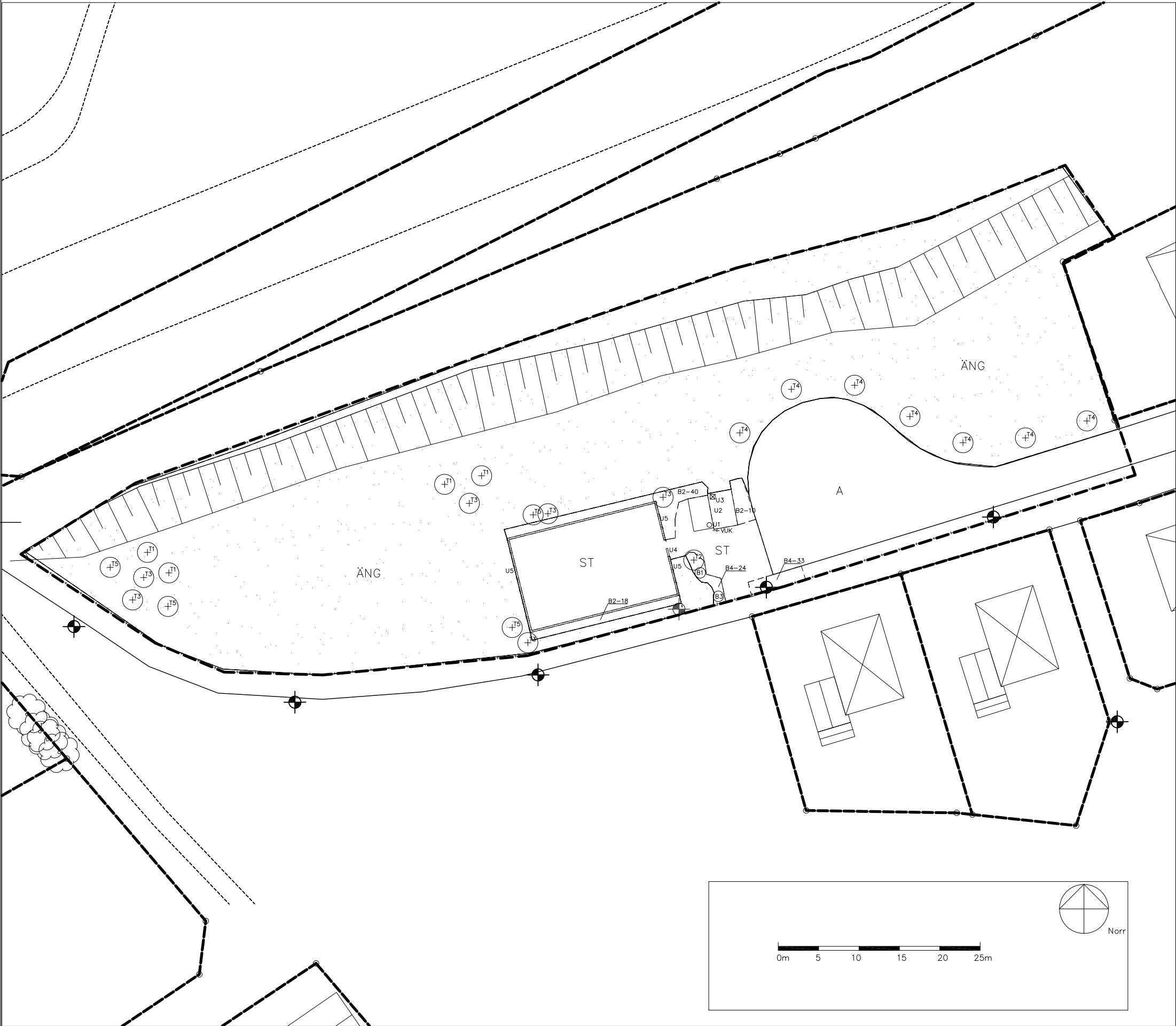
TRÄD SOM PLANTERAS	
ENSKILDA VEGETATIONSEXEMPLAR PLANTERAS I UNDERLIGGANDE MARKTÄCKRE	
PROJEKTERAD BUSKE; ART-ANTAL	B1-00
BELYSNINGSSTOLPE	
PAPPERSKORG, HAGS 8000130	
PINGPONGBORD, HAGS 8002872	
GUNGSTÄLLNING, LAPPSET 175575 (EN BABYGUNGA OCH EN GUNGA FÖR ÄLDRE BARN)	
BLOC SOLSOFFA, VESTRE. VARMFÖRZINKAT STÅL, KEBONY RADIATA	

VÄXTFÖRTECKNING

art	antal	latinskt namn	svenskt namn	kvalitet
TRÄD				
T1	8	Pinus nigra	svartfäll	125-150K
T2	1	Prunus avium 'Plena'	fylldblommigt fågelbär	hs 10-12K
BUSKAR				
B1	4	Magnolia stellata	stjärnmagnolia	20-30 C
B2	1	Malus toringo var. sargentii	bukettapel	busk C5
B3	14	Pinus mugo	bergfäll	50-60K
B4	4	Rhododendron Knaphill-gruppen 'Persil'	trädgårdsazalea 'Persil'	30-40 co

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
BYGGHANDLING				
Södra Lindbacken				
L	Lisa Blomkvist Julia Åstrand		Tel 0720 030 393 Tel 0704 499 577	
UPPDRAG NR 1		RITAD AV LB / JA		
DATUM 2020-03-30		ANSVARIG LB / JA		
PLANTERINGS-/UTRUSTNINGSPÅN				
SKALA 1:500/A3		NUMMER XX		BET

TECKENFÖRKLARING

GRÄNSER OCH MARKFÖRHÅLLANDEN

ARBETSGRÄNS	
FASTIGHETSGRÄNS	
SKILJELINJE YTSKIKT	
ASFALT	A
ÄNGSYTA	ÄNG
STENMUL	ST
TRÄFLIS 300 MM DJUP	TF

VEGETATION OCH BYGGDA DELAR

TRÄD SOM PLANTERAS	
ENSKILDA VEGETATIONSEXEMPLAR	
PLANTERAS I UNDERLIGGANDE MARKTÄCKRE	
PROJEKTERAD BUSKE, ART-ANTAL	B1-00
BELYSNINGSSTOLPE	
PAPPERSKORG	OU1
FÖRRÅDSHUS	U2
HÖGTALARE OCH WIFI-ROUTER	U3

GÅTET KANTSTÖD I BETONG

VATTENUTKAST

STAKETRÄCKE

VÄXTFÖRTECKNING

art	antal	latinskt namn	svenskt namn	c-c	kvalitet
TRÄD					
T1	4	Betula pendula	vårtbjörk		Utr 200-250 C
T2	1	Prunus 'Accolade'	prydnadskörsbär		utr 150-200 C
T3	6	Pinus sylvestris	fäll		hst 8-10 K
T4	7	Tilia tomentosa	silverlind		hst 8-10 K
T5	4	Quercus robur	skogsek		hst 8-10 K
BUSKAR					
B1	1	Magnolia stellata	stjärnmagnolia		sol 80-100 C
B2	58	Pinus mugo var. pumilio	balkanbergfäll	100 cm	20-25 C
B3	1	Hydrangea paniculata 'Grandiflora'	syrenhortensia		busk C5
B4	57	Spiraea japonica 'Little Princess' E	sort av praktspirea	60 cm	busk C2

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
BYGGHANDLING				
Södra Lindbacken				
L Lisa Blomkvist Tel. 0720 030 393 Julia Åstrand Tel. 0704 499 577				
UPPDRAG NR 1		RITAD AV LB / JA		
DATUM 2020-03-30		ANSVARIG LB / JA		
PLANTERINGS-/UTRUSTNINGSPÅN				
SKALA 1:500/A3		NUMMER XX		BET